

Bruksela, 28 marca 2023 r.
(OR. en)

7911/23

Międzyinstytucjonalny numer
referencyjny:
2021/0425(COD)

ENER 162
ENV 317
CLIMA 165
IND 154
RECH 115
COMPET 286
ECOFIN 293
CODEC 506

WYNIK PRAC

Od: Sekretariat Generalny Rady
Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 7557/23
Nr dok. Kom.: 15111/1/21 REV 1 + ADD 1 REV 1

Dotyczy: Wniosek dotyczący DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO
I RADY w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazów
odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru (wersja przekształcona)
– Podejście ogólne

Delegacje otrzymują w załączeniu podejście ogólne Rady w sprawie wyżej wymienionego wniosku w wersji przyjętej przez Radę (ds. Transportu, Telekomunikacji i Energii) na posiedzeniu, które odbyło się 28 marca 2023 r.

Podejście ogólne określa wstępne stanowisko Rady w sprawie tego wniosku i stanowi podstawę przygotowań do negocjacji z Parlamentem Europejskim.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie wspólnych zasad rynków wewnętrznych gazów odnawialnych i gazu ziemnego oraz wodoru
(tekst mający znaczenie dla EOG)**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 194 ust. 2,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego¹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

¹ Dz.U. C 211 z 19.8.2008, s. 23.

² Dz.U. C 172 z 5.7.2008, s. 55.

- (1) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE³ została kilkakrotnie znacząco zmieniona⁴. Ze względu na konieczność wprowadzenia dalszych zmian i w celu zapewnienia jasności dyrektywa ta powinna zostać przekształcona.
- (2) Rynek wewnętrzny gazu ziemnego, który od 1999 r. jest stopniowo realizowany w całej Unii, ma na celu zapewnienie prawdziwej możliwości wyboru wszystkim konsumentom w Unii Europejskiej, bez względu na to czy są to obywatele, czy przedsiębiorstwa, stworzenie nowych możliwości gospodarczych oraz zwiększenie poziomu handlu transgranicznego, aby osiągnąć w ten sposób zwiększenie wydajności, konkurencyjne ceny i wyższe standardy usług oraz przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i stabilności.
- (3) Dyrektywa 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady i dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE wniosły znaczący wkład w tworzenie takiego rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 2003/55/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94).

⁴ Zob. załącznik III część A.

- (4) W ramach pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków” zaproponowanego przez Komisję w dniu 30 listopada 2016 r. rozporządzenie (UE) 2019/943⁵ i dyrektywa (UE) 2019/944⁶ przyniosły kolejne postępy w zakresie rozwoju rynku wewnętrznego energii elektrycznej, którego podstawą są obywatele, i przyczyniły się do realizacji celów Unii w zakresie przejścia na system czystej energii i ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Rynek wewnętrzny gazu ziemnego powinien się opierać na tych samych zasadach, a w szczególności zapewniać równy poziom ochrony konsumentów.
- (5) Unia dąży do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. W związku z tym Komisja przyjęła szereg inicjatyw służących osiągnięciu powyższego celu, w tym strategię dotyczącą integracji systemu energetycznego (**COM(2020)299 final**) i strategię w zakresie wodoru (**COM/2020/301**) opublikowaną przez Komisję w lipcu 2020 r., w których określono sposób modernizacji rynków energii, z uwzględnieniem dekarbonizacji rynków gazu, a także rozporządzenie (UE) 2018/1999 i rozporządzenie (UE) 2021/1119. Niniejsza dyrektywa powinna przyczynić się do osiągnięcia tych celów, zapewniając bezpieczeństwo dostaw i sprawnie funkcjonujący rynek wewnętrzny gazów, w tym wodoru.

⁵ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/943 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie rynku wewnętrznego energii elektrycznej (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 54).

⁶ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

- (5a) Niniejszą dyrektywę należy rozpatrywać w połączeniu z innymi instrumentami politycznymi i ustawodawczymi, zwłaszcza proponowanymi w ramach Europejskiego Zielonego Ładu. Wiele spośród tych innych proponowanych instrumentów, takich jak przegląd unijnego [systemu handlu emisjami, rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego, dyrektywy o energii ze źródeł odnawialnych, dyrektywy o efektywności energetycznej, inicjatyw ReFuelEU oraz proponowana zmiana dyrektywy w sprawie opodatkowania energii, mają na celu zachęcanie do dekarbonizacji unijnej gospodarki i zapewnienie, by utrzymała ona trajektorię pozwalającą osiągnąć przez Unię Europejską neutralności klimatycznej do 2050 r., zgodnie z europejskim prawem o klimacie]. Głównym celem niniejszej dyrektywy nie jest jednak zachęcanie do transformacji, lecz jej umożliwienie i ułatwienie poprzez zapewnienie nieprzerwanego istnienia wydajnych rynków gazów.**
- (6) Niniejsza dyrektywa ma na celu ułatwienie penetracji gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do systemu energetycznego, co umożliwi odejście od gazu ziemnego, oraz pozwoli tym nowym gazom na odegranie ważnej roli w osiągnięciu celów klimatycznych UE na 2030 r. i neutralności klimatycznej do 2050 r. Dyrektywa ma również na celu ustanowienie ram regulacyjnych, które umożliwią wszystkim uczestnikom rynku uwzględnienie przejściowej roli gazu ziemnego i zachęcą ich do tego podczas planowania swojej działalności w celu uniknięcia efektów „lock-in” oraz zapewnienia stopniowego i terminowego odchodzenia od gazu ziemnego, zwłaszcza we wszystkich odpowiednich sektorach przemysłu i do celów grzewczych.

(6a) W ramach realizowania trajektorii prowadzącej do osiągnięcia przez Unię Europejską neutralności klimatycznej do 2050 r. oczekuje się, że w wielu przypadkach oszczędzanie energii i bezpośrednia elektryfikacja stanowią najbardziej opłacalne i energooszczędne formy dekarbonizacji. Pozostanie jednak kilka końcowych zastosowań, w których może to być niewykonalne lub wiązać się z wyższymi kosztami. W takich przypadkach istotne może być stosowanie odnawialnych lub niskoemisyjnych gazów i paliw, w tym biometanu oraz wodoru odnawialnego i niskoemisyjnego. Oczekuje się zatem, że zachęty stworzone w ramach pakietu dotyczącego Europejskiego Zielonego Ładu doprowadzą do zasadniczej zmiany w strukturze ogólnego popytu na energię, a w szczególności na gazy. Przykładowo, tam gdzie obecnie do ogrzewania pomieszczeń powszechnie wykorzystywany jest gaz ziemny, popyt ten ma zostać w przyszłości w dużej mierze zaspokojony przez inne nośniki energii, np. poprzez elektryczne urządzenia do ogrzewania. Oczekuje się, że w przyszłości wodór będzie stosowany głównie w sektorach, w których w przeciwnym razie trudno byłoby przeprowadzić dekarbonizację. Do takich przypadków zastosowania wodoru zaliczać się będą pewne procesy przemysłowe, ale również rodzaje transportu, takie jak długodystansowy ciężarowy transport drogowy, lotnictwo i transport morski. Ponieważ dokładne trajektorie dekarbonizacji, rola nośników energii i przypadki ich zastosowania będą również zależały od miejscowych punktów wyjściowych, zasobów i okoliczności, nie należy ich szczegółowo określać. Wydajne rynki zapewnią, że – w oparciu o lokalne zasoby i warunki – konsumenci zachęceni innymi instrumentami polityki będą mogli wybrać te opcje dekarbonizacji, które będą najlepiej dostosowane do ich konkretnego przypadku.

- (7) W unijnej strategii w zakresie wodoru uznano, że ze względu na różny potencjał w zakresie produkcji wodoru odnawialnego państw członkowskich, otwarty i konkurencyjny rynek UE z niezakłóconym handlem transgranicznym przynosi istotne korzyści dla konkurencji, przystępności cenowej i bezpieczeństwa dostaw. Ponadto podkreślono w niej, że przejście na płynny rynek z obrotem wodorem na zasadach handlu surowcami ułatwiłoby wejście na rynek nowym producentom i byłoby korzystne dla głębszej integracji z innymi nośnikami energii. Dałoby ono wyraźne sygnały cenowe do inwestycji i decyzji operacyjnych. Zasady określone w niniejszej dyrektywie powinny zatem sprzyjać powstaniu rynków wodoru, obrotowi wodorem na zasadach handlu surowcami oraz powstaniu węzła płynnego obrotu, a państwa członkowskie powinny usunąć wszelkie nieuzasadnione bariery w tym zakresie. Przy uwzględnieniu nieodłącznych różnic, obowiązujące przepisy, które umożliwiły efektywne działania komercyjne, opracowane na potrzeby rynków energii elektrycznej i gazu oraz obrotu nimi, powinny mieć zastosowanie do unijnych rynków wodoru w odpowiednim zakresie i w odpowiednich ramach czasowych.
- (8) Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru oczekuje się, że od 2030 r. wodór odnawialny będzie wdrażany na dużą skalę w celu dekarbonizacji niektórych sektorów, od lotnictwa i żeglugi po sektory przemysłu trudne do dekarbonizacji. Wszyscy odbiorcy końcowi przyłączeni do systemów wodorowych będą korzystać z podstawowych praw konsumentów mających zastosowanie do odbiorców końcowych przyłączonych do systemu gazu ziemnego, takich jak prawo do zmiany dostawcy i do przejrzystości informacji o rozliczeniach. Odbiorcy przyłączeni do sieci wodorowej, np. odbiorcy przemysłowi, będą korzystać z tych samych praw ochrony konsumentów, które mają zastosowanie do odbiorców gazu ziemnego. Przepisy dotyczące konsumentów mające na celu zachęcanie gospodarstw domowych do udziału w rynku, takie jak narzędzia porównywania cen, przepisy dotyczące odbiorców aktywnych i obywatelskich społeczności energetycznych, nie mają jednak zastosowania do systemu wodorowego.

- (9) Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru priorytetem UE jest rozwój wodoru odnawialnego wytwarzanego głównie z wykorzystaniem energii wiatrowej i słonecznej. Wodór odnawialny jest wariantem najbardziej zbieżnym z celem UE w zakresie neutralności klimatycznej oraz z dążeniem do osiągnięcia zerowego poziomu emisji zanieczyszczeń w perspektywie długoterminowej, a także jest on w największym stopniu spójny ze zintegrowanym systemem energetycznym. Paliwa niskoemisyjne, takie jak wodór niskoemisyjny, mogą jednak odgrywać rolę w transformacji energetycznej, zwłaszcza w perspektywie krótko- i średnioterminowej, aby szybko ograniczyć emisje z obecnych paliw i wspierać upowszechnianie paliw odnawialnych, takich jak wodór odnawialny. W celu wsparcia transformacji konieczne jest ustanowienie progu redukcji emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do wodoru niskoemisyjnego i syntetycznych paliw gazowych. Próg ten powinien być bardziej rygorystyczny dla wodoru wytwarzanego w instalacjach uruchamianych od dnia 1 stycznia 2031 r., aby uwzględnić rozwój technologiczny i lepiej stymulować dynamiczne postępy w ograniczaniu emisji gazów cieplarnianych pochodzących z produkcji wodoru. W strategii UE dotyczącej integracji systemu energetycznego podkreślono potrzebę wdrożenia ogólnounijnego systemu certyfikacji obejmującego również paliwa niskoemisyjne w celu umożliwienia państwom członkowskim porównania ich z innymi wariantami dekarbonizacji i uwzględnienia ich w koszyku energetycznym jako trwałego rozwiązania. W celu zapewnienia, aby paliwa niskoemisyjne miały taki sam wpływ na obniżenie emisyjności jak inne alternatywne rozwiązania oparte na odnawialnych źródłach energii, ważne jest, aby były one certyfikowane przez zastosowanie podobnej metody opartej na ocenie cyklu życia ich całkowitych emisji gazów cieplarnianych. Umożliwiłoby to wdrożenie kompleksowego ogólnounijnego systemu certyfikacji obejmującego cały unijny koszyk energetyczny. Biorąc pod uwagę, że paliwa niskoemisyjne i wodór niskoemisyjny nie są paliwami odnawialnymi, ich terminologia i certyfikacja nie mogły zostać włączone do wniosku dotyczącego przeglądu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001⁷. W związku z tym ich uwzględnienie w niniejszej dyrektywie wypełnia tę lukę.

⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 82).

- (10) Wolności, jakie Traktat gwarantuje obywatelom Unii – między innymi swobodny przepływ towarów, swoboda przedsiębiorczości oraz prawo do swobodnego świadczenia usług – są możliwe do osiągnięcia jedynie w warunkach w pełni otwartego rynku, który umożliwia wszystkim konsumentom swobodny wybór dostawców, a wszystkim dostawcom – swobodną realizację dostaw dla swoich odbiorców.
- (10a) Co się tyczy w pełni otwartego rynku, państwa członkowskie powinny nadal mieć możliwość planowania swojego koszyka energetycznego. Państwa członkowskie, aby zapewnić przejście na zrównoważony i skuteczny system, mogą zdecydować się na strategiczne zamknięcie i dostosowanie części swojego systemu dystrybucyjnego w celu zakończenia dystrybucji gazu ziemnego do gospodarstw domowych.**
- (11) Interesy konsumentów powinny być głównym elementem niniejszej dyrektywy, a zapewnienie jakości usługi powinno być głównym zadaniem przedsiębiorstw gazowych **i wodorowych**. Należy umocnić i zagwarantować istniejące prawa konsumentów i prawa dostępu do usług [...] **energetycznych**, [...] oraz ochronę przed ubóstwem energetycznym, jak określono w komunikacie na temat Europejskiego filaru praw socjalnych; do praw tych należy również zaliczyć większą przejrzystość. Ochrona konsumentów powinna zapewniać wszystkim konsumentom na jak najszerszym obszarze Unii korzystanie z konkurencyjnego rynku gazu. Państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — organy regulacyjne, powinny egzekwować prawa konsumentów.
- (12) Europejski filar praw socjalnych zalicza energię do usług podstawowych, do których każdy musi mieć dostęp i wzywa do przyjęcia środków wsparcia dla osób potrzebujących (zasada 20). Cel zrównoważonego rozwoju ONZ nr 7 również wymaga zapewnienia wszystkim dostępu do przystępnej cenowo, niezawodnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii.

- (13) Obowiązek świadczenia usługi publicznej oraz związane z nim wspólne minimalne standardy muszą być w dalszym ciągu wzmocnione w celu zapewnienia, aby wszyscy konsumenci, w szczególności odbiorcy wrażliwi, mogli odnieść korzyści wynikające z konkurencji i sprawiedliwych cen. Obowiązek świadczenia usługi publicznej należy określać na poziomie krajowym, z uwzględnieniem sytuacji krajowej; prawo unijne powinno być jednak przestrzegane przez państwa członkowskie.
- (14) Państwa członkowskie powinny mieć dużą swobodę w zakresie nakładania obowiązków użyteczności publicznej na przedsiębiorstwa gazowe, dążąc do osiągnięcia celów leżących w ogólnym interesie gospodarczym. Obowiązki użyteczności publicznej w formie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego stanowią jednak środek zasadniczo zakłócający, który często prowadzi do akumulacji deficytów taryfowych, ograniczenia wyboru dla konsumentów, osłabienia zachęt do oszczędzania energii i inwestycji w efektywność energetyczną, niższych standardów usług, niższego poziomu zaangażowania i zadowolenia konsumentów oraz ograniczenia konkurencji, a także do zmniejszenia liczby innowacyjnych produktów i usług na rynku. W związku z tym państwa członkowskie powinny stosować inne narzędzia polityki, w szczególności ukierunkowane środki polityki społecznej, aby zagwarantować swoim obywatelom przystępność cenową dostaw gazu ziemnego. Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego powinny być dokonywane wyłącznie w formie obowiązku użyteczności publicznej i powinny podlegać specjalnym warunkom. W pełni zliberalizowany, dobrze funkcjonujący rynek detaliczny gazu ziemnego stymulowałby konkurencję cenową i pozacenową między istniejącymi dostawcami i stwarzałby zachęty dla nowych podmiotów wchodzących na rynek, zwiększając tym samym możliwości wyboru i stopień zadowolenia po stronie konsumentów.

- (15) Obowiązki użyteczności publicznej w formie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego powinny być stosowane bez naruszania zasady wolnego rynku, w jasno określonych okolicznościach i dla jasno określonych beneficjentów oraz powinny być ograniczone w czasie. Aby złagodzić zakłócający wpływ obowiązków użyteczności publicznej na ustalanie cen za dostawy gazu ziemnego państwa członkowskie stosujące takie interwencje powinny wprowadzić dodatkowe środki, w tym środki zapobiegające zakłóceniom w ustalaniu cen na rynku hurtowym. Państwa członkowskie powinny zapewnić wszystkim beneficjentom cen regulowanych możliwość korzystania w pełni z ofert dostępnych na konkurencyjnym rynku, jeżeli zechcą. W tym celu powinni oni być bezpośrednio i regularnie informowani o ofertach i oszczędnościach dostępnych na konkurencyjnym rynku, oraz powinni otrzymywać pomoc w odpowiadaniu na oferty rynkowe oraz korzystaniu z takich ofert.
- (16) Interwencje publiczne w ustalanie cen za dostawy gazu ziemnego nie powinny prowadzić do bezpośredniego subsydiowania skrośnego między różnymi kategoriami odbiorców. Zgodnie z tą zasadą systemy cenowe nie mogą bezpośrednio prowadzić do ponoszenia kosztów interwencji cenowych dotyczących jednej kategorii odbiorców przez inne kategorie odbiorców. **Obowiązki użyteczności publicznej w formie ustalania cen powinny dotyczyć wyłącznie dostaw gazu ziemnego, ponieważ nie oczekuje się, by gospodarstwa domowe na szerszą skalę wykorzystywały wodór do celów ogrzewania. Rynek wodoru będzie dotyczył głównie przemysłu, który nie wymaga takich interwencji publicznych.**

(16a) Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego stanowią co do zasady środek zakłócający rynek. Takie interwencje mogą zatem być realizowane jedynie jako obowiązki użyteczności publicznej i powinny podlegać szczególnym warunkom. Na mocy niniejszej dyrektywy ustalenie cen regulowanych jest możliwe tylko dla gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym i gospodarstw domowych znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym również na poziomie poniżej kosztów, oraz w ramach środka przejściowego – dla gospodarstw domowych i mikroprzedsiębiorstw. W czasach kryzysu, kiedy ceny hurtowe i detaliczne gazu ziemnego znacznie wzrastają, co ma negatywny wpływ na szerzej pojętą gospodarkę, państwa członkowskie powinny mieć możliwość tymczasowego rozszerzenia stosowania cen regulowanych również w odniesieniu do MŚP. Zarówno w przypadku gospodarstw domowych, jak i MŚP należy tymczasowo zezwolić państwom członkowskim na ustalenie cen regulowanych na poziomie poniżej kosztów, o ile nie spowoduje to zakłóceń między dostawcami i pod warunkiem, że dostawcy otrzymują rekompensatę z tytułu dostaw poniżej kosztów. Należy jednak zapewnić, by taka regulacja cen była ukierunkowana i nie stwarzała zachęt do zwiększania konsumpcji. W związku z tym regulacja taka powinna podlegać określonym warunkom. Warunki te należy dostosować do warunków mających zastosowanie do regulowanych cen energii elektrycznej, określonych w [dyrektywie (UE) 2019/944]. W zakresie, w jakim wszelkie takie środki stanowią pomoc państwa, dotyczące ich przepisy pozostają bez uszczerbku dla stosowania art. 107 i 108 TFUE. Rada, działając na wniosek Komisji, powinna stwierdzić w drodze decyzji wykonawczej zaistnienie kryzysu cen gazu ziemnego. W decyzji tej należy również określić okres ważności tego stwierdzenia, w którym to okresie stosuje się tymczasowe rozszerzenie stosowania cen regulowanych i który może wynosić maksymalnie jeden rok. Powierzenie Radzie uprawnień wykonawczych uwzględnia odpowiednio polityczny charakter decyzji o udostępnieniu rozszerzonych możliwości stosowania interwencji publicznych w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego, co wymaga ostrożnego wyważenia różnych kwestii politycznych, a także uwzględnia odpowiednio skutki horyzontalne tej decyzji dla państw członkowskich.

- (17) Konsumentom powinni mieć dostęp do jasnych i zrozumiałych informacji na temat ich praw w odniesieniu do sektora energetycznego. Po konsultacji z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym z państwami członkowskimi, organami regulacyjnymi, organizacjami konsumentów i przedsiębiorstwami gazowymi, Komisja sporządziła dostępną, łatwą w użyciu listę kontrolną konsumenta energii, dostarczającą konsumentom praktyczne informacje o ich prawach. Lista kontrolna konsumenta energii powinna być uaktualniana, dostarczana wszystkim konsumentom oraz publicznie dostępna.
- (18) Państwa członkowskie powinny wziąć pod uwagę fakt, że skuteczna transformacja wymaga zintensyfikowanych inwestycji w edukację i umiejętności pracowników przemysłu gazowego, z uwzględnieniem rozwoju infrastruktury. Takie odniesienie byłoby zgodne z wnioskiem dotyczącym zmiany dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej (2021/0203 (COD)).
- (19) Przepisy rynkowe powinny chronić odbiorców i zapewniać im możliwość dokonywania wyborów paliw niskoemisyjnych, tak aby w pełni włączyć nowe gazy odnawialne i niskoemisyjne do transformacji energetycznej.
- (20) Gaz ziemny nadal odgrywa kluczową rolę w dostawach energii, ponieważ zużycie przez gospodarstwa domowe energii pochodzącej z gazu ziemnego jest nadal wyższe niż w przypadku energii elektrycznej. Chociaż elektryfikacja jest kluczowym elementem transformacji ekologicznej, w przyszłości gospodarstwa domowe będą nadal zużywać gaz ziemny, w tym coraz większe ilości gazu odnawialnego.
- (21) Ponieważ sektor gazu ziemnego, w tym rynek detaliczny gazu ziemnego, nie był częścią pakietu „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”, odnośne przepisy dotyczące zaangażowania i ochrony konsumentów nie zostały dostosowane do potrzeb transformacji energetycznej, co odpowiada sytuacji sprzed ponad dziesięciu lat, kiedy przyjęto trzeci pakiet energetyczny.

- (22) Rynek gazu ziemnego charakteryzuje się niskim poziomem zadowolenia i zaangażowania odbiorców, a także powolnym upowszechnianiem się nowych gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, co świadczy o ograniczonej konkurencji w wielu państwach członkowskich. [...] Ceny gazu ziemnego dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi wzrosły w ostatnim dziesięcioleciu, w wyniku czego gospodarstwa domowe płacą za zużycie gazu ziemnego dwa lub trzy razy więcej niż odbiorcy przemysłowi.
- (23) Podobnie jak w sektorze energii elektrycznej, elastyczność rynku i odpowiednie unijne ramy prawne dotyczące praw konsumentów w sektorze gazu ziemnego mają zasadnicze znaczenie dla zapewnienia konsumentom możliwości uczestniczenia w transformacji energetycznej i korzystania z przystępnych cen, dobrych standardów usług oraz skutecznego wyboru ofert odzwierciedlających rozwój technologiczny.
- (24) Przejście z gazu ziemnego na alternatywne odnawialne źródła energii skonkretyzuje się, jeżeli energia ze źródeł odnawialnych stanie się atrakcyjnym i niedyskryminującym wyborem dla konsumentów w oparciu o prawdziwie przejrzyste informacje, a koszty transformacji zostaną równomiernie rozłożone między różne grupy konsumentów i uczestników rynku.
- (25) Aby podjąć kwestie obecnych luk na detalicznym rynku gazu, należy zająć się istniejącą konkurencją i barierami technicznymi utrudniającymi pojawianie się nowych usług, wyższymi poziomami usług i niższymi cenami dla konsumentów, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony konsumentów dotkniętych ubóstwem energetycznym i konsumentów podatnych na zagrożenia.

- (26) W celu zapewnienia wysokiego poziomu ochrony konsumentów i konsekwentnego wzmocnienia ich pozycji we wszystkich sektorach energetycznych, ramy prawne zawarte w prawodawstwie dotyczącym rynku gazów niskoemisyjnych powinny odzwierciedlać ochronę odbiorców na rynku energii elektrycznej oraz, w stosownych przypadkach, jego przepisy dotyczące uprawnień.
- (27) Aby wykorzystanie tego wzorca było spójne i skuteczne, powinno ono obejmować wszystkie przepisy dotyczące ochrony i wzmocnienia pozycji konsumentów, na ile jest to wykonalne i możliwe do dostosowania do rynku gazu. Powyższe powinno obejmować zawieranie w umowach podstawowych praw do informacji o rozliczeniach, zmiany dostawcy energii, dysponowania wiarygodnymi narzędziami porównawczymi, ochrony konsumentów podatnych na zagrożenia i dotkniętych ubóstwem energetycznym, odpowiedniej ochrony danych na potrzeby inteligentnych liczników, a także zarządzania danymi oraz skuteczne alternatywne zasady rozstrzygania sporów.
- (28) Dążąc do spójności przepisów we wszystkich sektorach, należy ograniczyć obciążenia dla administracji krajowych i przedsiębiorstw oraz zachować ich proporcjonalność, również w oparciu o doświadczenia związane z pakietem „Czysta energia dla wszystkich Europejczyków”.
- (29) Oczekuje się, że modernizacja sektora gazowego przyniesie znaczne korzyści gospodarcze **i środowiskowe** zarówno pod względem poprawy konkurencji w sektorze detalicznym, jak i korzyści społecznych i dystrybucyjnych oraz wzmocnienia pozycji odbiorców, w tym wzmocnienia praw wynikających z umów i lepszego dostępu do informacji na temat zużycia i źródeł energii, co doprowadzi do bardziej ekologicznych wyborów. Zainteresowane społeczności energetyczne powinny przyczynić się do upowszechnienia gazu odnawialnego.

- (30) Zmiana dostawcy jest ważnym wskaźnikiem zaangażowania konsumentów, a także ważnym narzędziem służącym stymulowaniu konkurencji **zarówno** na rynku gazu ziemnego, **jak i** na rynku **wodoru**. Między państwami członkowskimi nadal występują różnice w zakresie wskaźników zmiany dostawcy, a konsumenci są zniechęceni do zmiany dostawcy opłatami za rezygnację i rozwiązanie umowy. Choć zniesienie tych opłat mogłoby doprowadzić do zmniejszenia wyboru dla konsumentów wskutek wyeliminowania produktów bazujących na wynagradzaniu lojalności konsumentów, ograniczenie stosowania takich opłat powinno dodatkowo poprawić dobrobyt konsumentów i zwiększyć ich zaangażowanie, a także konkurencję na rynku.
- (31) Skrócenie czasu potrzebnego do zmiany dostawcy mogłoby zachęcić odbiorców do poszukiwania lepszych ofert energii i do zmiany dostawcy. Przy coraz powszechniejszym stosowaniu technologii informacyjnych do 2026 r. techniczna procedura zmiany, polegająca na zarejestrowaniu nowego dostawcy w punkcie pomiarowym operatora rynku, powinna zasadniczo być wykonalna w ciągu 24 godzin w dni robocze. Zapewnienie, aby do tego czasu możliwości przeprowadzenia technicznego procesu zmiany dostawcy w ciągu 24 godzin, ograniczyłoby do minimum czas zmiany dostawcy, przyczyniając się do zwiększenia zaangażowania konsumentów i konkurencji w sektorze detalicznym.

- (31a) Procedura dotycząca 24-godzinnego terminu zmiany dostawcy w przypadku gazu będzie odzwierciedlała to, co już obowiązuje na rynku energii elektrycznej, który ma podobne funkcje zaplecza i wymogi dla bazy danych IT. Harmonizacja czasu potrzebnego do zmiany dostawcy między obydwoma sektorami przyniosłaby korzyści wszystkim konsumentom, w szczególności konsumentom otrzymującym dwa paliwa w ramach jednej umowy. Krótszy czas zmiany dostawcy zapewniany konsumentom nie powinien mieć wpływu na obowiązki dostawców w zakresie bilansowania.**
- (32) Szereg czynników utrudnia konsumentom dostęp do różnych źródeł informacji rynkowych, do których mogą dotrzeć, a także zrozumienie ich i działanie w oparciu o nie. Wynika z tego, że należy poprawić porównywalność ofert i zmniejszyć w jak największym wykonalnym zakresie przeszkody w zmienianiu dostawcy, bez nieuzasadnionego ograniczania konsumentom wyboru.
- (33) Niezależne narzędzia porównywania ofert, w tym służące temu strony internetowe, stanowią skuteczny środek umożliwiający mniejszym odbiorcom ocenę zalet różnych dostępnych na rynku ofert energii. Należy dążyć do obejmowania takimi narzędziami jak największej liczby dostępnych ofert i jak największego obszaru rynku, tak aby przedstawić odbiorcom reprezentatywny przegląd. Bardzo ważne jest, by mniejsi odbiorcy mieli dostęp do przynajmniej jednego narzędzia porównywania ofert, a informacje podawane w takich narzędziach były wiarygodne, bezstronne i przejrzyste. W tym celu państwa członkowskie mogłyby zapewnić narzędzie porównywania ofert obsługiwane przez organ krajowy lub spółkę prywatną.
- (34) Odbiorcy końcowi powinni również mieć możliwość zużywania, magazynowania i sprzedaży gazu odnawialnego własnej produkcji oraz uczestniczyć we wszystkich rynkach gazu ziemnego poprzez świadczenie usług pomocniczych na rzecz systemu, na przykład poprzez magazynowanie energii. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość zróżnicowania w prawie krajowym przepisów odnoszących się do podatków i opłat od aktywnych odbiorców działających indywidualnie lub wspólnie.

- (35) Uznając rolę, jaką mogą one odegrać w dekarbonizacji systemu energetycznego, niektóre kategorie obywatelskich inicjatyw energetycznych należy uznać na rynku gazu ziemnego na szczeblu Unii za obywatelskie społeczności energetyczne. Społeczności te powinny ułatwiać korzystanie z gazu odnawialnego w systemie gazu ziemnego. Aby zapewnić im ramy dające możliwości, sprawiedliwe traktowanie, należy określić równe warunki działania oraz jasno zdefiniowany katalog praw i obowiązków, który zasadniczo odzwierciedli strukturę członkowską, wymogi w zakresie zarządzania i cel obywatelskich społeczności energetycznych w dyrektywie (UE) 2019/944.
- (35a) Społeczności energetyczne w zakresie energii odnawialnej [...] zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001 [...] oraz obywatelskie społeczności energetyczne działające zgodnie z dyrektywą (UE) 2019/944 i [...] niniejszą dyrektywą [...] mogą przyczyniać się do produkcji, magazynowania i dostaw gazu odnawialnego, pomagając w dekarbonizacji systemu energetycznego. W szczególności społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej mogą przyczyniać się do rozwoju lokalnej gospodarki o obiegu zamkniętym, zwłaszcza w regionach wiejskich. Obywatelskie społeczności energetyczne mogą pomóc zmobilizować prywatne inwestycje kapitałowe na rzecz dekarbonizacji dostaw i [...] stworzyć gospodarstwom rolnym i wsiom możliwości w zakresie wychwytywania metanu z działalności rolnej i odpadów komunalnych i dostarczaniu go do okolicznych gospodarstw domowych lub do miast [...]. Zachodzi konieczność zapewnienia równych warunków działania, tak by gazy odnawialne, takie jak biometan, produkowane przez obywatelskie społeczności energetyczne i społeczności energetyczne w zakresie energii odnawialnej mogły zostać włączone do systemu gazu ziemnego.**

(36) [...]

(36a) Przepisy dotyczące obywatelskich społeczności energetycznych nie powinny wykluczać występowania innych inicjatyw obywatelskich, takich jak społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej przewidziane w dyrektywie (UE) 2018/2001 oraz inicjatywy tworzone na podstawie umów prawa prywatnego. Członkostwo w obywatelskich społecznościach energetycznych powinno być otwarte dla wszystkich odbiorców końcowych, a w szczególności dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi [...]. Skuteczna kontrola, [...] zgodna z definicją w [...] niniejszej dyrektywie, a co za tym idzie decydujący wpływ na podejmowanie decyzji, [...] pozostają w gestii małych przedsiębiorstw, władz lokalnych i osób fizycznych. Państwa członkowskie powinny [...] ograniczać ryzyko, że prywatne przedsiębiorstwa, które prowadzą działalność handlową na dużą skalę i dla których sektor [...] energii stanowi podstawowy obszar działalności gospodarczej, będą miały decydujący wpływ na podejmowanie decyzji; mogą tego dokonać poprzez wykluczenie takich przedsiębiorstw z uczestnictwa lub z głosowań [...] lub nałożenie ograniczeń [...] co do posiadanych przez nie udziałów i umów handlowych, które te przedsiębiorstwa mogą zawierać. Takie przedsiębiorstwa prywatne [...] nie powinny obejmować przedsiębiorstw publicznych. [...] [...]. Aby jeszcze bardziej ograniczyć ryzyko zawłaszczania przez przedsiębiorstwa, państwa członkowskie powinny monitorować zgodność tych inicjatyw z kryteriami zarządzania i uczestnictwa określonymi w niniejszej dyrektywie w celu zapewnienia sprawowania zgodnie z niniejszą dyrektywą [...] skutecznej kontroli przez władze lokalne, obywateli oraz małe przedsiębiorstwa.

- (37) Rachunki i informacje o rozliczeniach są ważnym sposobem informowania odbiorców końcowych i wzmacniania ich pozycji. Rachunki ze energią pozostają najbardziej powszechnym problemem konsumentów i źródłem ich skarg, co przyczynia się do utrzymywania się niskiego poziomu zadowolenia konsumentów i ich zaangażowania w sektorze gazowym. Przepisy dotyczące informacji o rozliczeniach w sektorze gazu również pozostają w tyle za prawami przyznanymi konsumentom w sektorze energii elektrycznej. Konieczne jest zatem ich dostosowanie i ustanowienie minimalnych wymogów dotyczących rachunków i informacji o rozliczeniach w sektorze gazu, tak aby konsumenci mieli dostęp do przejrzystych i zrozumiałych informacji. Rachunki powinny przedstawiać konsumentom końcowym informacje na temat ilości przez nich zużywanych i kosztów, tym samym ułatwiając porównywanie ofert i zmianę dostawcy, a także informacje na temat przysługujących im praw konsumentów (np. na temat alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów). Ponadto rachunki powinny być narzędziem aktywnego zaangażowania konsumentów na rynku, tak aby konsumenci mogli zarządzać swoją strukturą konsumpcji i dokonywać bardziej ekologicznych wyborów. **Ważne jest, aby dostarczać odbiorcom dokładnych i kompleksowych informacji, w celu zapewnienia im wiedzy na temat wynikającego z ich zużycia oddziaływania na środowisko, dzięki czemu odbiorcy mogą wyrażać swoje preferencje co do najbardziej zrównoważonych nośników energii.**
- (38) Regularne dostarczanie dokładnych informacji o rozliczeniach opartych na rzeczywistym zużyciu gazu, ułatwione dzięki inteligentnemu opomiarowaniu, bardzo pomoże odbiorcom w kontrolowaniu zużycia i kosztów gazu. Niemniej odbiorcy, w szczególności odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, powinni mieć dostęp do elastycznych sposobów dokonywania rzeczywistej płatności swoich rachunków.

- (39) Kluczowym aspektem dostaw dla odbiorców jest dostęp do obiektywnych i przejrzystych danych na temat zużycia. Dlatego też konsumenci powinni mieć dostęp do swoich danych na temat zużycia oraz związanych z nimi cen i kosztów usług, tak by mogli zwracać się do konkurentów o składanie ofert w oparciu o [...] te informacje. Konsumenci powinni również mieć prawo do odpowiedniej informacji o własnym zużyciu energii. Przedpłaty nie powinny stawiać stosujących je osób w nieproporcjonalnie niekorzystnej sytuacji, a [...] różne systemy płatności powinny być niedyskryminacyjne. Wystarczająco często przekazywane odbiorcom informacje na temat kosztów energii powinny stwarzać zachęty do oszczędności energii, gdyż dzięki nim odbiorcy uzyskują bezpośrednie informacje zwrotne dotyczące skutków inwestycji w energooszczędne rozwiązania oraz skutków zmiany przyzwyczajzeń.
- (40) Przy podejmowaniu decyzji na szczeblu krajowym w sprawie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych gazu ziemnego należy umożliwić oparcie ich na ocenie gospodarczej. Taka ocena gospodarcza powinna uwzględniać długoterminowe korzyści z wdrożenia inteligentnych systemów pomiarowych dla konsumentów i całego łańcucha wartości. Jeżeli z oceny takiej wyniknie, że wprowadzenie tego rodzaju systemów pomiarowych jest racjonalne z gospodarczego punktu widzenia i opłacalne tylko dla konsumentów o pewnym poziomie zużycia gazu ziemnego, państwa członkowskie powinny móc to uwzględnić przy przystępowaniu do wdrożenia. Ocenę tę należy jednak poddawać przeglądowi, by reagować na istotne zmiany w jej założeniach regularnie lub co najmniej raz na cztery lata ze względu na szybkie tempo rozwoju technologicznego.

- (41) Aby ułatwić odbiorcom końcowym aktywne uczestnictwo w rynku, inteligentne systemy pomiarowe, które mają zostać wdrożone, powinny należycie uwzględniać stosowanie odpowiednich dostępnych norm, w tym norm umożliwiających interoperacyjność na poziomie modelu danych i warstwy aplikacji, najlepsze praktyki i znaczenie rozwoju wymiany danych oraz przyszłe i innowacyjne usługi energetyczne. Ponadto wdrożone inteligentne systemy pomiarowe nie powinny stanowić bariery dla zmiany dostawcy w przypadku konsumentów gazu ziemnego i powinny być wyposażone w funkcje dostosowane do ich przeznaczenia, które umożliwiają odbiorcom końcowym szybki dostęp do ich danych dotyczących zużycia, adaptowanie ich zachowań w zakresie zużycia energii, bycie wynagradzanych za nie i uzyskiwanie oszczędności na rachunkach.
- (42) Państwa członkowskie, które nie wprowadzają systematycznie inteligentnego opomiarowania w systemie gazu ziemnego, powinny umożliwić konsumentom skorzystanie z instalacji inteligentnych liczników – na żądanie oraz na sprawiedliwych i rozsądnych warunkach **choć z poniesieniem powiązanych kosztów**, oraz powinny dostarczyć im wszelkich istotnych informacji.
- (43) W następstwie wprowadzenia inteligentnych systemów pomiarowych w państwach członkowskich opracowano lub opracowuje się obecnie różne modele zarządzania danymi. Niezależnie od modelu zarządzania danymi ważne jest, by państwa członkowskie wprowadziły przejrzyste zasady, zgodnie z którymi dostęp do danych można uzyskać na niedyskryminacyjnych warunkach i które zapewnią najwyższy poziom cyberbezpieczeństwa i ochrony danych, jak również bezstronność podmiotów przetwarzających dane.

- (44) Lepszą ochronę konsumentów gwarantuje dostępność skutecznych środków rozstrzygania sporów dla wszystkich konsumentów. Państwa członkowskie powinny przewidzieć szybkie i skuteczne procedury rozpatrywania skarg.
- (45) Państwa członkowskie powinny przyjąć odpowiednie środki, takie jak zasiłki z systemów zabezpieczeń społecznych mające zapewnić niezbędne dostawy dla odbiorców wrażliwych lub wsparcie służące poprawie efektywności energetycznej, aby zająć się przypadkami ubóstwa energetycznego stwierdzonymi zgodnie z art. 3 ust. 3 lit. d) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999⁸, w tym w szerszym kontekście ubóstwa. Środki te mogą się różnić w zależności od specyfiki danego państwa członkowskiego i mogą obejmować środki z zakresu polityki społecznej lub energetycznej dotyczące płatności rachunków za **wszelkie** gazy, inwestycji w efektywność energetyczną budynków mieszkalnych lub ochrony konsumenta, na przykład ochrony przed odłączeniem.
- (46) Zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944⁹ w **zaleceniu Komisji z dnia 14 października 2020 r. dotyczącym ubóstwa energetycznego**¹⁰ przedstawiono orientacyjne wytyczne dotyczące odpowiednich wskaźników na potrzeby pomiaru ubóstwa energetycznego i zdefiniowania „znaczącej liczby gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym”.

⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 663/2009 i (WE) nr 715/2009, dyrektyw Parlamentu Europejskiego i Rady 94/22/WE, 98/70/WE, 2009/31/WE, 2009/73/WE, 2010/31/UE, 2012/27/UE i 2013/30/UE, dyrektyw Rady 2009/119/WE i (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 525/2013 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).

⁹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

¹⁰ **Dz.U. L 357 z 27.10.2020, s. 35.**

(47) Uproszczenie i usprawnienie administracyjnych procedur wydawania zezwoleń oraz jasne terminy podejmowania decyzji przez organy właściwe do wydania zezwoleń powinny zapewnić możliwość wprowadzenia instalacji wytwarzania wodoru i infrastruktury systemu wodorowego w odpowiednim tempie. Państwa członkowskie powinny być zobowiązane do składania sprawozdań z poczynionych postępów. Utrzymanie w mocy zezwoleń (takich jak licencje, pozwolenia, koncesje lub zatwierdzenia) przyznanych na mocy prawa krajowego na budowę i eksploatację istniejących gazociągów gazu ziemnego i innych aktywów sieciowych jest konieczne, gdy transportowany gazowy nośnik energii w gazociągu zmienia się z gazu ziemnego na (czysty) wodór. **To utrzymanie w mocy zezwoleń nie powinno wpływać na ważność wymogów dotyczących bezpieczeństwa technicznego infrastruktury wodorowej ani na możliwość monitorowania przez właściwe organy zgodności z takimi wymogami oraz podejmowania odpowiednich i proporcjonalnych środków w zakresie ich egzekwowania, w tym, w uzasadnionych przypadkach, ewentualnego cofnięcia takiego utrzymanego w mocy zezwolenia.** Powinno to zapobiec nieuzasadnionym opóźnieniom w zmianie przeznaczenia istniejących gazociągów gazu ziemnego i innych aktywów sieciowych na potrzeby transportu wodoru. Należy unikać sytuacji, w której warunki udzielania zezwoleń dotyczących infrastruktury systemu wodorowego są zasadniczo różne, chyba że jest to wystarczająco uzasadnione. Względy bezpieczeństwa technicznego mogą uzasadniać zróżnicowane podejście do utrzymywania w mocy zezwoleń lub wydawania nowych zezwoleń. Przepisy dotyczące procedur udzielania zezwoleń powinny mieć zastosowanie bez uszczerbku dla prawa międzynarodowego i unijnego, w tym przepisów dotyczących ochrony środowiska i zdrowia ludzkiego. W przypadkach należycie uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami powinna istnieć możliwość przedłużenia terminów procedur udzielania zezwoleń o maksymalnie jeden rok.

- (48) Udzielanie wytycznych wnioskodawcom w trakcie administracyjnych procedur składania wniosków o zezwolenie i wydawania zezwoleń za pośrednictwem administracyjnego punktu kontaktowego ma na celu zmniejszenie złożoności dla podmiotów realizujących projekty oraz zwiększenie efektywności i przejrzystości. Umożliwienie wnioskodawcom złożenia odpowiednich dokumentów w formie cyfrowej oraz udostępnienie im podręcznika procedur dla wnioskodawców mogłyby zwiększyć efektywność. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby organy wdrażające procedury udzielania zezwoleń były aktywnie zaangażowane w usuwanie pozostałych barier, w tym barier pozafinansowych, takich jak niewystarczająca wiedza, niewystarczające zasoby cyfrowe i ludzkie, które to bariery utrudniają obsługę rosnącej liczby procedur udzielania zezwoleń.
- (49) Bez skutecznego oddzielenia sieci od działalności w zakresie produkcji i dostaw („skuteczny rozdział”), istnieje ryzyko dyskryminacji nie tylko w zakresie eksploatacji sieci, ale także w zakresie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do dokonywania stosownych inwestycji w swoje sieci.
- (50) Zasady dotyczące rozdziału prawnego i funkcjonalnego przewidziane w dyrektywie 2003/55/WE nie doprowadziły jednak do skutecznego wydzielenia operatorów systemów przesyłowych. Na posiedzeniu w dniach 8 i 9 marca 2007 r. Rada Europejska wezwała w związku z tym Komisję do opracowania wniosków legislacyjnych w zakresie „skutecznego oddzielenia działalności w zakresie dostaw i produkcji od eksploatacji sieci”.

- (51) Skuteczny rozdział może zostać zapewniony jedynie poprzez wyeliminowanie środków zachęcających przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo do stosowania dyskryminacji wobec konkurentów w odniesieniu do dostępu do sieci oraz w zakresie inwestycji. Rozdział własności — który należy rozumieć jako wyznaczenie właściciela sieci na operatora systemu i zachowanie jego niezależności od wszelkich interesów związanych z dostawami i produkcją, jest wyraźnie skutecznym i stabilnym sposobem na rozwiązanie nieodłącznego konfliktu interesów oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw. Z tej przyczyny Parlament Europejski w swojej rezolucji z dnia 10 lipca 2007 r. w sprawie perspektyw rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu nawiązał do rozdziału własności na poziomie przesyłu jako najskuteczniejszego narzędzia promowania inwestycji w infrastrukturę w niedyskryminacyjny sposób, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych podmiotów oraz przejrzystego rynku. Zgodnie z zasadami rozdziału własności, państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, aby ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione do sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem produkującym lub dostarczającym gaz i jednocześnie do sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego. Z drugiej strony, sprawowanie kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego powinno wykluczać możliwość sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz. W ramach tych ograniczeń, przedsiębiorstwo produkujące lub dostarczające gaz powinno móc posiadać udziały mniejszościowe w operatorze systemu przesyłowego lub w systemie przesyłowym.
- (52) Każdy system rozdziału powinien skutecznie eliminować wszelkie konflikty interesów między producentami, dostawcami i operatorami systemów przesyłowych, aby stworzyć zachęty do niezbędnych inwestycji i zagwarantować dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek w ramach przejrzystego i skutecznego systemu regulacyjnego, i nie powinien tworzyć zbyt kosztownego systemu regulacyjnego dla organów regulacyjnych.

- (53) Definicja pojęcia „kontrola” przejęta jest z rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw (rozporządzeniem WE w sprawie kontroli łączenia przedsiębiorstw)¹¹.
- (54) Ze względu na pionowe powiązania między sektorami energii elektrycznej i gazu, przepisy dotyczące rozdziału powinny mieć zastosowanie do obu sektorów, **jak szczegółowo określono w odnośnych artykułach niniejszej dyrektywy**.
- (55) Natomiast w odniesieniu do sektora wodoru w pierwszej kolejności można uniknąć powstawania przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, ustanawiając z wyprzedzeniem jasne zasady. Jest to korzystniejsze niż kosztowne wymogi dotyczące rozdziału ex post, których wdrożenie wymagałoby czasu.

¹¹ Dz.U. L 24 z 29.1.2004, s. 1.

- (56) W celu zapewnienia, zgodnie z zasadami rozdziału własności, całkowitej niezależności eksploatacji sieci od interesów związanych z dostawami i produkcją oraz uniemożliwienia wymiany jakichkolwiek informacji poufnych, ta sama osoba nie powinna pełnić funkcji członka zarządów zarówno operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, jak też przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw. Z tego samego powodu ta sama osoba nie powinna być upoważniona do wyznaczania członków zarządów operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego oraz sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa produkującego lub dostarczającego gaz.
- (57) Ustanowienie operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnych od interesów związanych z dostawami i produkcją, powinno umożliwić przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo utrzymanie własności aktywów sieci przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznego oddzielenia interesów, pod warunkiem że ten niezależny operator systemu lub ten niezależny operator przesyłu pełni wszystkie funkcje operatora systemu, oraz że wprowadzone zostaną szczegółowe uregulowania oraz szeroko zakrojone mechanizmy kontroli regulacyjnej.
- (58) W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego było częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie powinny otrzymać możliwość wyboru pomiędzy rozdziałem własności a ustanowieniem operatora systemu lub operatora przesyłu niezależnego od interesów związanych z dostawami i produkcją.

- (59) W celu pełnego zabezpieczenia interesów wspólników lub akcjonariuszy przedsiębiorstw zintegrowanych pionowo, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość wyboru między wdrożeniem rozdziału własności w drodze bezpośredniego zbycia lub też poprzez podział udziałów lub akcji przedsiębiorstwa zintegrowanego na udziały lub akcje przedsiębiorstwa sieciowego oraz udziały lub akcje pozostałych przedsiębiorstw dostarczających i produkujących gaz, pod warunkiem że spełnione zostały wymogi wynikające z rozdziału własności.
- (60) Pełna skuteczność opcji niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu powinna zostać zapewniona poprzez szczegółowe zasady uzupełniające. Zasady dotyczące niezależnego operatora przesyłu zapewniają właściwe ramy regulacyjne gwarantujące sprawiedliwą konkurencję, wystarczające inwestycje, dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz integrację rynków gazu. Skuteczny rozdział w oparciu o przepisy dotyczące niezależnego operatora przesyłu powinien opierać się na zestawie środków natury organizacyjnej i środków dotyczących zarządzania operatorami systemów przesyłowych oraz na zestawie środków dotyczących inwestycji, przyłączania do sieci nowych zdolności produkcyjnych i integracji rynku poprzez współpracę regionalną. Niezależność operatora przesyłu powinna również zostać zapewniona między innymi poprzez wprowadzenie okresów przejściowych, podczas których w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo nie prowadzi się działalności zarządczej lub innej odnośnej działalności umożliwiającej dostęp do takich samych informacji, jakie uzyskać może osoba na stanowisku kierowniczym.

- (61) W celu rozwijania konkurencji na rynku wewnętrznym gazu, należy umożliwić dużym odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi, prowadzącym działalność gospodarczą na wielką skalę, wybór ich dostawców, jak również podpisanie umów z kilkoma dostawcami w celu zabezpieczenia ich potrzeb w zakresie gazu. Odbiorców tych należy chronić przed klauzulami wyłączności, które mają na celu wyeliminowanie konkurencyjnych lub uzupełniających ofert.
- (62) Państwo członkowskie powinno mieć prawo do opowiedzenia się za całkowitym rozdziałem własności na swoim terytorium. W przypadku gdy państwo członkowskie skorzystało z tego prawa, przedsiębiorstwo [...] nie powinno mieć prawa do ustanowienia niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora przesyłu. Ponadto przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie powinny bezpośrednio ani pośrednio sprawować kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego z państwa członkowskiego, które opowiedziało się za całkowitym rozdziałem własności.
- (63) Na rynku wewnętrznym gazu ziemnego istnieją różne rodzaje organizacji rynku. Środki, które państwa członkowskie mogłyby podjąć w celu zapewnienia równych warunków działania, powinny być oparte na nadrzędnych względach interesu ogólnego. Zgodność środków z TFUE oraz z prawem unijnym należy konsultować z Komisją.

- (64) Przy wdrażaniu skutecznego rozdziału należy przestrzegać zasady niedyskryminacji między sektorem publicznym i prywatnym. W tym celu ta sama osoba, samodzielnie lub wspólnie z innymi podmiotami, nie powinna móc sprawować kontroli lub wykonywać jakichkolwiek praw — naruszając przy tym zasady rozdziału własności lub opcję niezależnego operatora systemu — w odniesieniu do składu, głosowania lub decyzji organów zarówno operatorów systemów przesyłowych lub systemów przesyłowych, jak i przedsiębiorstw dostarczających lub produkujących gaz. W odniesieniu do rozdziału własności oraz opcji niezależnego operatora systemu — pod warunkiem że dane państwo członkowskie jest w stanie wykazać, że wymóg jest spełniony — dwa odrębne podmioty publiczne powinny móc kontrolować, z jednej strony, działalność w zakresie produkcji i dostaw oraz, z drugiej strony, działalność przesyłową.
- (65) W pełni skuteczne oddzielenie działalności sieciowej od działalności w zakresie dostaw i produkcji powinno mieć zastosowanie w całej Unii, zarówno wobec przedsiębiorstw z Unii, jak i tych spoza Unii. W celu zapewnienia, aby działalność sieciowa oraz działalność w zakresie dostaw i produkcji w całej Unii były od siebie niezależne, organy regulacyjne powinny zostać uprawnione do odmowy przyznania certyfikacji operatorom systemów przesyłowych, którzy nie spełniają kryteriów rozdziału. Aby zapewnić konsekwentne stosowanie tych zasad na całym obszarze Unii, organy regulacyjne powinny w jak najwyższym stopniu uwzględniać opinię Komisji przy podejmowaniu decyzji w sprawie certyfikacji. Ponadto w celu zapewnienia przestrzegania zobowiązań międzynarodowych Unii oraz solidarności i bezpieczeństwa energetycznego w Unii, Komisja powinna mieć prawo do wydawania opinii w sprawie certyfikacji w odniesieniu do właściciela systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego kontrolowanego przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.

- (66) Sieci rurociągów wodoru powinny stanowić ważny środek efektywnego i zrównoważonego transportu wodoru, zarówno na lądzie, jak i na morzu. W związku z wysokimi nakładami inwestycyjnymi niezbędnymi do ich budowy, sieci rurociągów wodorowych mogą stanowić monopole naturalne. Doświadczenia związane z regulacją rynków gazu ziemnego pokazały, jak ważne jest zapewnienie otwartego i niedyskryminacyjnego dostępu do sieci gazociągów w celu ochrony konkurencji na rynkach towarowych. W związku z tym ugruntowane zasady eksploatacji sieci, takie jak dostęp stron trzecich, powinny mieć zastosowanie do lądowych i morskich sieci wodorowych w Unii.
- (67) Eksploatacja sieci wodorowych powinna być oddzielona od działalności związanej z wytwarzaniem i dostawą energii, aby uniknąć ryzyka konfliktu interesów ze strony operatorów sieci. Strukturalne oddzielenie własności sieci wodorowych oraz udziału w produkcji i dostawach energii gwarantuje brak takich konfliktów interesów. Państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania z alternatywnego modelu rozdziału na zasadzie „zintegrowanego operatora sieci wodorowej” **w odniesieniu do operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego podlegających modelowi rozdziału na zasadzie „niezależnego operatora systemu przesyłowego” i w odniesieniu do istniejących sieci wodorowych zintegrowanych pionowo. Państwa członkowskie powinny również mieć możliwość zezwolenia na stosowanie modelu „niezależnego operatora sieci wodorowej”** [...], aby umożliwić właścicielom sieci wodorowych zintegrowanych pionowo zachowanie własności swoich sieci, przy jednoczesnym zapewnieniu niedyskryminacyjnej eksploatacji takich sieci po roku 2030.

(68) Zważywszy, że wspólna eksploatacja sieci wodorowych oraz sieci gazowych lub elektroenergetycznych może prowadzić do synergii i tym samym powinna być dozwolona, działalność w zakresie eksploatacji sieci wodorowej powinna być zorganizowana w odrębnym podmiocie prawnym w celu zapewnienia przejrzystości w odniesieniu do finansowania i stosowania taryf za dostęp.

[...] [...]

(70) Aby zapewnić przejrzystość w odniesieniu do kosztów i finansowania regulowanej działalności, działalność w zakresie eksploatacji sieci wodorowych należy oddzielić od pozostałej działalności związanej z eksploatacją sieci w odniesieniu do innych nośników energii, przynajmniej w odniesieniu do formy prawnej i ksiąg rachunkowych operatorów sieci. **Do celów rozdziału prawnego operatorów sieci wodorowej za wystarczające należy uznać utworzenie jednostki zależnej lub odrębnego podmiotu prawnego w ramach struktury grupy operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego gazu, bez konieczności funkcjonalnego rozdziału zarządzania lub oddzielenia kierownictwa lub personelu. Osiąga się w ten sposób przejrzystość w odniesieniu do kosztów i finansowania działalności regulowanej bez utraty synergii i korzyści kosztowych, które może dawać eksploatacja kilku sieci. Wymóg rozdziału prawnego powinien mieć zastosowanie do Estonii, Łotwy i Litwy dopiero od 2031 r. z uwagi na oddalone położenie i ograniczone rozmiary rynku tych państw. [...]**

(71) W celu zapewnienia konkurencji i równych warunków działania na rynku dostaw wodoru stronom trzecim należy umożliwić dostęp do sieci wodorowych. Regulowany dostęp stronom trzecim na podstawie taryf za dostęp regulowany powinien być domyślną zasadą w perspektywie długoterminowej. W celu zapewnienia operatorom niezbędnej elastyczności i zmniejszenia kosztów administracyjnych w początkowej fazie tworzenia rynku wodoru państwa członkowskie powinny mieć możliwość zezwolenia na korzystanie z negocjowanego dostępu stronom trzecim do 2030 r.

- (72) **Jedynie części występujących naturalnie podziemnych magazynów gazu ziemnego, takich jak kawerny solne, formacje wodonośne, wyeksploatowane pola gazowe, mogą być wykorzystywane również w celu magazynowania wodoru.** Dostępność tych dużych podziemnych instalacji magazynowania wodoru jest ograniczona, a ich rozmieszczenie w poszczególnych państwach członkowskich jest nierównomierne. Ze względu na potencjalnie korzystny wpływ na funkcjonowanie transportu wodoru i rynków wodoru, dostęp do takich dużych podziemnych instalacji magazynowych powinien **ostatecznie** funkcjonować na zasadzie regulowanego dostępu stron trzecich służącego zapewnieniu równych warunków działania uczestnikom rynku. **Jednak w fazie początkowej tworzenia rynków wodoru państwa członkowskie powinny mieć możliwość korzystania również z systemów negocjowanego dostępu.**
- (72a) **Należy się spodziewać, że wodór i pochodne wodoru (takie jak amoniak lub ciekłe organiczne nośniki wodoru) będą importowane do Unii i transportowane w jej granicach. Obecnie nie jest jednak pewne, jakimi środkami oraz w jakiej postaci wodór będzie [...] transportowany, ponieważ prawdopodobnie będą współistniały i konkurowały ze sobą różne środki i postaci. Niniejsza dyrektywa przewiduje ramy regulacyjne dla infrastruktury i rynków wodoru gazowego. W związku z tym jedynie w przypadku gdy inne postaci wodoru lub pochodne oraz instalacje, w których odbywa się ich przetwarzanie, są istotne dla zapewnienia powstania konkurencyjnego rynku wodoru gazowego [...] w niniejszej dyrektywie należy zdefiniować funkcję i przepisy, które mogą być w odniesieniu do nich stosowane.**

- (73) Terminale do konwersji ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku w wodór gazowy stanowią środek importu wodoru, ale konkurują z innymi środkami transportu wodoru. Chociaż należy zapewnić dostęp stron trzecich do takich terminali, państwa członkowskie powinny mieć możliwość narzucenia systemu negocjowanego dostępu stron trzecich w celu zmniejszenia kosztów administracyjnych ponoszonych przez operatorów i organy regulacyjne. **Magazynowanie ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku, które jest powiązane z terminalem i do którego udziela się dostępu, powinno być proporcjonalne do zdolności tego terminalu do konwersji i zatłaczania wodoru do sieci.**
- (73a) Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o stopniowym odejściu od stosowania gazu z myślą o osiągnięciu celu neutralności klimatycznej określonego w rozporządzeniu (UE) 2021/1119 lub z innych powodów technicznych. Istotne znaczenie ma zapewnienie jasnych ram regulacyjnych umożliwiających odmowę dostępu i ewentualne odłączenie użytkowników sieci w celu osiągnięcia wspomnianych celów polityki. Do celów spójności i przejrzystości użytkownikom sieci można odmówić dostępu lub dokonać ich odłączenia tylko wtedy, gdy dotyczy to infrastruktury, która zostanie wycofana z eksploatacji zgodnie z planami rozwoju sieci, i gdy na poziomie dystrybucji odpowiada to również zatwierdzonemu wycofaniu z eksploatacji. Jednocześnie należy podjąć odpowiednie środki w celu ochrony użytkowników sieci w takich okolicznościach oraz zapewnić, by decyzje o odmowie dostępu lub odłączeniu podlegały obiektywnym, przejrzystym i niedyskryminacyjnym kryteriom opracowanym przez organy regulacyjne.
- (74) Istniejące sieci wodorowe zintegrowane pionowo **powinny [...] kwalifikować się do występowania o odstępstwa od wymogów niniejszej dyrektywy, pod warunkiem że sieci te nie są znacząco rozbudowane i o ile odstępstwo takie nie będzie mieć szkodliwego wpływu na konkurencję, infrastrukturę wodorową lub na rozwój rynku.**

- (75) Lokalne klastry wodorowe powinny być ważnym elementem europejskiej gospodarki wodorowej. Mogłyby one skorzystać z uproszczonych wymogów regulacyjnych w fazie początkowej tworzenia rynku wodoru [...] **w szczególności w kontekście stosowania rozdziału własnościowego w odniesieniu do sieci obsługujących takie klastry. Odpowiednie uproszczone wymogi regulacyjne powinny dotyczyć również potrzeby elastyczności regulacyjnej w zakresie bezpośrednich połączeń gazociągowych między producentami wodoru i indywidualnymi odbiorcami, a także prowadzenia dostaw dla przemysłowych odbiorców wodoru za pośrednictwem zaadaptowanych lub nowo wybudowanych lokalnych sieci dystrybucyjnych.**
- (76) Połączenia wzajemne gazociągów z państwami trzecimi mogą służyć jako środek transportu na potrzeby importu lub eksportu wodoru. **Stosowanie niniejszej dyrektywy do gazociągów wodoru do i z państw trzecich powinno być ograniczone do terytorium państw członkowskich. Zasady eksploatacji [...] wodorowych połączeń wzajemnych z państwami trzecimi powinny zostać ujęte w umowie [...] międzynarodowej między Unią a przyłączonym państwem trzecim lub państwami trzecimi. Takiej międzynarodowej umowy nie uznaje się za konieczną, w przypadku gdy państwo członkowskie połączone lub planujące połączenie za pomocą wodorowego połączenia wzajemnego wynegocjowało i zawarło umowę międzyrządową z danym [...] państwem trzecim lub z danymi państwami trzecimi zgodnie z procedurą upoważnienia przewidzianą w niniejszej dyrektywie, aby zapewnić spójne ramy regulacyjne i ich jednolite stosowanie w odniesieniu do całej infrastruktury.**

- (77) Aby zapewnić skuteczne funkcjonowanie europejskich sieci wodorowych, operatorzy sieci wodorowych powinni być odpowiedzialni za eksploatację, utrzymanie i rozwój sieci transportu wodoru w ścisłej współpracy z innymi operatorami sieci wodorowych, a także z innymi operatorami systemów, z którymi ich sieci są lub mogą być połączone, w tym za ułatwianie integracji systemu energetycznego.
- (78) Zadanie budowania wystarczających zdolności transgranicznych do transportu [...] wodoru, zaspokajających całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na taką zdolność i umożliwiających przy tym integrację rynku, **organy regulacyjne państw członkowskich** powinny powierzać **jednemu operatorowi sieci wodorowych lub ograniczonej ich liczbie**.
- (78a) **Zgodnie z unijną strategią w zakresie wodoru należy skupić się na transporcie i wykorzystaniu wodoru w jego czystej postaci. W tym sensie przyszły system wodorowy powinien transportować, magazynować i przetwarzać wodór o wysokim stopniu czystości – w przeciwieństwie do wodoru mieszanego w systemie gazu ziemnego – przy uwzględnieniu wymogów jakościowych odbiorców końcowych wodoru. Powszechnie akceptowane poziomy czystości wodoru zostaną dokładniej zdefiniowane w przyszłych mających zastosowanie normach jakości wodoru dla systemu wodorowego. Zakres dopuszczalnych poziomów czystości wodoru i inne istotne parametry jakości wodoru (np. zanieczyszczenia) powinny zostać zdefiniowane w procesie normalizacji technicznej prowadzonym przez europejskie organy normalizacyjne.**

- (79) W niektórych przypadkach, w zależności między innymi od topografii sieci wodorowych i populacji użytkowników końcowych przyłączonych do sieci wodorowych, konieczne może okazać się zarządzanie jakością wodoru przez operatorów sieci wodorowych (np. oczyszczanie). W związku z tym organy regulacyjne mogą powierzyć operatorom sieci wodorowych zadanie zapewnienia efektywnego zarządzania jakością wodoru w ich sieciach, jeżeli jest to konieczne do zarządzania systemem. Podejmując taką działalność, operatorzy sieci wodorowych powinni przestrzegać obowiązujących norm jakości wodoru.
- (80) W przypadku gdy operatorzy systemów gazu ziemnego lub operatorzy sieci wodorowych odrzucają wnioski o dostęp lub przyłączenie ze względu na brak zdolności, odmowy takie powinny być należycie uzasadnione, a operatorzy powinni być zobowiązani do rozbudowy swojego systemu w celu umożliwienia wnioskowanych przyłączeń lub dostępu, jeżeli jest to ekonomicznie uzasadnione.
- (81) Przeszkody, które utrudniają zakończenie tworzenia rynku wewnętrznego gazu ziemnego, wynikające z tego, że zasady rynku unijnego nie znajdują zastosowania do linii przesyłowych gazu do i z państw trzecich należy usunąć. Konieczne jest zapewnienie, aby zasady mające zastosowanie do linii przesyłowych gazu łączących dwa państwa członkowskie lub większą ich liczbę miały również zastosowanie, w obrębie Unii, do linii przesyłowych gazu do i z państw trzecich. Powinno to zapewnić spójność ram prawnych w Unii, a jednocześnie pozwoli uniknąć zakłóceń konkurencji na wewnętrznym rynku energii w Unii i negatywnego wpływu na bezpieczeństwo dostaw. Powinno to również zwiększyć przejrzystość i zapewnić pewność prawa dla uczestników rynku, w szczególności inwestorów w infrastrukturę gazową i użytkowników systemu, w odniesieniu do mającego zastosowanie systemu prawnego.

- (82) Państwa członkowskie i umawiające się strony Traktatu o Wspólnocie Energetycznej¹² powinny ściśle współpracować we wszystkich kwestiach dotyczących rozwoju zintegrowanego rynku gazu i jego dekarbonizacji oraz nie powinny przedsięwziąć żadnych środków zagrażających dalszej integracji rynków gazu lub bezpieczeństwu dostaw państw członkowskich i umawiających się stron. Powyższe mogłoby obejmować współpracę w zakresie zdolności magazynowania i zapraszanie ekspertów do odpowiednich regionalnych grup ds. ryzyka gazowego.
- (83) Gazociągi łączące projekt wydobywania ropy naftowej lub gazu w państwie trzecim z zakładem oczyszczania i obróbki lub z końcowym przeładunkowym terminalem przybrzeżnym w państwie członkowskim należy uznać za sieci gazociągów kopalnianych. Do celów niniejszej dyrektywy za sieci gazociągów kopalnianych nie należy uznawać gazociągów łączących projekt wydobywania ropy naftowej lub gazu w państwie członkowskim z zakładem oczyszczania i obróbki lub z końcowym przeładunkowym terminalem przybrzeżnym w państwie trzecim, ponieważ jest mało prawdopodobne, aby takie gazociągi miały znaczny wpływ na wewnętrzny rynek energii.
- (84) Operatorzy systemów przesyłowych powinni mieć swobodę zawierania porozumień technicznych z operatorami systemów przesyłowych lub innymi podmiotami w państwach trzecich w kwestiach dotyczących eksploatacji i wzajemnych połączeń systemów przesyłowych, pod warunkiem że treść takich porozumień jest zgodna z prawem Unii.
- (85) Porozumienia techniczne dotyczące eksploatacji linii przesyłowych zawarte pomiędzy operatorami systemów przesyłowych lub innymi podmiotami powinny pozostać w mocy, pod warunkiem że są one zgodne z prawem Unii i odpowiednimi decyzjami organu regulacyjnego.

¹² Dz.U. L 198 z 20.7.2006, s. 18.

- (86) W przypadku istnienia takich porozumień technicznych niniejsza dyrektywa nie wymaga zawarcia umowy międzynarodowej między państwem członkowskim a państwem trzecim lub umowy między Unią a państwem trzecim dotyczącej eksploatacji danej linii przesyłowej gazu.
- (87) Stosowanie niniejszej dyrektywy do linii przesyłowych gazu do i z państw trzecich powinno być ograniczone do terytorium państw członkowskich. W odniesieniu do morskich linii przesyłowych gazu niniejsza dyrektywa powinna mieć zastosowanie na morzu terytorialnym tego państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego z siecią państw członkowskich.
- (88) Istniejące umowy zawarte między państwem członkowskim a państwem trzecim w sprawie eksploatacji linii przesyłowych powinny móc pozostać w mocy, zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (89) W odniesieniu do umów lub części umów z państwami trzecimi mogących mieć wpływ na wspólne zasady Unii należy ustanowić spójną i przejrzystą procedurę upoważnienia państwa członkowskiego – na jego wniosek – do zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia z państwem trzecim umowy w sprawie eksploatacji linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych między tym państwem członkowskim a państwem trzecim. Procedura ta nie powinna opóźniać wdrożenia niniejszej dyrektywy, nie powinna naruszać podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi oraz powinna mieć zastosowanie do istniejących i nowych umów.

- (90) W przypadku gdy jasne jest, że przedmiot umowy należy częściowo do kompetencji Unii, a częściowo do kompetencji państwa członkowskiego, zasadnicze znaczenie ma zapewnienie ścisłej współpracy pomiędzy tym państwem członkowskim a instytucjami Unii.
- (91) W celu zapewnienia jednolitych warunków wykonywania niniejszej dyrektywy należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze do przyjmowania decyzji o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011¹³.

¹³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiające przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję (Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13).

(92) Bezpieczeństwo dostaw energii stanowi jeden z zasadniczych elementów bezpieczeństwa publicznego i w związku z tym jest ściśle powiązane ze sprawnym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego gazu oraz z integracją odizolowanych rynków gazu państw członkowskich. Gaz może dotrzeć do obywateli Unii wyłącznie za pośrednictwem sieci. Funkcjonujące otwarte rynki gazu oraz, w szczególności, sieci i inne aktywa związane z dostawami gazu, są istotne dla bezpieczeństwa publicznego, konkurencyjności gospodarki oraz dobrobytu obywateli Unii. Osobom z krajów trzecich należy zatem zezwolić na kontrolowanie systemu przesyłowego lub operatora systemu przesyłowego jedynie wtedy, gdy spełniają one wymogi skutecznego rozdziału, które mają zastosowanie w Unii. Bez uszczerbku dla zobowiązań międzynarodowych Unii, Unia uważa, że sektor systemów przesyłowych gazu ma bardzo duże znaczenie dla Unii i dlatego niezbędne są dodatkowe zabezpieczenia w odniesieniu do zachowania bezpieczeństwa dostaw energii do Unii, aby uniknąć wszelkich zagrożeń dla porządku i bezpieczeństwa publicznego w Unii oraz dla dobrobytu obywateli Unii. Bezpieczeństwo dostaw energii do Unii wymaga w szczególności oceny niezależności eksploatacji sieci, poziomu uzależnienia Unii oraz poszczególnych państw członkowskich od dostaw energii z krajów trzecich oraz traktowania zarówno krajowego, jak i zagranicznego handlu energią oraz inwestycji w energię przez dany kraj trzeci. Bezpieczeństwo dostaw należy zatem ocenić w świetle okoliczności faktycznych każdego przypadku, a także w świetle praw i obowiązków wynikających z prawa międzynarodowego, w szczególności z umów międzynarodowych zawartych między Unią a danym krajem trzecim. W stosownych przypadkach Komisja powinna przedłożyć zalecenia dotyczące negocjowania stosownych umów z krajami trzecimi, obejmujących kwestie bezpieczeństwa dostaw energii do Unii, lub do włączenia niezbędnych kwestii w ramy innych negocjacji z tymi krajami trzecimi.

- (93) Należy podjąć dalsze środki w celu zapewnienia przejrzystych i niedyskryminacyjnych taryf za dostęp do transportu. Taryfy te powinny być stosowane wobec wszystkich użytkowników na niedyskryminacyjnych zasadach. W przypadku gdy instalacje magazynowe, kompresyjne przechowywanie w rurociągach lub usługi pomocnicze funkcjonują na wystarczająco konkurencyjnym rynku, dostęp mógłby być przyznawany na podstawie przejrzystych i niedyskryminacyjnych mechanizmów rynkowych.
- (94) Niezbędne jest zapewnienie niezależności operatorów systemu magazynowania, tak, aby usprawnić dostęp stronom trzecim do instalacji magazynowych, które są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców. Za właściwe uznaje się zatem rozwiązanie, w którym instalacje magazynowe prowadzone są przez podmioty prawnie odrębne, posiadające skuteczne prawo do podejmowania decyzji odnoszących się do aktywów koniecznych dla utrzymania, eksploatacji i rozbudowy instalacji magazynowych. Niezbędne jest również zwiększenie jawności w zakresie zdolności magazynowej oferowanej stronom trzecim poprzez zobowiązanie państw członkowskich do sprecyzowania i opublikowania niedyskryminacyjnych, jasnych ram, które określą odpowiedni system regulacyjny odnoszący się do instalacji magazynowych. Obowiązek ten nie powinien powodować konieczności podjęcia nowej decyzji w sprawie systemów dostępu, lecz powinien poprawić przejrzystość w odniesieniu do systemu dostępu do instalacji magazynowych. Wymogi dotyczące poufności w odniesieniu do informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie są szczególnie ważne w przypadku danych o charakterze strategicznym lub w przypadku gdy istnieje tylko jeden użytkownik instalacji magazynowej.

- (95) Niedyskryminacyjny dostęp do sieci dystrybucyjnej decyduje o dostępie dostawcy do odbiorców na poziomie detalicznym. Możliwości stosowania dyskryminacji w zakresie dostępu stron trzecich oraz inwestycji są jednak mniejsze na poziomie dystrybucji niż na poziomie przesyłu, gdzie ograniczenia i wpływ interesów związanych z produkcją są zazwyczaj większe niż na poziomie dystrybucji. W celu ustanowienia równych warunków działania na poziomie detalicznym, należy monitorować działalność operatorów systemu dystrybucyjnego, zapobiegając tym samym wykorzystywaniu przez nich swojej integracji pionowej w odniesieniu do ich pozycji konkurencyjnej na rynku, zwłaszcza w stosunku do odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz małych odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi.
- (96) Państwa członkowskie powinny podjąć konkretne środki w celu wsparcia szerszego stosowania **biometanu lub innych rodzajów gazów, które technicznie i bezpiecznie mogą zostać zatłoczone do systemu gazu ziemnego i w nim transportowane, [...]** a ich producenci powinni uzyskać niedyskryminacyjny dostęp do systemów gazowych, pod warunkiem że dostęp ten pozostaje niezmiennie zgodny z odpowiednimi przepisami technicznymi i normami bezpieczeństwa **i o ile niniejsza dyrektywa nie przewiduje inaczej.**

- (97) Producenci gazów odnawialnych i niskoemisyjnych są często podłączeni do sieci dystrybucyjnej. Aby ułatwić ich absorpcję i integrację rynkową, konieczne jest uzyskanie przez nie nieograniczonego dostępu do rynku hurtowego i odpowiednich wirtualnych punktów obrotu. Udział w rynku hurtowym zależy od sposobu definiowania systemów wejścia-wyjścia. W kilku państwach członkowskich producenci przyłączeni do sieci dystrybucyjnej nie są częścią systemu wejścia-wyjścia. W związku z tym dostęp gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do rynku hurtowego należy ułatwić przez zdefiniowanie systemu wejścia-wyjścia **jako mogącego obejmować systemy dystrybucyjne** i ostatecznie przez zapewnienie, by **wszystkie** instalacje wytwarzania **miały dostęp do rynku, niezależnie od tego, czy są** przyłączone do systemu dystrybucyjnego **czy do systemu przesyłowego** [...]. Ponadto rozporządzenie [przekształcone rozporządzenie w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**] stanowi, że operatorzy systemów dystrybucyjnych i operatorzy systemów przesyłowych działają wspólnie, aby umożliwić przepływy zwrotne z sieci dystrybucyjnej do sieci przesyłowej lub alternatywne środki ułatwiające integrację rynkową gazów odnawialnych i niskoemisyjnych.
- (98) Aby uniknąć nakładania nieproporcjonalnie dużych obciążeń finansowych i administracyjnych na małych operatorów systemów dystrybucyjnych, państwa członkowskie powinny móc, w razie konieczności, zwolnić przedsiębiorstwa, których to dotyczy, ze spełniania prawnych wymogów rozdziału.

- (99) W przypadku gdy zamknięty system dystrybucji wykorzystywany jest w celu zapewnienia optymalnej wydajności zintegrowanych dostaw energii wymagających szczególnych standardów funkcjonowania lub gdy zamknięty system dystrybucji utrzymywany jest głównie do użytku jego właściciela, powinno być możliwe zwolnienie operatora systemu dystrybucyjnego z obowiązków, które stanowiłyby nadmierne obciążenie administracyjne ze względu na szczególny charakter stosunku między operatorem systemu dystrybucyjnego a użytkownikami systemu. Zakłady przemysłowe, obiekty handlowe lub miejsca świadczenia wspólnych usług, takie jak budynki stacji kolejowych, lotniska, szpitale, duże obiekty kempingowe ze zintegrowaną infrastrukturą lub zakłady przemysłu chemicznego mogłyby obejmować zamknięte systemy dystrybucji ze względu na specjalistyczny charakter ich działalności.
- (100) W miarę integracji coraz większych ilości gazów odnawialnych i niskoemisyjnych w systemie gazu ziemnego zmieniać się będzie jakość gazów transportowanych i zużywanych w Europie. W celu zapewnienia sprawnego działania systemu gazu ziemnego operatorzy systemów przesyłowych powinni być odpowiedzialni za zarządzanie jakością gazu w swoich instalacjach. W przypadku gdy tłoczenie gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych ma miejsce na poziomie dystrybucji i w przypadku gdy jest to konieczne w celu zarządzania ich wpływem na jakość gazu, organy regulacyjne mogą powierzyć operatorom systemów dystrybucyjnych zadanie polegające na zapewnieniu efektywnego zarządzania jakością gazu w swoich instalacjach. Podejmując zadania polegające na zarządzaniu jakością gazu, operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych powinni przestrzegać stosownych norm jakości gazu.

- (101) Jeżeli rynek wewnętrzny gazu ziemnego ma właściwie funkcjonować, organy regulacji energetyki powinny móc podejmować decyzje dotyczące wszelkich istotnych kwestii regulacyjnych oraz być w pełni niezależne od jakichkolwiek innych interesów publicznych lub prywatnych. Przepisy dotyczące autonomii w wykonywaniu budżetu przyznanego organowi regulacyjnemu powinny być wdrożone w ramach określonych przez krajowe ustawy i zasady budżetowe. Przyczyniając się do niezależności organu regulacyjnego od wszelkich interesów politycznych lub gospodarczych poprzez odpowiedni system rotacji, państwa członkowskie powinny mieć możliwość należytego uwzględniania dostępności zasobów ludzkich i wielkości zarządu.
- (102) W celu zapewnienia skutecznego dostępu do rynku wszystkim jego uczestnikom, łącznie z nowymi podmiotami wchodzącymi na rynek, niezbędne są niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty mechanizmy bilansowania. Powinno to zostać osiągnięte poprzez ustanowienie przejrzystych mechanizmów rynkowych do dostaw i zakupu gazu, niezbędnego w ramach wymogów bilansowania. Organy regulacyjne powinny odgrywać aktywną rolę w celu zapewnienia, aby ceny bilansowania były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty. Jednocześnie należy zapewnić stosowne zachęty do zbilansowania gazu dostarczanego do systemu i odbieranego z systemu oraz do unikania zagrożenia dla systemu.

- (103) Organy regulacyjne powinny móc ustalać lub zatwierdzać taryfy lub metody stosowane do kalkulacji taryf w oparciu o propozycje operatora systemu przesyłowego lub operatora(-ów) systemu dystrybucyjnego albo operatora systemu skroplonego gazu ziemnego (LNG), lub w oparciu o propozycje uzgodnione między tymi operatorami i użytkownikami sieci. Wykonując te zadania, organy regulacyjne powinny zapewnić, aby taryfy przesyłowe i dystrybucyjne były niedyskryminacyjne i odzwierciedlały koszty, a także powinny uwzględniać długoterminowe marginalne koszty sieci, których uniknięto dzięki zastosowaniu środków zarządzania popytem.
- (104) Organy regulacyjne powinny promować, w ścisłej współpracy z Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER), ustanowioną rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady [...] (EU) 2019/942 [...] ¹⁴, otwarty, konkurencyjny, bezpieczny i zrównoważony środowiskowo rynek wewnętrzny wodoru o niezakłóconych przepływach transgranicznych. Jeżeli rynek wewnętrzny wodoru ma prawidłowo funkcjonować, organy regulacyjne muszą mieć możliwość podejmowania decyzji dotyczących wszystkich istotnych kwestii regulacyjnych.

¹⁴ **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/942 z dnia 5 czerwca 2019 r. ustanawiające Agencję Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 22).** [...]

- (105) Organy regulacji energetyki powinny posiadać uprawnienia do wydawania decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych lub przedsiębiorstw zajmujących się wodorem oraz do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe lub przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem, które nie wywiązują się ze swoich obowiązków lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia na nie takich sankcji. Organom regulacyjnym należy również przyznać — niezależnie od stosowania zasad konkurencji — uprawnienia do podejmowania decyzji w sprawie stosownych środków zapewniających odbiorcom korzyści poprzez wspieranie skutecznej konkurencji niezbędnej dla właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ziemnego i wodoru. Ustanowienie programów liberalizacji jest jednym z możliwych środków, których można użyć w celu promowania skutecznej konkurencji i zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku.
- (106) Organom regulacji energetyki należy również przyznać uprawnienia do zapewniania wysokich standardów usługi publicznej w zgodzie z otwarciem rynku, ochrony odbiorców wrażliwych, a także pełnej skuteczności środków w zakresie ochrony konsumentów. Przepisy te powinny pozostawać bez uszczerbku zarówno dla uprawnień Komisji w zakresie stosowania zasad konkurencji, w tym również badania operacji łączenia przedsiębiorstw o wymiarze unijnym, jak i dla zasad dotyczących rynku wewnętrznego, takich jak swobodny przepływ kapitału. Niezależnym organem, do którego ma prawo odwołać się strona, której dotyczy decyzja organu regulacyjnego, mógłby być sąd lub inny organ sądowy uprawniony do przeprowadzania kontroli sądowej.

- (107) Wszelka harmonizacja uprawnień organów regulacyjnych powinna obejmować uprawnienia do tworzenia zachęt dla przedsiębiorstw oraz uprawnienia do nakładania na przedsiębiorstwa skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających sankcji lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji. Ponadto organy regulacyjne powinny posiadać uprawnienia do żądania stosownych informacji od przedsiębiorstw, do prowadzenia odpowiednich i wyczerpujących dochodzeń oraz do rozstrzygania sporów.
- (108) Organy regulacyjne i ACER powinny przekazywać informacje na temat rynku wodoru w celu zapewnienia przejrzystości, w tym takich aspektów jak podaż i popyt, infrastruktura transportowa, jakość usług, handel transgraniczny, inwestycje, ceny dla konsumentów, płynność rynku.
- (109) Operatorzy systemów przesyłowych odgrywają ważną rolę w zapewnianiu racjonalnych pod względem kosztów inwestycji w sieci gazowe. Aby zoptymalizować planowanie dotyczące wszystkich nośników energii oraz wypełnić lukę między różnymi podejściami do planowania sieci na szczeblu krajowym i ogólnounijnym, wprowadza się dodatkowe wymogi dotyczące spójnego planowania. Planowanie sieci powinno również uwzględniać zwiększone wzajemne powiązania między gazem ziemnym a energią elektryczną, a także wodorem.

- (110) Przy opracowywaniu planu rozwoju sieci ważne jest, aby operatorzy infrastruktury uwzględniali zasadę „efektywność energetyczna przede wszystkim”¹⁵, w szczególności przewidywane zużycie wykorzystane przy opracowywaniu wspólnego scenariusza.
- (111) Strategia integracji systemu energetycznego wskazuje na znaczenie skoordynowanego planowania i funkcjonowania systemu energetycznego dla osiągnięcia celów w zakresie dekarbonizacji. W związku z tym konieczne jest sporządzenie planu rozwoju sieci w oparciu o wspólny scenariusz, opracowany z zastosowaniem podejścia międzysektorowego. Zachowując odrębne plany sektorowe, operatorzy infrastruktury powinni działać na rzecz wyższego stopnia integracji, biorąc pod uwagę potrzeby systemu wykraczające poza określone nośniki energii.
- (112) Plany rozwoju sieci są ważnym elementem służącym identyfikacji luk w infrastrukturze i dostarczaniu informacji na temat infrastruktury, która musi zostać zbudowana lub może zostać wycofana z eksploatacji, a którą można wykorzystać do innych celów, np. do transportu wodoru. Jest tak niezależnie od wybranego modelu rozdziału operatorów sieci.
- (113) Dostarczanie informacji na temat infrastruktury, która może zostać zlikwidowana w ramach planu rozwoju sieci, może oznaczać pozostawienie infrastruktury bez wykorzystania, demontaż lub wykorzystanie jej do innych celów, np. do transportu wodoru. Cel, jakim jest zwiększenie przejrzystości w zakresie infrastruktury, uwzględnia fakt, że zaadaptowana infrastruktura jest stosunkowo tańsza niż infrastruktura nowo wybudowana, a zatem powinno ono umożliwiać transformację racjonalną pod względem kosztów.

¹⁵ Zalecenie Komisji z dnia 28 września 2021 r. w sprawie zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”: od zasad do praktyki Wytyczne i przykłady jej wdrażania w procesie podejmowania decyzji w sektorze energetycznym i innych sektorach, COM(2021) 7014 final.

- (114) W państwach członkowskich, w których zostanie rozwinięta sieć wodorowa, sprawozdawczość dotycząca rozwoju infrastruktury wodoru powinna zapewniać, aby budowa systemu wodorowego opierała się na realistycznych i wybiegających w przyszłość prognozach zapotrzebowania, w tym na potencjalnych potrzebach ze strony systemu elektroenergetycznego. Jeżeli państwa członkowskie podejmą decyzję zezwalającą na opłaty specjalne jako środek współfinansowania nowej infrastruktury wodoru, sprawozdanie powinno pomóc organowi regulacyjnemu w ocenie tych opłat. Sprawozdanie należy okresowo, jak określono w decyzji organu regulacyjnego, przedkładać organowi regulacyjnemu. Ze względu na spodziewany rozwojowy charakter rynku wodoru należy jednak unikać nieproporcjonalnego i ciągłego rozciągania obowiązku sprawozdawczego.
- (115) Informacje zawarte w planie rozwoju sieci powinny umożliwiać prognozowanie wpływu na taryfy na podstawie planów i likwidacji dotyczących regulowanej bazy aktywów, o których mowa w art. 51 niniejszej dyrektywy.
- (116) Zamiast przedstawiać krajowy plan rozwoju sieci na szczeblu poszczególnych państw członkowskich, państwa członkowskie powinny mieć możliwość podjęcia decyzji o sporządzeniu planu rozwoju sieci na szczeblu regionalnym, obejmującego więcej niż jedno państwo członkowskie i zgodnego z dobrowolną regionalną integracją rynku gazu.
- (117) Przewiduje się, że, w przeciwieństwie do energii elektrycznej, rola gazu ziemnego zmniejszy się, co ma również wpływ na zapotrzebowanie na inwestycje w infrastrukturę. W planie rozwoju sieci należy zatem wyważyć względy dotyczące konkurencji i unikać aktywów osieroconych. W związku z tym operatorzy systemów przesyłowych z rozdziałem własności nie powinni być objęci art. 51 ust. 7.

(118) Inwestycje w istotną nową infrastrukturę powinny być stanowczo promowane przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego gazów [...] ed [...]. Należy umożliwić czasowe przyznawanie częściowych lub pełnych zwolnień przedsiębiorstwom mającym interesy związane z dostawami i produkcją w odniesieniu do zasad rozdziału dla danych projektów. Możliwość czasowego zwolnienia powinna mieć zastosowanie, z przyczyn związanych z bezpieczeństwem dostaw, w szczególności do nowych gazociągów w obrębie Unii, transportujących gaz z krajów trzecich do Unii. Zwolnienia i odstępstwa przyznane na mocy dyrektyw 2003/55/WE i 2009/73/WE z późniejszymi zmianami powinny nadal mieć zastosowanie do przewidzianego dnia wygaśnięcia, zgodnie z decyzją o przyznaniu zwolnienia lub odstępstwa.

- (119) Konieczne jest poczynienie postępów w kierunku wzajemnie połączonych rynków wodoru w Unii, a tym samym ułatwienie inwestycji w transgraniczną infrastrukturę wodorową. **Po grudniu 2030 r., gdy [...] system regulowanego dostępu stron trzecich będzie stosowany kompleksowo we wszystkich państwach członkowskich oraz** – w przypadku braku transgranicznych taryf [...] transportowych [...] – system rekompensat finansowych powinien zapewniać zachęty finansowe dla uczestników rynku w celu rozwijania transgranicznych połączeń wzajemnych.
- (120) Niezbędne jest zwiększenie zaufania do rynku, jego płynności oraz zwiększenie liczby uczestników rynku, dlatego też należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność w zakresie dostaw gazu. Wymogi takie powinny pozostać bez uszczerbku oraz być zgodne z istniejącym prawem unijnym dotyczącym rynków finansowych. Niezbędna jest współpraca między organami regulacji energetyki i organami nadzoru rynków finansowych, w celu umożliwienia każdemu z nich wzajemnego zapoznania się z ogólną sytuacją na odnośnych rynkach. **Państwa członkowskie powinny mieć możliwość określenia stabilności finansowej przedsiębiorstw dostarczających gaz ziemny jako kryterium udzielania zezwoleń na sprzedaż, w tym odsprzedaż, gazu ziemnego. Takie kryterium powinno być w pełni przejrzyste i niedyskryminacyjne.**

- (121) Gaz ziemny importuje się do Unii głównie i w coraz większym stopniu z krajów trzecich. Prawo unijne powinno uwzględniać właściwości gazu ziemnego, takie jak pewne strukturalne braki elastyczności wynikające z koncentracji dostawców, długoterminowe umowy oraz brak płynności na poziomie detalicznym. W związku z tym konieczna jest większa przejrzystość, w tym w odniesieniu do ustalania cen.
- (122) Przed przyjęciem przez Komisję wytycznych określających dalsze wymogi w zakresie prowadzenia dokumentacji, ACER oraz Komitet Europejskich Organów Nadzoru nad Papierami Wartościowymi (CESR) ustanowiony decyzją Komisji 2009/77/WE¹⁶ powinny porozumieć się z Komisją i doradzać jej w sprawie treści wytycznych. [...] ACER i CESR powinny również współpracować w celu przeprowadzenia dalszej analizy oraz doradzania w odniesieniu do kwestii, czy transakcje w ramach umów na dostawy gazu oraz derywaty gazowe powinny podlegać wymogom w zakresie zachowania przejrzystości przed lub po zawarciu transakcji, a jeżeli tak, jaka powinna być treść tych wymogów.
- (123) Państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — organ regulacyjny, powinny zachęcać do opracowywania umów na dostawy przerywalne.

¹⁶ Dz.U. L 25 z 29.1.2009, s. 18.

- (124) Państwa członkowskie powinny zapewnić, uwzględniając niezbędne wymagania jakościowe, niedyskryminacyjny dostęp [...] **biometanu** lub innych rodzajów gazu do systemu gazowego, pod warunkiem, że dostęp ten będzie stale zgodny z zasadami technicznymi i normami bezpieczeństwa. Te zasady i normy powinny zapewniać technicznie wykonalne i bezpieczne wprowadzanie gazów do systemu gazowego i transport tych gazów systemem gazu ziemnego oraz powinny uwzględniać charakterystykę chemiczną tych gazów.
- (125) Umowy długoterminowe stanowią ważny element dostaw gazu w państwach członkowskich. Nie powinny one jednak stanowić bariery dla wejścia gazów odnawialnych i niskoemisyjnych na rynek, dlatego też okres obowiązywania umów na dostawy gazu ziemnego nie będzie mógł wykraczać poza rok 2049. Umowy takie muszą być zawsze zgodne z celami niniejszej dyrektywy i są zgodne z TFUE, w tym z zasadami konkurencji. Niezbędne jest uwzględnianie umów długoterminowych przy planowaniu zdolności dostawczych i transportowych przedsiębiorstw.
- (126) Aby zapewnić utrzymanie wysokich standardów usługi publicznej w Unii, Komisja powinna być regularnie powiadamiana o wszelkich środkach podejmowanych przez państwa członkowskie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Komisja powinna regularnie publikować sprawozdanie analizujące środki podjęte na poziomie krajowym dla osiągnięcia celów związanych z usługą publiczną oraz porównujące ich skuteczność, w celu opracowania zaleceń dotyczących środków, jakie należy podjąć na poziomie krajowym dla osiągnięcia wysokich standardów usług publicznych.

- (127) Przestrzeganie obowiązku świadczenia usługi publicznej jest podstawowym wymogiem niniejszej dyrektywy, ważne jest więc, aby wspólne minimalne standardy, przestrzegane przez wszystkie państwa członkowskie, zostały określone w niniejszej dyrektywie, z uwzględnieniem celów wspólnej ochrony, bezpieczeństwa dostaw, ochrony środowiska i równoważnych poziomów konkurencji we wszystkich państwach członkowskich. Ważne jest, aby obowiązek świadczenia usługi publicznej podlegały interpretacji na poziomie krajowym, uwzględniając uwarunkowania krajowe i pod warunkiem przestrzegania unijnego.
- (128) Państwa członkowskie powinny mieć możliwość wdrażania środków mających na celu osiągnięcie celów spójności społecznej i gospodarczej, obejmujących w szczególności zapewnienie odpowiednich bodźców ekonomicznych przy użyciu, w stosownych przypadkach, wszelkich istniejących narzędzi krajowych i unijnych. Narzędzia te mogą obejmować mechanizmy zobowiązań dla zagwarantowania koniecznych inwestycji.

- (129) W zakresie, w jakim środki podjęte przez państwa członkowskie w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej stanowią pomoc państwa, zgodnie z art. 107 ust. 1 TFUE[...], istnieje obowiązek zgłoszenia ich Komisji wynikający z art. 108 ust. 3 TFUE.
- (130) Ceny rynkowe powinny stwarzać właściwe zachęty do rozwoju sieci.
- (130a) Niektóre państwa członkowskie ze względu na cechy historyczne i poziomy dojrzałości ich rynków gazu ziemnego powinny mieć możliwość odstąpienia od stosowania określonych przepisów ustanowionych w niniejszej dyrektywie, aby zapobiec nieuzasadnionej penalizacji i sprzyjać skutecznemu rozwojowi rynków gazu ziemnego w tych państwach. Dotyczy to w szczególności Luksemburga, ze względu na specyficzne cechy jego rynku, oraz wszystkich państw członkowskich, które nie są jeszcze połączone z systemem wzajemnie połączonym jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego [...] lub które nie otrzymały jeszcze pierwszej handlowej dostawy w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawy gazu ziemnego. Aby zapewnić jednolite stosowanie prawa Unii, odstępstwa dla państw członkowskich, które nie są jeszcze połączone z systemem wzajemnie połączonym jakiegokolwiek innego państwa członkowskiego [...] lub które nie otrzymały jeszcze pierwszej handlowej dostawy w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawy gazu ziemnego powinny mieć charakter tymczasowy i być stosowane do momentu, gdy te państwa członkowskie będą w stanie spełnić wyższe standardy w zakresie otwarcia rynku i wzajemnych połączeń ze zintegrowanym systemem gazu w UE. W przypadku gdy jest stosowane takie odstępstwo, powinno ono również obejmować wszelkie przepisy niniejszej dyrektywy mające charakter pomocniczy w stosunku do któregośkolwiek z przepisów, od których przyznano odstępstwo, lub wszystkie przepisy wymagające uprzedniego zastosowania przepisów, od których przyznano odstępstwo.**
- (131) Wspieranie uczciwej konkurencji i łatwego dostępu dla różnych dostawców powinno być dla państw członkowskich kwestią najwyższej wagi, tak aby pozwolić konsumentom na pełne wykorzystanie możliwości wynikających ze zliberalizowanego rynku wewnętrznego gazów.

- (132) Aby przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw, zachowując jednocześnie ducha solidarności między państwami członkowskimi, zwłaszcza w przypadku kryzysu dostaw energii, ważne jest zapewnienie ram regionalnej współpracy w duchu solidarności. Taka współpraca może opierać się — jeśli państwa członkowskie tak postanowią — w pierwszej kolejności i przede wszystkim na mechanizmach rynkowych. Współpraca na rzecz promowania regionalnej i dwustronnej solidarności nie powinna stanowić nieproporcjonalnego obciążenia lub dyskryminacji wobec uczestników rynku.
- (133) Mając na uwadze tworzenie rynku wewnętrznego gazu ziemnego, państwa członkowskie powinny sprzyjać integracji swoich krajowych rynków oraz współpracy operatorów systemu na poziomie unijnym i regionalnym, włączając w to również odizolowane systemy tworzące wyspy gazowe, które nadal istnieją w Unii.
- (134) Dobrowolna integracja rynków regionalnych, w szczególności łączenie rynków, może przynieść różne korzyści w zależności od specyfiki rynków. Integracja rynku może być okazją do optymalnego wykorzystania infrastruktury, pod warunkiem że nie będzie miała ona negatywnego wpływu na sąsiednie rynki, na przykład poprzez zwiększenie taryf transgranicznych. Jest to również szansa na zwiększenie konkurencji, płynności i obrotów z korzyścią dla konsumentów końcowych w regionie poprzez przyciągnięcie dostawców, którzy w przeciwnym razie nie weszliby na dany rynek ze względu na jego niewielki rozmiar. Integracja rynku umożliwia również stworzenie większych stref z dostępem do większej liczby źródeł dostaw. Taka dywersyfikacja może mieć wpływ na ceny na rynku hurtowym dzięki zwiększonej konkurencji między źródłami energii, ale może również przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa dostaw, jeżeli w nowo połączonej strefie nie utrzymują się wewnętrzne ograniczenia przesyłowe. Integracja rynku mogłaby stanowić podstawę dalszego wspierania transformacji rynku gazu ziemnego, w tym wprowadzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych. Państwa członkowskie, organy regulacyjne i **operatorzy systemów** przesyłowych powinni współpracować w celu ułatwienia integracji regionalnej.

- (135) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być tworzenie prawdziwie wewnętrznego rynku gazu ziemnego poprzez sieć połączeń w całej Unii, dlatego też kwestie regulacyjne dotyczące wzajemnych połączeń transgranicznych i rynków regionalnych powinny należeć do głównych zadań organów regulacyjnych, w stosownych przypadkach działających w ścisłej współpracy z ACER.
- (136) Jednym z głównych celów niniejszej dyrektywy powinno być również zagwarantowanie wspólnych zasad prawdziwie wewnętrznego rynku wewnętrznego i bogatej oferty dostaw gazu. W tym celu niezakłócone ceny rynkowe stanowiłyby zachętę do transgranicznego obrotu , prowadząc jednocześnie do konwergencji cen.
- (137) Organy regulacyjne powinny również dostarczać informacje rynkowi, aby pozwolić Komisji na spełnianie jej roli polegającej na obserwowaniu i monitorowaniu rynku wewnętrznego gazu ziemnego oraz jego rozwoju w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, włączając w to aspekty takie jak podaż i popyt, infrastruktury przesyłowe i dystrybucyjne, jakość usług, handel transgraniczny, zarządzanie ograniczeniami, inwestycje, ceny hurtowe i detaliczne, płynność rynku oraz poprawa w zakresie środowiska i wydajności. Organy regulacyjne powinny powiadamiać organy ochrony konkurencji i Komisję o państwach członkowskich, w których ceny mają niekorzystny wpływ na konkurencję i prawidłowe funkcjonowanie rynku.

- (138) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie utworzenie w pełni funkcjonalnego rynku wewnętrznego gazu ziemnego i wodoru, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, ale możliwe jest lepsze jego osiągnięcie, dzięki skali lub efektom takiego działania, na poziomie Unii, Unia może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (139) Na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009¹⁷ Komisja może przyjąć wytyczne lub kodeksy sieci w celu osiągnięcia niezbędnego stopnia harmonizacji. Takie wytyczne lub kodeksy sieci, które stanowią wiążące zasady przyjęte w formie rozporządzeń **wykonawczych** [...] Komisji, są – również w odniesieniu do niektórych postanowień niniejszej dyrektywy – użytecznym narzędziem, które może być w razie konieczności szybko dostosowane.
- (140) W szczególności należy przyznać Komisji uprawnienia do przyjmowania wytycznych niezbędnych do zapewnienia minimalnego stopnia harmonizacji wymaganego do osiągnięcia celu niniejszej dyrektywy.

¹⁷ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 715/2009 z dnia 13 lipca 2009 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 36).

- (141) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związku między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy ustawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione, w szczególności w następstwie wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Komisja/Belgia (sprawa C-543/17).
- (142) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej. W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna być interpretowana i stosowana zgodnie z tymi prawami i zasadami, w szczególności z prawem do ochrony danych osobowych zagwarantowanym w art. 8 Karty. Zasadnicze znaczenie ma, aby każde przetwarzanie danych osobowych na mocy niniejszej dyrektywy było zgodne z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679¹⁸.

¹⁸ Dz.U. L 119 z 4.5.2016, s. 1.

- (143) W celu zapewnienia minimalnego poziomu harmonizacji niezbędnego do osiągnięcia celu niniejszej dyrektywy należy przekazać Komisji uprawnienia do przyjmowania aktów zgodnie z art. 290 TFUE w odniesieniu do elementów innych niż istotne w określonych szczególnych obszarach, mających zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia celów niniejszej dyrektywy. Szczególnie ważne jest, aby w czasie prac przygotowawczych Komisja przeprowadziła stosowne konsultacje, w tym na poziomie ekspertów, oraz aby konsultacje te prowadzone były zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa¹⁹. W szczególności, aby zapewnić Parlamentowi Europejskiemu i Radzie udział na równych zasadach w przygotowaniu aktów delegowanych, instytucje te otrzymują wszelkie dokumenty w tym samym czasie co eksperci państw członkowskich, a eksperci tych instytucji mogą systematycznie brać udział w posiedzeniach grup eksperckich Komisji zajmujących się przygotowaniem aktów delegowanych.
- (144) Aby zapewnić jednolite warunki wykonywania niniejszej dyrektywy, należy powierzyć Komisji uprawnienia wykonawcze w celu określania wymogów interoperacyjności oraz niedyskryminacyjnych i przejrzystych procedur dostępu do danych. Uprawnienia te powinny być wykonywane zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011.
- (145) Zobowiązanie do transpozycji niniejszej dyrektywy do prawa krajowego powinno być ograniczone do tych przepisów, które stanowią merytoryczną zmianę w porównaniu z wcześniejszą dyrektywą. Zobowiązanie do transpozycji przepisów, które nie uległy zmianie, wynika z wcześniejszej dyrektywy.

¹⁹ Dz.U. L 123 z 12.5.2016, s. 1.

- (146) Aby zapewnić sprawne i skuteczne wdrożenie przepisów ustanowionych w niniejszej dyrektywie, Komisja wspiera państwa członkowskie za pośrednictwem Instrumentu Wsparcia Technicznego **ustanowionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240²⁰ oraz**, zapewniając dostosowaną do potrzeb fachową wiedzę techniczną w celu opracowania i wdrożenia reform, w tym reform wspierających konkurencyjny rynek wewnętrzny gazu ziemnego i wodoru, umożliwiającą integrację gazów odnawialnych i gazów niskoemisyjnych oraz zacieśniając współpracę i wzmacniając koordynację między operatorami systemów przesyłowych i dystrybucyjnych. Wsparcie techniczne obejmuje przykładowo wzmocnienie potencjału administracyjnego, harmonizację ram prawnych oraz wymianę stosownych najlepszych praktyk.
- (147) Niniejsza dyrektywa powinna pozostawać bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich odnoszących się do terminów transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w załączniku III część B,

²⁰ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/240 z dnia 10 lutego 2021 r. ustanawiające Instrument Wsparcia Technicznego (*Dz.U. L 57 z 18.2.2021, s. 1*).

Rozdział I

Przedmiot, zakres stosowania i definicje

Artykuł 1

Przedmiot i zakres stosowania

1. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące przesyłu, dystrybucji, dostaw i magazynowania gazów w rozumieniu art. 2 pkt [...]3 z wykorzystaniem systemu gazu ziemnego zdefiniowanego w pkt [...] 4 wspomnianego artykułu. Ustanawia ona zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania tego sektora, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie do udzielania zezwoleń na świadczenie usług przesyłowych, dystrybucyjnych, dostawy i magazynowanie gazów z wykorzystaniem systemu gazu ziemnego oraz na eksploatację systemów.
2. Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady dotyczące transportu, dostaw i magazynowania gazu ziemnego oraz przekształcenia systemu gazu ziemnego w system, którego podstawę stanowią gazy odnawialne i gazy niskoemisyjne.

3. Niniejsza dyrektywa ustanawia wspólne zasady dotyczące transportu, dostaw i magazynowania wodoru z wykorzystaniem systemu wodorowego. Ustanawia ona zasady dotyczące organizacji i funkcjonowania tego sektora, dostępu do rynku, kryteriów i procedur mających zastosowanie do udzielania zezwoleń dla sieci, na dostawę i magazynowanie wodoru oraz na eksploatację systemów.

4. Niniejsza dyrektywa ustanawia zasady stopniowego ustanawiania ogólnounijnego wzajemnie połączonego systemu wodorowego, przyczyniającego się do zmniejszenia emisji netto gazów cieplarnianych, w **tym również w** sektorach, w których [...] trudno jest obniżyć emisje, a co za tym idzie, [...] wspierającego dekarbonizację systemu energetycznego UE.

Artykuł 2

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- 1) „gaz ziemny” oznacza wszystkie gazy składające się w głównej mierze z metanu, w tym [...] biometan, lub inne rodzaje gazu, które technicznie i bezpiecznie mogą zostać zatłoczone do systemu gazu ziemnego i być w nim transportowane;
- 2) „gaz odnawialny” oznacza biogaz zdefiniowany w art. 2 pkt 28 dyrektywy (UE) 2018/2001, w tym biometan, oraz część składającą się z odnawialnych paliw gazowych w ramach paliw pochodzenia niebiologicznego zdefiniowanych w art. 2 pkt 36 wspomnianej dyrektywy;
- 3) „gazy” oznaczają gaz ziemny i wodór;
- 4) „system gazu ziemnego” oznacza system infrastruktury, w tym rurociągi, terminale LNG i instalacje magazynowe, służące do przesyłu gazów składających się w głównej mierze z metanu i zawierających [...] biometan, lub innych rodzajów gazu, które technicznie i bezpiecznie mogą zostać zatłoczone do systemu gazu ziemnego i w nim transportowane;

- 5) „system wodorowy” oznacza system infrastruktury, w tym sieci wodoru, instalacje magazynowania wodoru i terminale wodorowe, zawierający wodór o wysokim stopniu czystości **zgodnie z normami jakości wodoru mającymi zastosowanie dla [...] takiego systemu;**
- 6) „instalacja magazynowania wodoru” oznacza instalację używaną do magazynowania wodoru o wysokim stopniu czystości:
- a) obejmującą część terminalu wodorowego wykorzystywaną do celów magazynowania, ale z wyłączeniem części wykorzystywanej na potrzeby produkcji, oraz instalacje przeznaczone wyłącznie dla operatorów sieci wodorowych na potrzeby realizacji ich funkcji;
 - b) obejmującą duże, w szczególności podziemne, instalacje magazynowania wodoru, ale z wyłączeniem [...] mniejszych, łatwo odtwarzalnych instalacji magazynowania wodoru;

- 6a) **„operator magazynowania wodoru” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się magazynowaniem wodoru i jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji magazynowych;**
- 7) „kompresyjne przechowywanie wodoru w rurociągach” oznacza magazynowanie wodoru o wysokiej czystości w stanie skompresowanym w sieciach wodorowych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych dla operatorów sieci wodorowych na potrzeby realizacji ich funkcji;
- 8) „terminal wodorowy” oznacza instalację wykorzystywaną na potrzeby **wyładunku** ciekłego wodoru [...] lub ciekłego amoniaku [...] i ich przemiany w wodór w stanie gazowym do celów zatłaczania do sieci wodoru **lub do systemu gazu ziemnego**, lub na potrzeby skraplania wodoru gazowego **i jego załadunku**, z uwzględnieniem usług pomocniczych i instalacji tymczasowego magazynowania niezbędnych w procesie przemiany i następującego po nim zatłaczania wodoru do sieci, ale bez jakiegokolwiek części terminalu wodorowego przeznaczonej do magazynowania;
- 8a) **„operator terminalu wodorowego” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się wyładunkiem ciekłego wodoru lub ciekłego amoniaku i ich przemianą w wodór w stanie gazowym do celów zatłaczania do sieci wodoru lub do systemu gazu ziemnego lub skraplaniem wodoru gazowego i jego załadunkiem i jest odpowiedzialna za eksploatację terminalu;**
- 9) „jakość wodoru” oznacza czystość wodoru i jego zanieczyszczenia zgodne ze stosownymi normami jakości wodoru na potrzeby systemu wodorowego;
- 10) „wodór niskoemisyjny” oznacza wodór, którego wartość energetyczna pochodzi ze źródeł nieodnawialnych i który spełnia wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie **70 % w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego EF(t) określoną w załączniku V do dyrektywy (UE) 2018/2001;**

- 11) „gaz niskoemisyjny” oznacza część paliw gazowych w ramach pochodzących z recyklingu paliw węglowych zdefiniowanych w art. 2 pkt 35 dyrektywy (UE) 2018/2001, wodór niskoemisyjny i syntetyczne paliwa gazowe, których wartość energetyczna pochodzi z wodoru niskoemisyjnego i które spełniają wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie 70 % **w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego EF(t) określoną w załączniku V do dyrektywy (UE) 2018/2001;**
- 12) „paliwa niskoemisyjne” oznaczają pochodzące z recyklingu paliwa węglowe zdefiniowane w art. 2 dyrektywy (UE) 2018/2001, wodór niskoemisyjny i syntetyczne paliwa gazowe i ciekłe, których wartość energetyczna pochodzi z wodoru niskoemisyjnego i które spełniają wymóg dotyczący progu redukcji emisji na poziomie 70 % **w porównaniu z wartością odpowiednika kopalnego EF(t) określoną w załączniku V do dyrektywy (UE) 2018/2001;**
- 13) „przedsiębiorstwo zajmujące się wodorem” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która prowadzi przynajmniej jeden z następujących rodzajów działalności: produkcja wodoru, transport wodoru, dostawy, zakup lub magazynowanie wodoru lub eksploatacja terminalu wodorowego, i która jest odpowiedzialna za zadania handlowe, techniczne lub w zakresie obsługi technicznej dotyczące tych rodzajów działalności, z wyłączeniem odbiorców końcowych;
- 14) „przedsiębiorstwo gazowe” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która prowadzi: działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw, w zakresie zakupu lub magazynowania gazu ziemnego, w tym również LNG, i która odpowiada za zadania handlowe, techniczne lub w zakresie utrzymania dotyczące tych działalności, z wyłączeniem odbiorców końcowych;

- 15) „sieć gazociągów kopalnianych” oznacza każdy gazociąg lub sieć gazociągów eksploatowanych lub zbudowanych w ramach projektu wydobycia ropy naftowej lub gazu ziemnego, bądź wykorzystywanych do przesyłania gazu ziemnego z jednego lub z większej liczby miejsc wydobycia do zakładu oczyszczania i obróbki, do terminalu albo do końcowego przeładunkowego terminalu przybrzeżnego;
- 16) „przesył” oznacza transport gazu ziemnego poprzez sieć, składającą się głównie z gazociągów wysokociśnieniowych, inną niż sieć gazociągów kopalnianych i inną niż część wysokociśnieniowych gazociągów używanych głównie w ramach dystrybucji lokalnej gazu ziemnego, w celu dostarczenia go odbiorcom, ale nie obejmuje dostaw;
- 17) „operator systemu przesyłowego” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się przesyłem i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie oraz, w razie konieczności, rozbudowę systemu przesyłowego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu gazu ziemnego;
- 18) „dystrybucja” oznacza transport gazu ziemnego lokalnymi lub regionalnymi sieciami gazociągów w celu dostarczenia go odbiorcom, ale nie obejmuje dostaw;
- 19) „operator systemu dystrybucyjnego” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dystrybucją i jest odpowiedzialna za eksploatację, utrzymywanie lub, w razie konieczności, rozbudowę systemu dystrybucyjnego na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi systemami i za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb dystrybucji gazu ziemnego;

- 20) „sieć wodorowa” oznacza sieć gazociągów wykorzystywanych do transportu wodoru o wysokim stopniu czystości w celu jego dostarczenia do odbiorców, ale nie obejmującą dostaw;
- 21) „transport wodoru” oznacza transport wodoru za pośrednictwem sieci wodorowej w celu jego dostarczenia do odbiorców, ale nie obejmujący dostaw, bez względu na ciśnienie, zakres geograficzny lub przyłączoną grupę odbiorców sieci;
- 22) „operator sieci wodorowej” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się transportem wodoru i jest odpowiedzialna za eksploatację, zapewnienie obsługi technicznej oraz, w razie konieczności, rozbudowę sieci wodorowej na danym obszarze, a w stosownych przypadkach za wzajemne połączenia z innymi sieciami wodorowymi, oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu wodoru;
- 23) „dostawa” oznacza sprzedaż, w tym również odsprzedaż, gazu ziemnego, łącznie z LNG, lub wodoru, łącznie z wodorem ciekłym **i nośnikami wodoru, w tym amoniakiem, metanolem lub ciekłymi organicznymi nośnikami wodoru**, odbiorcom;
- 24) „przedsiębiorstwo dostarczające gaz” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się dostawami;
- 25) „instalacja magazynowa” oznacza instalację używaną do magazynowania gazu ziemnego, będącą własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowaną przez nie, wraz z częścią instalacji LNG używaną do magazynowania LNG, ale z wyłączeniem części wykorzystywanej do działalności produkcyjnej oraz z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;

- 26) „operator systemu magazynowania” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się magazynowaniem gazu ziemnego i jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji magazynowych;
- 27) „instalacja LNG” oznacza terminal wykorzystywany do skraplania gazu ziemnego lub importu, wyładunku i regazyfikacji LNG, obejmujący usługi pomocnicze i buforowe zbiorniki magazynowe niezbędne do procesu regazyfikacji, a następnie dostarczania gazu do systemu przesyłowego, ale z wyłączeniem wszelkich części terminali LNG, które przeznaczone są do magazynowania;
- 28) „operator systemu LNG” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która zajmuje się skraplaniem gazu ziemnego lub jego przywozem, wyładunkiem i regazyfikacją LNG oraz jest odpowiedzialna za eksploatację instalacji LNG;
- 29) „system” oznacza wszelkie sieci przesyłowe, sieci dystrybucyjne, instalacje LNG lub instalacje magazynowe będące własnością przedsiębiorstwa gazowego lub eksploatowane przez nie, obejmujące kompresyjne przechowywanie w rurociągach i instalacje dostarczające usługi pomocnicze oraz instalacje przedsiębiorstw powiązanych, niezbędne do zapewnienia dostępu do sieci przesyłowych, dystrybucyjnych i instalacji LNG;
- 30) „usługi pomocnicze” oznaczają wszelkie usługi niezbędne do zapewnienia dostępu i eksploatacji sieci przesyłowych, sieci dystrybucyjnych, instalacji LNG lub instalacji magazynowych, w tym również instalacji do bilansowania obciążenia, instalacji mieszalnikowych, **do separacji** i zatłaczania gazów obojętnych, ale z wyłączeniem instalacji przeznaczonych wyłącznie dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;
- 31) „kompresyjne przechowywanie gazu ziemnego w rurociągach” oznacza magazynowanie gazu ziemnego pod ciśnieniem w gazowych systemach przesyłowych i dystrybucyjnych, z wyłączeniem instalacji przeznaczonych dla operatorów systemów przesyłowych do realizacji ich zadań;

- 32) „system wzajemnie połączony” oznacza kilka wzajemnie ze sobą połączonych systemów;
- 33) „połączenie wzajemne” oznacza linię przesyłową przebiegającą przez granicę lub łączącą obie strony granicy między państwami członkowskimi, która ma na celu połączenie krajowego systemu przesyłowego tych państw członkowskich lub linię przesyłową między państwem członkowskim a państwem trzecim do terytorium państw członkowskich lub morza terytorialnego tego państwa członkowskiego;
- 34) „wodorowe połączenie wzajemne” oznacza sieć wodorową przebiegającą przez granicę lub łączącą obie strony granicy między państwami członkowskimi **do celów połączenia krajowych sieci wodorowych tych państw członkowskich** lub **sieć wodorową** między państwem członkowskim a państwem trzecim na odcinku obejmującym terytorium państw członkowskich lub na odcinku morza terytorialnego tego państwa członkowskiego;
- 35) „gazociąg bezpośredni” oznacza dodatkowy gazociąg uzupełniający system wzajemnie połączony;
- 36) „zintegrowane przedsiębiorstwo gazowe” oznacza przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo lub poziomo;

- 37) „przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo” oznacza przedsiębiorstwo gazowe lub grupę przedsiębiorstw gazowych, lub przedsiębiorstwo zajmujące się wodorem, lub grupę przedsiębiorstw zajmujących się wodorem, w których ta sama osoba lub te same osoby są uprawnione, bezpośrednio lub pośrednio, do sprawowania kontroli, a dane przedsiębiorstwo lub grupa przedsiębiorstw prowadzi co najmniej jedną z następujących działalności: działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność związaną z transportem wodoru lub eksploatacją terminalu wodorowego, działalność w zakresie magazynowania LNG lub gazu ziemnego, lub wodoru oraz co najmniej jedną z następujących działalności: w zakresie produkcji lub w zakresie dostaw gazu ziemnego lub wodoru;
- 38) „przedsiębiorstwo zintegrowane poziomo” oznacza przedsiębiorstwo prowadzące przynajmniej jeden z następujących rodzajów działalności: działalność w zakresie produkcji, działalność przesyłową, działalność dystrybucyjną, działalność w zakresie dostaw lub magazynowanie gazu ziemnego oraz prowadzące inną działalność niezwiązaną z gazem ziemnym;
- 39) „przedsiębiorstwo powiązane” oznacza przedsiębiorstwo powiązane zgodnie z definicją w art. 2 pkt 12 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE²¹, lub przedsiębiorstw o należące do tych samych wspólników lub akcjonariuszy;
- 40) „użytkownik systemu” oznacza każdą osobę fizyczną lub prawną dostarczającą gaz do systemu lub pobierającą go z tego systemu;
- 41) „odbiorca” oznacza hurtowego lub końcowego odbiorcę gazów lub przedsiębiorstwo gazowe, lub przedsiębiorstwo zajmujące się wodorem, które dokonuje zakupu gazów;

²¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19).

- 42) „odbiorca będący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazów na potrzeby własnego zużycia w jego gospodarstwie domowym;
- 43) „odbiorca niebędący gospodarstwem domowym” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazów, które nie są przeznaczone na użytek jego własnego gospodarstwa domowego;
- 44) „odbiorca końcowy” oznacza odbiorcę dokonującego zakupu gazów na własny użytek;
- 45) „odbiorca hurtowy” oznacza osobę fizyczną lub prawną, inną niż operator systemu przesyłowego i operator systemu dystrybucyjnego, która dokonuje zakupu gazów w celu ich odsprzedaży wewnątrz systemu, w którym działa, lub poza nim;
- 46) „mikroprzedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 osób, którego roczny obrót lub bilans roczny nie przekracza 2 mln EUR;
- 47) „małe przedsiębiorstwo” oznacza przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 50 osób, którego roczny obrót lub bilans roczny nie przekracza 10 mln EUR;

- 48) „bezpieczeństwo” oznacza zarówno bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego, jak i bezpieczeństwo techniczne;
- 49) „umowa na dostawy gazu” oznacza umowę dostawy gazów, ale nie obejmuje derywatu gazowego;
- 50) „derywat gazowy” oznacza instrument finansowy określony w pkt 5, 6 lub 7 sekcji C załącznika I do dyrektywy 2014/65/UE w sprawie rynków instrumentów finansowych²², w przypadku gdy instrument ten odnosi się do gazu;
- 51) „kontrola” oznacza wszelkiego rodzaju prawa, umowy lub jakiegokolwiek inne środki, które oddzielnie lub wspólnie i uwzględniając okoliczności faktyczne lub prawne dają możliwość wywierania decydującego wpływu na przedsiębiorstwo, w szczególności poprzez:
- a) własność lub prawo użytkowania całego lub części aktywów przedsiębiorstwa;
 - b) prawa lub umowy przyznające decydujący wpływ na skład, głosowanie lub decyzje organów przedsiębiorstwa;
- 52) „umowa długoterminowa” oznacza umowę na dostawy na okres przekraczający jeden rok; [...]

²² Dz.U. 173 z 12.6.2014, s. 349–496.

- 53) „system wejścia-wyjścia” oznacza [...] **model dostępu do [...] gazu ziemnego zakładający rezerwowanie przez użytkowników systemu praw do zdolności niezależnie w punktach wejścia i wyjścia. System wejścia-wyjścia obejmuje system przesyłowy i może obejmować system dystrybucyjny lub części systemu dystrybucyjnego. [...];**
- 54) „obszar bilansowania” oznacza system [...], do którego ma zastosowanie określony system bilansowania **i który obejmuje [...] system przesyłowy i może obejmować [...] systemy dystrybucyjne lub części [...] takich systemów dystrybucyjnych;**
- 55) „wirtualny punkt obrotu” oznacza niematerialny punkt sprzedaży w ramach systemu wejścia-wyjścia, gdzie wymiana gazów między sprzedającym a kupującym następuje bez potrzeby rezerwacji zdolności [...];
- 55a) „użytkownik sieci” oznacza odbiorcę lub potencjalnego odbiorcę usług świadczonych przez operatora systemu oraz samych operatorów systemu w zakresie, w jakim jest to **niezbędne do wykonywania ich zadań w odniesieniu do transportu gazu ziemnego i wodoru;**

- 56) „punkt wejścia” oznacza punkt podlegający procedurom rezerwacji przez użytkowników sieci [...], zapewniający dostęp do systemu wejścia-wyjścia;
- 57) „punkt wyjścia” oznacza punkt podlegający procedurom rezerwacji przez użytkowników sieci [...], zapewniający przepływy gazu z systemu wejścia-wyjścia;
- 58) „punkt połączenia międzysystemowego” oznacza fizycznie istniejący lub wirtualny punkt połączenia sąsiadujących systemów wejścia-wyjścia lub połączenia systemu wejścia-wyjścia z połączeniem wzajemnym, o ile punkty te podlegają procedurom rezerwacji zdolności przez użytkowników sieci;
- 59) „wirtualny punkt połączenia międzysystemowego” oznacza co najmniej dwa punkty połączeń międzysystemowych łączące te same dwa sąsiadujące systemy wejścia-wyjścia, zintegrowane w celu zapewniania jednej usługi z zakresu zdolności;
- 60) „uczestnik rynku” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która kupuje, sprzedaje lub wytwarza gazy lub jest operatorem usług magazynowania, co obejmuje składanie zleceń transakcji na jednym lub większej liczbie rynków gazu, w tym na rynkach bilansujących;
- 61) „opłata za rozwiązanie umowy” oznacza opłatę lub karę nałożoną na odbiorców przez dostawców lub uczestników rynku za rozwiązanie umowy na dostawy gazu lub o świadczenie usług;

- 62) „opłata związana ze zmianą dostawcy” oznacza opłatę lub karę za zmianę dostawców lub uczestników rynku, w tym opłaty za rozwiązanie umowy, nałożone bezpośrednio lub pośrednio na odbiorców przez dostawców, uczestników rynku lub operatorów systemów;
- 63) „informacje o rozliczeniach” oznaczają wszelkie informacje podawane na rachunku odbiorcy końcowego, niebędące wezwaniem do zapłaty;
- 64) „licznik konwencjonalny” oznacza licznik analogowy lub elektroniczny, który nie może zarazem przysyłać i odbierać danych;
- 65) „inteligentny system pomiarowy” oznacza system elektroniczny, za pomocą którego można mierzyć ilość gazu wprowadzonego do sieci lub zużycie gazu z sieci, [...], a także przysyłać i otrzymywać dane na potrzeby informowania, monitorowania i kontroli, przy wykorzystaniu łączności elektronicznej;
- 66) „interoperacyjność” oznacza, w kontekście inteligentnego opomiarowania, zdolność co najmniej dwóch sieci, systemów, urządzeń, aplikacji lub elementów energetycznych bądź łączności do współpracy oraz do wymiany i wykorzystywania informacji w celu wykonywania wymaganych zadań;

- 67) „najbardziej aktualny dostępny” oznacza, w kontekście danych z inteligentnych liczników, że są one przekazywane w okresie odpowiadającym najkrótszemu okresowi rozliczania na rynku krajowym;
- 68) „najlepsze dostępne techniki” oznaczają, w kontekście ochrony i bezpieczeństwa danych w środowisku inteligentnego opomiarowania, najbardziej efektywne, zaawansowane i praktycznie przydatne techniki które mają umożliwić osiągnięcie zgodności z unijnymi przepisami w dziedzinie ochrony danych i bezpieczeństwa;
- 69) „ubóstwo energetyczne” oznacza ubóstwo energetyczne zdefiniowane w art. 2 pkt 49 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/0203 COD;
- [...] [...] **70a) „obywatelska społeczność energetyczna” oznacza podmiot prawny zdefiniowany w art. 2 pkt 11 dyrektywy (UE) 2019/944 działający na rynku gazu odnawialnego;**
- 71) „odbiorca aktywny” oznacza odbiorcę końcowego gazu ziemnego lub grupę działających wspólnie odbiorców końcowych gazu ziemnego, którzy zużywają lub magazynują gaz odnawialny wytwarzany na ich terenie o określonych granicach lub, jeżeli zezwala na to państwo członkowskie, na innym terenie, lub sprzedają wytworzony we własnym zakresie gaz odnawialny lub uczestniczą **w systemach elastyczności lub** w systemach efektywności energetycznej, pod warunkiem że działalność ta nie stanowi ich podstawowej działalności gospodarczej ani zawodowej;

Rozdział II

Ogólne zasady organizacji rynku

Artykuł 3

Konkurencyjne, zorientowane na konsumenta, elastyczne, i niedyskryminacyjne rynki gazów

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby: wszyscy odbiorcy mieli swobodę zakupu gazów od wybranego przez nich dostawcy oraz zapewniają wszystkim odbiorcom swobodę zawarcia więcej niż jednej umowy na dostawy gazu ziemnego lub wodoru jednocześnie, pod warunkiem że utworzone są wymagane przyłączenia i punkty pomiarowe.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by ich prawo krajowe nie utrudniało bezzasadnie transgranicznego handlu gazami, funkcjonowania i powstawania płynnego obrotu gazami, udziału konsumentów, inwestycji, w szczególności, w gazy odnawialne i niskoemisyjne, magazynowania energii między państwami członkowskimi, oraz by ceny gazów odzwierciedlały rzeczywisty poziom zapotrzebowania i dostaw.

3. Państwa członkowskie zapewniają, aby na rynku wewnętrznym gazów nie istniały żadne nieuzasadnione przeszkody w zakresie wchodzenia na rynek, opuszczania go, prowadzenia obrotu i prowadzenie działalności.
4. Państwa członkowskie zapewniają, aby przedsiębiorstwa energetyczne podlegały przejrzystym, proporcjonalnym i wolnym od dyskryminacji przepisom, opłatom i zasadom traktowania, w szczególności w odniesieniu do dostępu do rynków hurtowych, dostępu do danych, procedur zmiany dostawcy oraz systemów rozliczeń, a w stosownych przypadkach udzielania koncesji.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby uczestnicy rynku z państw trzecich działający na rynku wewnętrznym gazów przestrzegali mającego zastosowanie prawa Unii i prawa krajowego, **w tym w dziedzinach środowiska i bezpieczeństwa.**

Artykuł 4

Rynkowe ceny dostaw

1. Dostawcom przysługuje swoboda w ustalaniu cen, po jakich dostarczają gazy odbiorcom. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie działania w celu zapewnienia skutecznej konkurencji między dostawcami.
2. Państwa członkowskie zapewniają ochronę dotkniętych ubóstwem energetycznym i wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi, zgodnie z art. [...] 25, za pomocą polityki socjalnej lub środków innych niż interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazów.
3. Na zasadzie odstępstwa od ust. 1 i 2 państwa członkowskie mogą stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego dla dotkniętych ubóstwem energetycznym lub wrażliwych odbiorców będących gospodarstwami domowymi. Takie interwencje publiczne muszą spełniać warunki określone w ust. 4 i 5.
4. Interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego:
 - a) muszą służyć ogólnemu interesowi gospodarczemu i nie mogą wykraczać poza to, co jest konieczne do osiągnięcia ogólnego interesu gospodarczego;
 - b) muszą być jasno określone, przejrzyste, wolne od dyskryminacji i możliwe do zweryfikowania;
 - c) muszą gwarantować unijnym przedsiębiorstwom gazowym dostęp do odbiorców na równych warunkach;
 - d) muszą być ograniczone w czasie i proporcjonalne dla beneficjentów;
 - e) nie mogą pociągać za sobą dodatkowych kosztów dyskryminujących uczestników rynku.

5. Każde państwo członkowskie, które stosuje interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawę gazu ziemnego zgodnie z ust. 3 niniejszego artykułu przestrzega również art. 3 ust. 3 lit. d) i art. 24 rozporządzenia (UE) 2018/1999, niezależnie od tego, czy liczba gospodarstw domowych dotkniętych ubóstwem energetycznym w tym państwie członkowskim jest znacząca.
6. W okresie przejściowym służącym wprowadzeniu skutecznej konkurencji między dostawcami w odniesieniu do umów na dostawę gazu ziemnego, a także aby doprowadzić do w pełni skutecznego ustalania cen detalicznych gazu na zasadach rynkowych zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie mogą stosować interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawę gazu ziemnego dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi [...], które nie korzystają z interwencji publicznych na mocy ust. 3, **oraz dla mikroprzedsiębiorstw**.
7. Interwencje publiczne prowadzone zgodnie z ust. 6 muszą spełniać kryteria określone w ust. 4, a także:
- a) musi im towarzyszyć zestaw środków służących wprowadzeniu skutecznej konkurencji, jak również metody oceny postępów w odniesieniu do tych środków;
 - b) muszą być określone z wykorzystaniem metod zapewniających niedyskryminujące traktowanie dostawców;
 - c) muszą ustalać cenę na poziomie przewyższającym koszty, umożliwiającym rzeczywistą konkurencję cenową;
 - d) muszą być opracowane tak, by minimalizować wszelki negatywny wpływ na hurtowy rynek gazu;
 - e) muszą zapewniać wszystkim beneficjentom takich interwencji publicznych możliwość wyboru konkurencyjnych ofert rynkowych i informowanie ich bezpośrednio, co najmniej raz na kwartał, o dostępności ofert i możliwości oszczędności na konkurencyjnym rynku, a także zapewniać pomoc przy przechodzeniu na ofertę rynkową;

- f) **muszą zapewniać, w przypadku gdy dane państwo członkowskie przystępuje do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych [...] zgodnie z [...] [...] art. [...] [...] 16, by wszyscy beneficjenci takich interwencji publicznych [...] [...] byli bezpośrednio informowani o możliwości instalacji inteligentnych liczników i otrzymywali niezbędną pomoc w tym zakresie;**
- g) nie mogą prowadzić do bezpośredniego subsydiowania skrótnego między odbiorcami zaopatrywanymi po cenach wolnorynkowych a odbiorcami zaopatrywanymi po cenach regulowanych.
8. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o środkach przyjętych zgodnie z ust. 3 i 6 w ciągu miesiąca od ich przyjęcia i mogą niezwłocznie je zastosować. Do powiadomienia dołącza się wyjaśnienie, dlaczego zakładanego celu nie można osiągnąć w wystarczającym stopniu za pomocą innych instrumentów, jak zapewniono zgodność z wymogami określonymi w ust. 4 i 7 i jaki jest wpływ zgłoszonych środków na konkurencję. W powiadomieniu opisuje się zakres beneficjentów, czas trwania środków i liczbę odbiorców będących gospodarstwami domowymi, których dotyczy dany środek, oraz wyjaśnia się, jak ustalono cenę regulowaną.

9. Od dnia 15 marca 2025 r., a następnie co dwa lata, w ramach zintegrowanych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu dotyczących postępów państwa członkowskie przedkładają Komisji sprawozdania dotyczące wykonania niniejszego artykułu, konieczności i proporcjonalności interwencji publicznych na podstawie niniejszego artykułu oraz oceny postępów we wprowadzaniu skutecznej konkurencji między dostawcami i w przechodzeniu na ceny rynkowe. Państwa członkowskie, które stosują ceny regulowane zgodnie z ust. 6, składają sprawozdania dotyczące spełnienia warunków określonych w ust. 7, w tym wykonywania przez dostawców obowiązku stosowania takich interwencji oraz wpływu cen regulowanych na sytuację finansową tych dostawców.
10. Komisja przeprowadza przegląd i przedstawia Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie na temat wykonania niniejszego artykułu w celu osiągnięcia rynkowych cen detalicznych gazu ziemnego, któremu w stosownych przypadkach będzie towarzyszyć lub po którym zostanie opublikowany wniosek ustawodawczy. Przedmiotowe sprawozdanie można połączyć ze sprawozdaniem na temat wykonania art. 5 dyrektywy (UE) 2019/944. Wniosek ten może określać datę zakończenia stosowania cen regulowanych.

Artykuł 4a

Dostęp do energii po przystępnych cenach podczas kryzysu cen gazu ziemnego

1. Rada, działając na wniosek Komisji, może w drodze decyzji wykonawczej stwierdzić wystąpienie regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu cen gazu ziemnego, w przypadku gdy spełnione są warunki określone w art. 66a ust. 1 dyrektywy (UE) 2019/944. W decyzji o ogłoszeniu regionalnego lub ogólnounijnego kryzysu cen gazu ziemnego określa się okres jej ważności, który może wynosić maksymalnie jeden rok.
2. Komisja przedstawia wniosek dotyczący stwierdzenia wystąpienia takiego kryzysu cen gazu ziemnego, wraz z proponowanym okresem ważności decyzji, w przypadku gdy uzna, że spełnione są warunki, o których mowa w ust. 1.
3. Rada, stanowiąc większością kwalifikowaną, może zmienić wniosek Komisji.
4. W przypadku gdy Rada stwierdziła wystąpienie kryzysu zgodnie z ust. 1, państwa członkowskie mogą – w tym okresie i z zastrzeżeniem warunków, o których mowa w art. 66a ust. 3 dyrektywy (UE) 2019/944 – stosować ukierunkowane interwencje publiczne w zakresie ustalania cen za dostawy gazu ziemnego małym i średnim przedsiębiorstwom, gospodarstwom domowym i podmiotom świadczącym podstawowe usługi społeczne zdefiniowanym w rozporządzeniu (UE) 2017/1938 dotyczącym środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw gazu ziemnego.
5. W ramach interwencji cenowych dokonywanych zgodnie z ust. 2 oraz interwencji cenowych na rzecz odbiorców będących gospodarstwami domowymi i mikroprzedsiębiorstw, o których to interwencjach mowa w art. 4 ust. 6, ceny mogą wyjątkowo i tymczasowo zostać na ten okres ustalone na poziomie poniżej kosztów i z zastrzeżeniem warunków, o których mowa w art. 66a ust. 4 dyrektywy (UE) 2019/944.
6. Do celów stosowania niniejszego artykułu wszelkie odniesienia do „energii elektrycznej” w dyrektywie (UE) 2019/944 odczytuje się jako odniesienia do „gazu ziemnego”.

Artykuł 5

Obowiązki użyteczności publicznej

1. Państwa członkowskie, opierając się na swojej strukturze organizacyjnej i z należyтым uwzględnieniem zasady pomocniczości, zapewniają, aby — bez uszczerbku dla ust. 2 — przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem działały zgodnie z zasadami niniejszej dyrektywy, mając na celu stworzenie konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku gazów, oraz nie dyskryminują tych przedsiębiorstw w odniesieniu do ich praw lub obowiązków.
2. W pełni uwzględniając odpowiednie postanowienia TFUE, w szczególności jego art. 106, państwa członkowskie mogą w ogólnym interesie gospodarczym nałożyć na przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem obowiązki użyteczności publicznej, które mogą odnosić się do bezpieczeństwa, w tym również do bezpieczeństwa dostaw, regularności i jakości dostaw, a także ochrony środowiska, w tym również do wydajności energetycznej, energii ze źródeł odnawialnych i ochrony klimatu, **jak również [...] ceny dostaw [...] gazu ziemnego [...]**. Takie obowiązki muszą być jasno określone, przejrzyste, niedyskryminacyjne, weryfikowalne i gwarantować unijnym przedsiębiorstwom gazowym i przedsiębiorstwom zajmującym się wodorem równość dostępu do konsumentów krajowych.

3. Obowiązki użyteczności publicznej związane z bezpieczeństwem dostaw gazu muszą być zgodne ze standardami w zakresie dostaw gazu zgodnie z art. 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938 i muszą być spójne z wynikami krajowych ocen ryzyka przeprowadzanych zgodnie z art. 7 ust. 3, jak określono w planach działań zapobiegawczych przygotowywanych na podstawie art. 9 ust. 1 lit. c), d) i k) wspomnianego rozporządzenia.
Obowiązki użyteczności publicznej wykraczające poza to, co jest konieczne do zapewnienia zgodności z art. 6 rozporządzenia (UE) 2017/1938, muszą być zgodne z kryteriami określonymi w art. 8 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2017/1938.
4. Jeżeli za wypełnienie obowiązków określonych w niniejszym artykule przewidziano przyznawanie przez państwo członkowskie rekompensat finansowych lub innych form rekompensaty, odbywa się to w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny.
5. Wdrażając niniejszą dyrektywę, państwa członkowskie informują Komisję o wszystkich środkach przyjętych w celu spełnienia obowiązków użyteczności publicznej, w tym również ochrony konsumentów i ochrony środowiska, a także o ich możliwym wpływie na konkurencję krajową i międzynarodową oraz o tym, czy takie środki wymagają odstępstwa od niniejszej dyrektywy. Państwa członkowskie powiadamiają następnie Komisję co dwa lata o wszelkich zmianach takich środków niezależnie od tego, czy wymagają one odstępstwa od niniejszej dyrektywy czy też nie.

Artykuł 6

Promowanie regionalnej współpracy i integracji

1. Państwa członkowskie, jak również organy regulacyjne, współpracują ze sobą w celu integracji ich rynków krajowych na jednym lub wielu poziomach regionalnych w kierunku stworzenia rynków regionalnych, w przypadku gdy tak zdecydowały państwa członkowskie i organy regulacyjne, a następnie w kierunku stworzenia w pełni zliberalizowanego rynku wewnętrznego. W szczególności, organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, promują i ułatwiają współpracę operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego i operatorów sieci wodorowych na poziomie regionalnym, w tym w kwestiach transgranicznych, w celu utworzenia konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazów , działają na rzecz spójności swoich ram prawnych, regulacyjnych i technicznych, oraz ułatwiają integrację systemów odizolowanych tworzących wyspy gazowe, które nadal istnieją w Unii. Obszary geograficzne objęte tą współpracą regionalną obejmują współpracę w obszarach geograficznych określonych zgodnie z art. 28 ust. 3 **przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) 804 [...].** Współpraca ta może obejmować inne obszary geograficzne. W przypadku gdy Komisja uzna, że przepisy na poziomie Unii są istotne dla regionalnej integracji rynków gazów, zapewnia odpowiednie **niewiążące** wytyczne uwzględniające specyfikę przedmiotowych rynków i wpływ na rynki sąsiednie.

2. Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (ACER) współpracuje z organami regulacyjnymi i z operatorami systemów przesyłowych **i operatorami sieci wodorowych** w celu zapewnienia zgodności ram regulacyjnych między regionami i w ramach regionów z myślą o utworzeniu konkurencyjnego rynku wewnętrznego gazów. W przypadku gdy ACER uzna, że konieczne są wiążące zasady dotyczące takiej współpracy, wydaje ona odpowiednie zalecenia.
3. W przypadku gdy operatorzy systemów przesyłowych zintegrowani pionowo uczestniczą we wspólnym przedsięwzięciu ustanowionym w celu wprowadzania w życie takiej współpracy, to wspólne przedsięwzięcie ustanawia i wprowadza w życie program zgodności określający środki, które mają zostać podjęte w celu wykluczenia zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. W tym programie zgodności określa się szczególne obowiązki pracowników związane z osiągnięciem celu polegającego na wyeliminowaniu zachowań dyskryminacyjnych i antykonkurencyjnych. Program podlega zatwierdzeniu przez ACER. Zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektorów do spraw zgodności operatorów systemów przesyłowych zintegrowanych pionowo.

Artykuł 7

Procedura udzielania zezwoleń

1. W przypadkach, gdy wymagane jest zezwolenie (na przykład: licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie) na budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego, instalacji wytwarzania wodoru i infrastruktury systemu wodorowego, państwa członkowskie lub jakikolwiek wyznaczony przez nie właściwy organ udzielają zezwoleń na budowę lub eksploatację na swoim terytorium takich instalacji, infrastruktury, gazociągów i związanych z nimi urządzeń, zgodnie z ust. 2–10. Państwa członkowskie lub jakikolwiek właściwy organ przez nie wyznaczony mogą również na tej samej podstawie udzielać zezwoleń na dostawę gazów oraz zezwoleń dla odbiorców hurtowych.
2. W przypadku gdy w państwach członkowskich istnieje system zezwoleń, określają one obiektywne i niedyskryminacyjne kryteria, które powinny być spełnione przez przedsiębiorstwo występujące o zezwolenie na dostawę gazów bądź budowę lub eksploatację instalacji gazu ziemnego, instalacji wytwarzania wodoru i infrastruktury systemu wodorowego. Niedyskryminacyjne kryteria i procedury udzielania zezwoleń podawane są do publicznej wiadomości. Państwa członkowskie zapewniają, aby procedury udzielania zezwoleń na takie instalacje, infrastrukturę, gazociągi i związane z nimi urządzenia uwzględniały w stosownych przypadkach znaczenie projektu dla rynku wewnętrznego gazów.

- 2a. W przypadku dostawców gazu ziemnego państwa członkowskie mogą ocenić kondycję finansową i możliwości techniczne wnioskodawców jako kryterium udzielenia zezwolenia. Takie kryterium powinno być w pełni przejrzyste i niedyskryminacyjne.**
3. Procedury udzielania zezwoleń na działalność, o której mowa w ust. 1, nie mogą trwać dłużej niż dwa lata, z uwzględnieniem wszystkich odpowiednich procedur właściwych organów. Jeżeli jest to należyście uzasadnione ze względu na wystąpienie nadzwyczajnych okoliczności, można przedłużyć ten okres dwóch lat maksymalnie o jeden rok.
4. Państwa członkowskie oceniają, które **krajowe** środki ustawodawcze i nieustawodawcze są niezbędne w celu usprawnienia procedur udzielania zezwoleń, z uwzględnieniem wszelkich etapów procedur związanych z procedurami oceny oddziaływania na środowisko. Państwa członkowskie przekazują Komisji Europejskiej wyniki takich ocen w ramach swoich zintegrowanych krajowych planów w dziedzinie energii i klimatu, o którym mowa w procedurze określonej w art. 3 i 7–12 rozporządzenia (UE) 2018/1999 i zgodnie z tą procedurą, a także w ramach zintegrowanych sprawozdań w dziedzinie energii i klimatu zgodnie z art. 17 rozporządzenia (UE) 2018/1999.
5. Terminy ustanowione w ust. 3 stosuje się bez uszczerbku dla obowiązków wynikających z mającego zastosowanie prawa Unii w dziedzinie środowiska oraz dla odwołań sądowych, środków zaskarżenia i innych postępowań przed sądem lub trybunałem oraz alternatywnych mechanizmów rozstrzygania sporów, w tym procedur rozpatrywania skarg, pozasądowych odwołań i środków zaskarżenia; terminy te mogą być przedłużone na okres trwania takich procedur.

6. Państwa członkowskie tworzą lub wyznaczają co najmniej jeden punkt kontaktowy. Taki punkt kontaktowy, na żądanie wnioskodawcy i nieodpłatnie, zapewnia pomoc w przejściu przez procedurę udzielania zezwoleń i ułatwia jej przeprowadzenie w zakresie działalności, o której mowa w ust. 1, aż do momentu wydania zezwolenia przez odpowiedzialne organy na zakończenie procedury. Podczas całej procedury administracyjnej nie należy zmuszać wnioskodawcy do kontaktowania się z więcej niż jednym punktem kontaktowym podczas całej procedury administracyjnej.
7. Państwa członkowskie zapewniają, aby zezwolenia na podstawie prawa krajowego na budowę i eksploatację [...] **infrastruktury dla systemu [...] gazu ziemnego miały zastosowanie również do [...] infrastruktury systemu wodorowego. [...]. Pozostaje to bez uszczerbku dla prawa państw członkowskich do cofnięcia tych zezwoleń, jeśli infrastruktura wodorowa nie spełnia określonych w prawie unijnym lub krajowym przepisów bezpieczeństwa technicznego dla infrastruktury systemu wodorowego.**
- [...] 8. Państwa członkowskie zapewniają, aby istniejące [...] prawa użytkowania gruntów w zakresie budowy i eksploatacji gazociągów gazu ziemnego i innych aktywów sieci były [...] **stosowane również do gazociągów i innych aktywów sieci na potrzeby transportu wodoru.**

- 8a. W przypadku przeniesienia własności infrastruktury w ramach tego samego przedsiębiorstwa w celu spełnienia wymogów art. 63, zezwolenia dotyczące tej infrastruktury również zostają przeniesione na nowego właściciela.**
9. Państwa członkowskie zapewniają, aby przyczyny każdej odmowy udzielenia zezwolenia były obiektywne i niedyskryminacyjne oraz, aby zostały one przedstawione wnioskodawcy. Przyczyny takich odmów są zgłaszane Komisji. Państwa członkowskie ustanawiają procedurę umożliwiającą wnioskodawcy odwoływanie się od takich odmów.
10. Mając na uwadze rozwój nowych obszarów zaopatrywanych w gaz i ogólną skuteczność działań, oraz bez uszczerbku dla art. 30, państwa członkowskie mogą odmówić udzielenia kolejnego zezwolenia na budowę lub eksploatację systemu gazociągów dystrybucyjnych gazu ziemnego na określonym obszarze, jeżeli systemy gazociągowe zostały już zbudowane lub jest zatwierdzona ich budowa na tym obszarze oraz gdy istniejąca lub proponowana zdolność nie jest w pełni wykorzystana.

Artykuł 8

Certyfikacja paliw odnawialnych i paliw niskoemisyjnych

- 1. Do celów certyfikacji paliw odnawialnych i paliw niskoemisyjnych państwa członkowskie wprowadzają wymóg, by podmioty gospodarcze wykazywały spełnienie warunków dotyczących gazów odnawialnych, które to warunki [...] określono w art. 25 ust. 2 i art. 29 dyrektywy (UE) 2018/2001. Zgodność z tymi [...] kryteriami zrównoważonego rozwoju i ograniczania emisji gazów cieplarnianych wykazuje się zgodnie z art. 30 tej dyrektywy [...].**
2. W celu zagwarantowania, że ograniczenia emisji gazów cieplarnianych spowodowane wykorzystaniem paliw niskoemisyjnych i wodoru niskoemisyjnego wyniosą co najmniej 70 % zgodnie z definicjami w art. 2 pkt 10 i 12 [...], państwa członkowskie nakładają na podmioty gospodarcze obowiązek wykazania, że przedmiotowy próg oraz wymogi określone w metodzie, o której mowa w ust. 5 niniejszego artykułu zostały spełnione. Do tych celów nakładają one na podmioty gospodarcze obowiązek stosowania systemu bilansu masy zgodnie z art. 30 ust. 1 i 2 dyrektywy (UE) 2018/2001.
3. Państwa członkowskie dopilnowują, aby podmioty gospodarcze przekazywały wiarygodne informacje dotyczące przestrzegania ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynoszącego 70 %, określonego w ust. 2 i zgodności z metodą, o której mowa w ust. 5, oraz aby podmioty gospodarcze udostępniały właściwemu państwu członkowskiemu, na żądanie, dane wykorzystane do przygotowania tych informacji. Państwa członkowskie wymagają od podmiotów gospodarczych wprowadzenia odpowiedniego standardu niezależnego audytu przedłożonych informacji oraz dostarczenia dowodów przeprowadzenia go. Audyt kontroluje, czy systemy stosowane przez podmioty gospodarcze są dokładne, wiarygodne i zabezpieczone przed nadużyciami.

4. Obowiązki określone w ust. 2 mają zastosowanie bez względu na to, czy paliwa niskoemisyjne są wytwarzane w Unii, czy też importowane. Informacje dotyczące pochodzenia geograficznego i rodzaju surowców przeznaczonych na paliwa niskoemisyjne lub wodór niskoemisyjny w podziale na dostawców paliw udostępnia się konsumentom na stronach internetowych operatorów, dostawców lub odpowiednich właściwych organów i co roku aktualizuje.

5. **W ciągu 12 miesięcy od wejścia w życie niniejszej dyrektywy [...] Komisja przyjmie akty delegowane zgodnie z art. 83 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez określenie metody oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dzięki paliwom niskoemisyjnym. Metoda ta zapewnia, aby nie przyznawać jednostek za emisje uniknięte w odniesieniu do dwutlenku węgla, za którego wychwycenie przyznano już jednostki emisji na podstawie innych przepisów prawa, i jest spójna z metodą oceny ograniczenia emisji gazów cieplarnianych wynikającego ze stosowania odnawialnych ciekłych i gazowych paliw transportowych pochodzenia niebiologicznego oraz pochodzących z recyklingu paliw węglowych.**

6. Komisja może uznać, że dobrowolne systemy krajowe lub międzynarodowe określające standardy dotyczące wytwarzania paliw niskoemisyjnych lub wodoru niskoemisyjnego przekazują dokładne dane dotyczące ograniczenia emisji gazów cieplarnianych na potrzeby niniejszego artykułu, a także wykazują zgodność z metodą, o której mowa w ust. 5 [...]. **Komisja przyjmuje takie decyzje, [...] tylko jeśli dany system spełnia odpowiednie normy wiarygodności, przejrzystości i niezależnego audytu zgodnie z wymogami określonymi w rozporządzeniu (UE) 2022/996 w odniesieniu do certyfikacji paliw odnawialnych.**
7. Jeżeli podmiot gospodarczy przedstawia dowód lub dane uzyskane w ramach systemu będącego przedmiotem uznania zgodnie z ust. 6, państwo członkowskie nie wymaga od podmiotu gospodarczego przedstawiania dalszego dowodu zgodności systemu z kryteriami, na podstawie których Komisja uznała ten system.
8. Właściwe organy państw członkowskich nadzorują działania jednostek certyfikujących, które prowadzą niezależny audyt w ramach dobrowolnego systemu. Jednostki certyfikujące przedkładają na żądanie właściwych organów wszystkie istotne informacje niezbędne do nadzorowania audytów, w tym dokładną datę, czas i miejsce audytów. W przypadku gdy państwa członkowskie stwierdzą przypadki braku zgodności, informują niezwłocznie dany dobrowolny system.

9. Na żądanie państwa członkowskiego, którego podstawę może stanowić żądanie podmiotu gospodarczego, na podstawie wszystkich dostępnych materiałów dowodowych Komisja bada, czy kryteria ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określone w niniejszym artykule, metoda opracowana zgodnie z ust. 5 niniejszego artykułu i progi ograniczenia emisji gazów cieplarnianych określone w art. 2 pkt 10[...], 11 i 12[...] zostały osiągnięte. W terminie sześciu miesięcy od otrzymania takiego wniosku Komisja podejmuje decyzję, czy zainteresowane państwo członkowskie może:
- a) zaakceptować już przekazane materiały dowodowe w celu wykazania spełnienia kryteriów ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dla paliw niskoemisyjnych; lub
 - b) na zasadzie odstępstwa od ust. 7 nałożyć na dostawców paliw niskoemisyjnych obowiązek przekazania dodatkowych materiałów dowodowych dotyczących spełnienia kryteriów dotyczących ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i przestrzegania progu 70 % ograniczenia emisji gazów cieplarnianych.

10. Państwa członkowskie nakładają również na odpowiednie podmioty gospodarcze obowiązek wprowadzenia do unijnej bazy danych – **lub do krajowych baz danych połączonych z unijną bazą danych** – informacji o przeprowadzonych transakcjach i o dotyczących zrównoważonego rozwoju właściwościach **gazów odnawialnych i** paliw niskoemisyjnych zgodnie z wymogami **dla paliw odnawialnych** określonymi w [art. 28 dyrektywy (UE) 2018/2001]. **W przypadku gdy w odniesieniu do produkcji partii gazów niskoemisyjnych wydano gwarancje pochodzenia, podlegają one tym samym przepisom, które zostały określone [...] w [art. 28 dyrektywy (UE) 2018/2001] w odniesieniu do gwarancji pochodzenia wydawanych dla produkcji gazów odnawialnych.**
11. **Komisja przyjmuje decyzje na podstawie ust. 6 niniejszego artykułu w drodze aktów wykonawczych. Te akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą sprawdzającą, o której mowa w art. 84 ust. 3. Przedmiotowe decyzje są ważne przez okres nie dłuższy niż 5 lat.**

[...]

Zasady techniczne

Organy regulacyjne – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – lub państwa członkowskie, zapewniają określenie kryteriów bezpieczeństwa technicznego, a także opracowanie i podanie do wiadomości publicznej zasad technicznych ustalających minimalne wymogi techniczno-projektowe i eksploatacyjne przyłączania do systemu instalacji LNG, instalacji magazynowych, innych systemów przesyłowych lub dystrybucyjnych, gazociągów bezpośrednich, a także systemu wodorowego. Te zasady techniczne zapewniają interoperacyjność systemów oraz są obiektywne i niedyskryminacyjne. W stosownych przypadkach ACER może wydać odpowiednie zalecenia dotyczące osiągnięcia zgodności z tymi zasadami. O zasadach tych powiadamia się Komisję zgodnie z art. 5 dyrektywy (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady²³.

W odpowiednich przypadkach **organy regulacyjne – w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły – lub** państwa członkowskie nakładają na operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych i operatorów sieci wodorowych na swoim terytorium obowiązek publikowania zasad technicznych zgodnie z art. 9, w szczególności w odniesieniu do zasad przyłączania do sieci, które obejmują wymagania dotyczące jakości, nawaniania i ciśnienia gazu. Państwa członkowskie nakładają również na operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych obowiązek publikacji taryf przyłączeniowych za przyłączanie gazu z odnawialnych źródeł opartych o obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne kryteria.

²³ Dyrektywa (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiająca procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (Dz.U. L 241 z 17.9.2015, s. 1).

ROZDZIAŁ III

WZMOCNIENIE POZYCJI I OCHRONA KONSUMENTÓW ORAZ RYNKI DETALICZNE

Artykuł 10

Podstawowe prawa wynikające z umowy

1. Państwa członkowskie zapewniają wszystkim odbiorcom końcowym [...] prawo do zakupu gazów od dostawcy, z zastrzeżeniem jego zgody, niezależnie od tego, w jakim państwie członkowskim dostawca jest zarejestrowany, pod warunkiem że dostawca ten przestrzega obowiązujących zasad dotyczących handlu, [...] bilansowania **i bezpieczeństwa dostaw oraz wymogów wynikających z art 7 ust. 2**. W związku z tym państwa członkowskie przyjmują wszystkie środki niezbędne do zapobieżenia dyskryminacji w procedurach administracyjnych dostawców zarejestrowanych już w innym państwie członkowskim.
2. Bez uszczerbku dla unijnych zasad ochrony konsumentów, w szczególności dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz dyrektywy Rady 93/13/EWG, państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi posiadali prawa przewidziane w ust. 3–11 [...] niniejszego artykułu.

3. Odbiorcy końcowi mają prawo do zawierania z dostawcą umowy, która określa:
- a) nazwę i adres dostawcy;
 - b) świadczone usługi, oferowany poziom jakości usług, jak również termin przyłączenia;
 - c) rodzaj oferowanych usług konserwacyjnych;
 - d) sposoby uzyskiwania aktualnych informacji na temat wszystkich obowiązujących taryf, opłat za utrzymanie oraz wiązanych produktów lub usług;
 - e) okres obowiązywania umowy, warunki przedłużania oraz rozwiązania umowy i zakończenia świadczenia usług, w tym w odniesieniu do produktów lub usług wiązanych z tymi usługami, a także czy dozwolone jest rozwiązanie umowy bez opłat;
 - f) wszelkie ustalenia dotyczące rekompensat i zwrotu opłat, które mają zastosowanie w przypadku gdy nie są spełnione standardy jakości usług zagwarantowane w umowie, włącznie z niepoprawnym lub opóźnionym rozliczeniem;
 - g) metodę wszczynania procedur pozasądowego rozstrzygania sporów zgodnie z art. 24;
 - h) informacje dotyczące praw konsumenta, włącznie z informacjami dotyczącymi rozpatrywania skarg oraz wszystkimi informacjami, o których mowa w niniejszym ustępie, przekazywane w sposób przejrzysty na rachunku lub na stronach internetowych przedsiębiorstw zajmujących się wodorem lub przedsiębiorstw gazowych.

Warunki umów są uczciwe i znane z góry. W każdym przypadku informacje muszą zostać dostarczone przed zawarciem lub potwierdzeniem umowy. W przypadku gdy umowy są zawierane przez pośredników, informacje **dotyczące kwestii wymienionych w niniejszym ustępie [...]** dostarczane są także przed zawarciem umowy.

Odbiorcy końcowi otrzymują streszczenie kluczowych warunków umowy w przystępnej i zwięzłej formie, zredagowane prostym językiem. **Komisja przedstawi niewiążące wytyczne w tej kwestii.**

4. Odbiorcy końcowi otrzymują stosowne zawiadomienia o każdym zamiarze wprowadzenia zmian do umowy oraz są informowani o prawie do rozwiązania umowy w momencie otrzymania takiego zawiadomienia. Dostawcy powiadamiają bezpośrednio swoich odbiorców końcowych, w przejrzysty i zrozumiały sposób, o każdym dostosowaniu cen dostaw oraz o powodach i warunkach takiego dostosowania i o jego zakresie, w przejrzysty i zrozumiały sposób, nie później niż dwa tygodnie, a w przypadku odbiorców będących gospodarstwami domowymi – nie później niż jeden miesiąc przed wprowadzeniem zmian. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym prawo do rozwiązania umowy, jeżeli nie akceptują oni nowych warunków umownych lub dostosowań cen dostaw, o których zawiadomił ich dostawca.
5. Dostawcy zapewniają odbiorcom końcowym przejrzyste informacje o mających zastosowanie cenach i taryfach oraz o standardowych warunkach dotyczących dostępu do usług i korzystania z usług dotyczących gazów.
6. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym szeroki wybór metod płatności. Metody płatności nie mogą w nieuzasadniony sposób różnicować odbiorców. Wszelkie różnice dotyczące opłat związanych z metodami płatności lub systemów przedpłat muszą być obiektywne, niedyskryminacyjne i proporcjonalne oraz nie mogą przekraczać kosztów bezpośrednich ponoszonych przez odbiorcę płatności z tytułu korzystania z określonej metody płatności lub systemu przedpłat, zgodnie z art. 62 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366²⁴.
7. Odbiorcy będący gospodarstwami domowymi, którzy mają dostęp do systemów przedpłat, nie mogą być stawiani w niekorzystnej sytuacji z tego powodu.

²⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego, zmieniająca dyrektywy 2002/65/WE, 2009/110/WE, 2013/36/UE i rozporządzenie (UE) nr 1093/2010 oraz uchylająca dyrektywę 2007/64/WE (Dz.U. L 337 z 23.12.2015).

8. Dostawcy oferują odbiorcom końcowym sprawiedliwe i przejrzyste warunki ogólne, które muszą być przedstawione jasnym i jednoznacznym językiem i nie mogą zawierać pozaumownych barier w korzystaniu z praw odbiorców, takich jak nadmierna dokumentacja umów. Odbiorcy są chronieni przed nieuczciwymi lub wprowadzającymi w błąd metodami sprzedaży.
9. Odbiorcy końcowi mają prawo do dobrej jakości usług oraz do rozpatrywania skarg przez ich dostawców. Dostawcy muszą rozpatrywać skargi w prosty, sprawiedliwy i szybki sposób.
10. Dostawcy zapewniają odbiorcom gazu ziemnego będącym gospodarstwami domowymi adekwatne informacje dotyczące rozwiązań alternatywnych w celu **uniknięcia** odłączenia – z odpowiednim wyprzedzeniem przed planowanym odłączeniem. Takie rozwiązania alternatywne mogą obejmować informacje dotyczące źródeł wsparcia w celu uniknięcia odłączenia, systemów przedpłat, audytów energetycznych, usług doradztwa w zakresie energii, alternatywnych planów płatności, doradztwa w zakresie zarządzania długiem lub moratorium na odłączanie i nie mogą się wiązać z dodatkowymi kosztami dla odbiorców, którym grozi odłączenie.
11. Dostawcy przedstawiają odbiorcom końcowym bilans zamknięcia konta po jakiegokolwiek zmianie dostawcy nie później niż w terminie sześciu tygodni od takiej zmiany.

Artykuł 11

Prawo do zmiany dostawcy oraz przepisy dotyczące opłat związanych ze zmianą dostawcy

1. Odbiorcy mają prawo do zmiany dostawców gazów lub uczestnika [...] rynku. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorca chcący zmienić dostawców lub uczestników rynku był uprawniony, z poszanowaniem warunków umowy, do takiej zmiany w terminie nie dłuższym niż trzy tygodnie od wystąpienia z takim żądaniem. Najpóźniej do **dnia 1 stycznia 2026 r.** techniczny proces zmiany dostawcy lub uczestnika rynku nie może trwać dłużej niż 24 godziny, a jego przeprowadzenie musi być możliwe każdego dnia roboczego.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by prawo do zmiany dostawcy lub uczestnika rynku przyznawano odbiorcom w sposób niedyskryminacyjny w odniesieniu do kosztów, wysiłku i czasu.
3. Państwa członkowskie zapewniają nieobciążanie przynajmniej odbiorców będących gospodarstwami domowymi i małych przedsiębiorstw opłatami związanymi ze zmianą dostawcy gazów. Państwa członkowskie mogą jednak pozwolić dostawcom lub uczestnikom rynku na pobieranie od odbiorców opłat za rozwiązanie umowy, jeżeli ci odbiorcy z własnej woli przed terminem wygaśnięcia rozwiązują zawarte na czas określony umowy na dostawy po stałej cenie, pod warunkiem że takie opłaty:
 - a) zapisano w umowie, którą odbiorca zawarł dobrowolnie; oraz
 - b) zostały zakomunikowane odbiorcy w sposób przejrzysty przed zawarciem umowy.

Wysokość takich opłat musi być współmierna i nie może przekraczać wysokości bezpośrednich strat ekonomicznych, jakie ponosi dostawca lub uczestnik rynku w wyniku rozwiązania umowy przez odbiorcę. [...] **W przypadku ofert w formie pakietów odbiorcy [...] mogą zrezygnować z poszczególnych usług objętych tą umową. [...].** Ciężar udowodnienia bezpośredniej straty ekonomicznej spoczywa na dostawcy lub uczestniku rynku. Dopuszczalność opłat za rozwiązanie umowy monitoruje organ regulacyjny lub inny właściwy organ krajowy.

4. Odbiorcy gazów będący gospodarstwami domowymi mają prawo uczestniczyć w systemach zbiorowej zmiany dostawcy. Państwa członkowskie usuwają wszelkie bariery regulacyjne lub administracyjne utrudniające zbiorową zmianę dostawcy i tworzą ramy zapewniające odbiorcom ochronę przed wszelkimi nadużyciami.
5. **Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy [...] mieli prawo rozwiązywania umów na dostawę gazu z zastosowaniem krótkiego terminu wypowiedzenia.**

Artykuł 11a

Prawa i ochrona odbiorców w odniesieniu do stopniowego wycofywania gazu ziemnego

W przypadku gdy zgodnie z art. 34 ust. 4 dozwolone jest odłączenie użytkowników sieci, państwa członkowskie zapewniają, by:

- a) [...] przeprowadzono konsultacje z zainteresowanymi użytkownikami sieci i innymi odpowiednimi zainteresowanymi stronami, w szczególności organizacjami konsumenckimi;
- b) użytkownicy sieci i odpowiednie zainteresowane strony zostały z wystarczającym wyprzedzeniem poinformowane o planowanym terminie odłączenia i o dalszych krokach;
- c) odbiorcy końcowi – dzięki procedurze dotyczącej punktów kompleksowej obsługi ustanowionej zgodnie z art. 21 dyrektywy (EU) .../... [przekształcenie dyrektywy w sprawie efektywności energetycznej] – mieli dostęp do informacji i odpowiedniego poradnictwa na temat możliwych rozwiązań w zakresie zrównoważonego ogrzewania;
- d) przy planowaniu i przeprowadzaniu stopniowego wycofywania gazu ziemnego należyte uwzględniano szczególne potrzeby odbiorców wrażliwych lub odbiorców dotkniętych ubóstwem energetycznym.

Artykuł 12

Narzędzia porównywania ofert dostawców gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby przynajmniej odbiorcy gazu ziemnego będący gospodarstwami domowymi [...] i mikroprzedsiębiorstwa **o przewidywanym rocznym zużyciu poniżej 100 000 kWh** [...] mieli nieodpłatny dostęp do co najmniej jednego narzędzia porównywania ofert dostawców, w tym ofert w formie pakietów. Odbiorcy są informowani o dostępności takich narzędzi na rachunkach, wraz z rachunkami lub w inny sposób. Narzędzia te spełniają co najmniej następujące wymogi:
 - a) są niezależne od uczestników rynku i zapewniają równe traktowanie przedsiębiorstw gazu **ziemnego** w wynikach wyszukiwania;
 - b) zawierają jasną i widoczną informację o właścicielach narzędzi i o osobie fizycznej lub prawnej obsługującej i kontrolującej te narzędzia, oraz informację o tym, jak te narzędzia są finansowane;
 - c) określają i prezentują jasne i obiektywne kryteria porównania, łącznie z usługami;
 - d) są sformułowane jasnym i jednoznacznym językiem;
 - e) dostarczają dokładne i aktualne informacje oraz określają datę ostatniej aktualizacji informacji;

- f) dzięki swej czytelności, funkcjonalności, jasności i rzeczowości są dostępne dla osób niepełnosprawnych;
- g) obejmują skuteczną procedurę zgłaszania nieprawidłowych informacji o opublikowanych ofertach;
- h) dokonując porównań, ograniczają zakres wymaganych danych osobowych do niezbędnych do przeprowadzenia porównania.

Państwa członkowskie zapewniają, by przynajmniej jedno narzędzie obejmowało cały rynek gazu ziemnego. W przypadku gdy rynek jest objęty przez kilka narzędzi, narzędzia te uwzględniają jak najpełniejszy zakres ofert dotyczących gazu obejmujących znaczną część rynku, a jeżeli narzędzia te nie obejmują całości rynku, informują o tym jasno przed wyświetleniem wyników.

2. Operatorami narzędzi mogą być dowolne podmioty, w tym spółki prywatne i organy lub jednostki publiczne.
3. Państwa członkowskie mogą wprowadzić wymóg, by narzędzia, o których mowa w ust. 1, obejmowały kryteria porównawcze odnoszące się do charakteru usług oferowanych przez dostawców.

4. Państwa członkowskie wyznaczają właściwy organ odpowiedzialny za przyznawanie znaków zaufania narzędziom porównywania ofert, które spełniają wymogi wymienione w ust. 1, oraz za zapewnianie, by narzędzia porównywania ofert opatrzone znakiem zaufania pozostawały zgodne z tymi wymogami. Organ ten musi być niezależny od wszelkich uczestników rynku i operatorów narzędzi porównywania ofert.
5. W odniesieniu do każdego narzędzia porównywania ofert uczestników rynku można ubiegać się o znak zaufania zgodnie z niniejszym artykułem dobrowolnie i na niedyskryminacyjnych zasadach.
6. Na zasadzie odstępstwa od ust. 4 i 5 państwa członkowskie mogą postanowić, że nie wprowadzą systemu wydawania znaków zaufania w odniesieniu do narzędzi porównywania ofert, jeżeli jednostka publiczna lub organ publiczny oferuje narzędzie porównywania ofert spełniające wymogi określone w ust. 1.

Artykuł 13

Aktywni odbiorcy na rynku gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi byli uprawnieni do działania w charakterze odbiorców aktywnych i nie podlegali przy tym niewspółmiernym lub dyskryminującym wymogom technicznym, wymogom administracyjnym, procedurom i opłatom ani nieodzwierciedlającym kosztów opłatom sieciowym.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni:
 - a) byli uprawnieni do działania bezpośredniego;
 - b) byli uprawnieni do sprzedaży wytworzonego we własnym zakresie gazu odnawialnego przy użyciu systemu gazu ziemnego;
 - c) byli uprawnieni do udziału w systemach efektywności energetycznej **i systemach przesuwania popytu**;
 - d) byli uprawnieni do oddelegowania stronie trzeciej zarządzania instalacjami niezbędnymi do ich działalności, co obejmuje instalowanie, eksploatację, obsługę danych i utrzymanie, przy czym tej stronie trzeciej nie uznaje się za odbiorcę aktywnego;
 - e) ponosili opłaty sieciowe odzwierciedlające koszty, przejrzyste i wolne od dyskryminacji, zapewniające, by w odpowiedni i wyważony sposób partycypowali w ogólnych kosztach systemu;
 - f) byli pod względem finansowym odpowiedzialni za niezbilansowanie, które powodują w systemie gazu ziemnego, lub delegowali swoją odpowiedzialność za bilansowanie zgodnie z art. 3 lit. e) [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804].

3. Państwa członkowskie mogą zróżnicować w prawie krajowym przepisy na mające zastosowanie do odbiorców aktywnych działających indywidualnie lubi wspólnie, pod warunkiem że prawa i obowiązki określone w niniejszym artykule mają zastosowanie do wszystkich odbiorców aktywnych. Jakikolwiek odmienne traktowanie wspólnie działających odbiorców aktywnych musi być proporcjonalne i należycie uzasadnione.
4. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy aktywni będący właścicielami instalacji magazynowania, którzy magazynują gaz odnawialny:
 - a) mieli prawo do przyłączenia do sieci w rozsądnym terminie po złożeniu wniosku w tej sprawie, pod warunkiem że spełnione są wszystkie niezbędne warunki, takie jak odpowiedzialność za bilansowanie;
 - b) nie podlegali podwójnym opłatom, w tym opłatom sieciowym, za magazynowany gaz odnawialny pozostający w ich obiekcie;
 - c) nie byli objęci nieproporcjonalnymi wymogami koncesyjnymi ani opłatami;
 - d) mogli świadczyć jednocześnie kilka usług, jeżeli jest to technicznie wykonalne.

Artykuł 14

Obywatelskie społeczności energetyczne na rynku gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie [...] **mogą** przewidzieć ramy regulacyjne sprzyjające działalności obywatelskich społeczności energetycznych.

2. **W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują ramy, o których mowa w ust. 1, zapewniają, by: [...]**
 - a) uczestnictwo w obywatelskiej społeczności energetycznej było otwarte i dobrowolne [...];

 - b) członkowie lub udziałowcy obywatelskiej społeczności energetycznej mieli prawo opuścić społeczność; w takich przypadkach stosuje się art. 11 [...];

- c) członkowie lub udziałowcy obywatelskiej społeczności energetycznej nie tracili praw i obowiązków jako odbiorcy będący gospodarstwami domowymi lub odbiorcy aktywni;
- d) odpowiedni operatorzy systemów dystrybucyjnych – za sprawiedliwą rekompensatą, którą ocenia organ regulacyjny – współpracowali z obywatelskimi społecznościami energetycznymi w celu ułatwienia przesyłu gazów [...] odnawialnych w obrębie obywatelskich społeczności energetycznych;
- e) obywatelskie społeczności energetyczne były objęte niedyskryminacyjnymi, sprawiedliwymi, proporcjonalnymi oraz przejrzystymi procedurami i opłatami, w tym w odniesieniu do przyłączenia do sieci, rejestracji i udzielania koncesji, oraz ponosiły przejrzyste, niedyskryminacyjne i odzwierciedlające koszty opłaty sieciowe zapewniające, by społeczności te w odpowiedni i wyważony sposób partycypowały w ogólnych kosztach systemu gazu ziemnego.

3. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują ramy, o których mowa w ust. 1, mogą w tych ramach przewidzieć, że obywatelskie społeczności energetyczne: [...]:

- a) umożliwiają uczestnictwo transgraniczne [...];
- b) są uprawnione do bycia właścicielem, utworzenia, zakupu lub dzierżawy sieci dystrybucyjnych i do niezależnego zarządzania nimi na warunkach określonych w ust. 4 niniejszego artykułu;
- c) są objęte zwolnieniami przewidzianymi w art. 28 ust. 2.

4. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują ramy, o których mowa w ust. 1, zapewniają, by obywatelskie społeczności energetyczne: [...]:

- a) miały możliwość dostępu – bez dyskryminacji – do wszystkich rynków gazu ziemnego;
- b) były traktowane w sposób niedyskryminacyjny i proporcjonalny w odniesieniu do ich działalności, praw i obowiązków jako odbiorców końcowych, wytwórców, dostawców lub operatorów systemów dystrybucyjnych, lub uczestników rynku;
- c) były pod względem finansowym odpowiedzialne za niezbilansowanie, które powodują w systemie gazu ziemnego, lub delegowały swoją odpowiedzialność za bilansowanie zgodnie z art. 3 lit. e) [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804];
- d) były traktowane jako odbiorcy aktywni zgodnie z art. 13 ust. 2 lit. e) i ust. 4 lit. a), c) i d)[...];
- e) były uprawnione do ustalenia wewnątrz obywatelskiej społeczności energetycznej podziału gazu odnawialnego, który jest wytwarzany przez będące własnością społeczności jednostki wytwórcze, z zastrzeżeniem innych wymogów określonych w niniejszym artykule i przy zachowaniu praw i obowiązków przysługujących członkom społeczności jako odbiorcom końcowym.

Na użytek akapitu pierwszego lit. e) podział gazów odnawialnych nie ma wpływu na obowiązujące opłaty sieciowe, taryfy i opłaty, zgodnie z przejrzystą analizą kosztów i korzyści dotyczącą rozproszonych zasobów energetycznych opracowaną przez właściwy organ krajowy.

- [...] **5.** Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o przyznaniu obywatelskim społecznościom energetycznym prawa do zarządzania sieciami dystrybucyjnymi na ich obszarze działalności oraz określić odpowiednie procedury, bez uszczerbku dla rozdziału VI lub innych zasad i regulacji mających zastosowanie do operatorów systemu dystrybucyjnego.

W przypadku gdy zostaje przyznane [...] prawo, o którym mowa w akapicie pierwszym, państwa członkowskie zapewniają, by obywatelskie społeczności energetyczne:

- a) mogły przesyłać gaz nieodnawialny, jeżeli taki gaz [...] jest niezbędny do bezpiecznej eksploatacji systemu;

- b) były uprawnione do zawarcia umowy dotyczącej eksploataowania ich sieci z odpowiednim operatorem systemu dystrybucyjnego lub operatorem systemu przesyłowego, do którego ich sieć jest przyłączona;
- c) ponosiły stosowne opłaty sieciowe w punktach przyłączenia między ich siecią a siecią dystrybucyjną poza obywatelską społecznością energetyczną;
- d) nie dyskryminowały odbiorców, którzy pozostali podłączeni do systemu dystrybucyjnego, ani nie szkodziły takim odbiorcom.

6. W przypadku gdy państwa członkowskie przewidują ramy regulacyjne, o których mowa w ust. 1, [...] zapewniają, by [...]:
- a) przedsiębiorstwa prywatne prowadzące działalność handlową na dużą skalę i dla których sektor gazu stanowi podstawowy obszar działalności gospodarczej nie mogły uczestniczyć – bezpośrednio lub pośrednio za pośrednictwem spółki zależnej – w obywatelskich społecznościach energetycznych w charakterze członków lub udziałowców lub współpracować za pomocą innych środków, takich jak inwestycje [...];
 - b) przedsiębiorstwa prywatne prowadzące działalność handlową na dużą skalę, które uczestniczą w społeczności jako członkowie lub udziałowcy lub które współpracują za pomocą innych środków, takich jak inwestycje, nie mogły wywierać jakiegokolwiek decydującego wpływu na podejmowanie decyzji przez obywatelską społeczność energetyczną;
 - c) obywatelskie społeczności energetyczne były ekonomicznie i finansowo niezależne od przedsiębiorstw prywatnych innych niż obywatelskie społeczności energetyczne lub małe przedsiębiorstw;
 - d) co najmniej 15 % praw głosu przydzielono odbiorcom będącym gospodarstwami domowymi, którzy są niezależni od innych członków lub udziałowców, takich jak małe przedsiębiorstwa i władze lokalne.

Artykuł 15

Rachunki i informacje o rozliczeniach

1. Państwa członkowskie zapewniają, by rachunki i informacje o rozliczeniach były dokładne, łatwe do zrozumienia, jasne, zwięzłe, przyjazne dla użytkownika i przedstawione w sposób ułatwiający odbiorcom końcowym porównanie oraz by spełniały minimalne wymogi określone w załączniku I. Odbiorcy końcowi powinni otrzymywać na żądanie jasne i zrozumiałe wyjaśnienie, w jaki sposób wyliczono ich rachunek, zwłaszcza gdy rachunki nie są oparte na rzeczywistym zużyciu.
2. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcy końcowi otrzymywali wszelkie rachunki i informacje o rozliczeniach nieodpłatnie.
3. Państwa członkowskie zapewniają, by odbiorcom końcowym oferowano możliwość otrzymywania rachunków i informacji o rozliczeniach w formie elektronicznej oraz – **przynajmniej w odniesieniu do odbiorców będących gospodarstwami domowymi oraz małymi przedsiębiorstwami i mikroprzedsiębiorstwami – oferowano** elastyczne rozwiązania w zakresie faktycznej płatności rachunków.
4. W przypadku gdy umowa przewiduje przyszłą zmianę produktu lub ceny bądź rabat, taką informację umieszcza się na rachunku wraz z datą wprowadzenia zmiany.
5. Państwa członkowskie konsultują się z organizacjami konsumenckimi, jeżeli rozważają zmiany w wymaganiach dotyczących treści rachunków.

Inteligentne systemy pomiarowe w systemie gazu ziemnego

1. W celu promowania efektywności energetycznej i wzmocnienia pozycji odbiorców końcowych państwa członkowskie lub — jeżeli państwo członkowskie tak postanowiło — organ regulacyjny, zdecydowanie zalecają przedsiębiorstwom gazowym optymalizację wykorzystania gazu ziemnego, między innymi przez dostarczanie usług w zakresie zarządzania energią i wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych, które są interoperacyjne, w szczególności w połączeniu z konsumenckimi systemami zarządzania energią i inteligentnymi sieciami, zgodnie z mającymi zastosowanie unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych.
2. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie na swoich terytoriach inteligentnych systemów pomiarowych.

Niezależnie od akapitu pierwszego, taki obowiązek wprowadzenia ich może być uzależniony od analizy kosztów i korzyści, którą przeprowadza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku II. W swojej analizie kosztów i korzyści państwa członkowskie mogą dokonywać odrębnych analiz dla różnych kategorii odbiorców i grup odbiorców, takich jak gospodarstwa domowe, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz przemysł.

3. Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych przyjmują i publikują minimalne wymagania funkcjonalne i techniczne dotyczące inteligentnych systemów pomiarowych, które mają zostać wprowadzone na ich terytoriach, zgodnie z art. 18 i z załącznikiem II. Państwa członkowskie zapewniają interoperacyjność tych inteligentnych systemów pomiarowych, jak również ich zdolność do generowania danych wyjściowych na potrzeby konsumenckich systemów zarządzania energią. W tym względzie państwa członkowskie należycie uwzględniają stosowanie odpowiednich dostępnych norm, w tym norm umożliwiających interoperacyjność, oraz najlepszych praktyk, a także znaczenie rozwoju inteligentnych sieci i rozwoju rynku wewnętrznego gazu ziemnego.

4. Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych zapewniają, by odbiorcy końcowi w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny partycypowali w kosztach związanych z wprowadzaniem takich systemów, przy czym uwzględniają długoterminowe korzyści dla całego łańcucha wartości. Państwa członkowskie lub — jeżeli państwo członkowskie tak postanowiło — wyznaczone właściwe organy, regularnie monitorują to wprowadzanie na ich terytorium, śledząc korzyści uzyskiwane przez konsumentów.
5. Jeżeli wprowadzenie inteligentnego systemu pomiarowego zostanie w wyniku oceny kosztów i korzyści, o której mowa w ust. 2, ocenione negatywnie, państwa członkowskie zapewniają rewizję oceny przynajmniej co cztery lata w odpowiedzi na istotne zmiany w założeniach, na których została oparta, oraz w odpowiedzi na rozwój technologii i rynku. Państwa członkowskie informują Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nie zaktualizowanej oceny kosztów i korzyści niezwłocznie po ich uzyskaniu.
6. Zawarte w niniejszej dyrektywie przepisy dotyczące inteligentnego systemu pomiarowego mają zastosowanie do przyszłych instalacji oraz do instalacji zastępujących starsze inteligentne liczniki. Inteligentne systemy pomiarowe, które są już zainstalowane lub w przypadku których „rozpoczęcie prac” miało miejsce przed dniem [data wejścia w życie] r., mogą być nadal użytkowane przez cały okres użytkowania. Jednak inteligentne systemy pomiarowe, które nie spełniają wymogów art. [...] 18 i załącznika II, nie mogą pozostawać w użytku po dniu [12 lat po wejściu w życie niniejszej dyrektywy] r.
7. Na potrzeby ust. 6 „rozpoczęcie prac” oznacza rozpoczęcie robót budowlanych związanych z inwestycją albo pierwsze wiążące zobowiązanie do zamówienia urządzeń lub inne zobowiązanie, które sprawia, że inwestycja staje się nieodwracalna, zależnie od tego, co nastąpi wcześniej. Zakupu gruntów oraz prac przygotowawczych, takich jak uzyskiwanie zezwoleń i wykonywanie wstępnych studiów wykonalności, nie uznaje się za rozpoczęcie prac. W przypadku przejęć „rozpoczęcie prac” stanowi moment nabycia aktywów bezpośrednio związanych z nabytym zakładem.

Artykuł 17

Inteligentne systemy pomiarowe w systemie wodorowym

1. Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych, które mogą dokładnie mierzyć zużycie, podawać informacje o rzeczywistym czasie korzystania i są w stanie przesyłać i odbierać dane na potrzeby informowania, monitorowania i kontroli, przy wykorzystaniu łączności elektronicznej.

Niezależnie od akapitu pierwszego, taki obowiązek wprowadzenia ich może być uzależniony od analizy kosztów i korzyści, którą przeprowadza się zgodnie z zasadami określonymi w załączniku II.

2. Państwa członkowskie zapewniają bezpieczeństwo systemów pomiarowych i odpowiedniej transmisji danych, oraz prywatność odbiorców końcowych zgodnie z odpowiednimi unijnymi przepisami dotyczącymi ochrony danych i prywatności, a także ich interoperacyjność, z uwzględnieniem odpowiednich standardów.

3. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych wymogi interoperacyjności na potrzeby inteligentnego pomiaru oraz procedury zapewniające uprawnionym osobom dostęp do danych z systemów pomiarowych. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
4. **Państwa członkowskie przystępujące do wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych zapewniają, by odbiorcy końcowi w sposób przejrzysty i niedyskryminacyjny partycypowali w kosztach związanych z wprowadzaniem takich systemów, przy czym uwzględniają długoterminowe korzyści dla całego łańcucha wartości. Państwa członkowskie [...] regularnie monitorują takie wprowadzanie na swoim terytorium, aby śledzić zapewnianie korzyści odbiorcom.**
5. **Jeżeli wprowadzenie inteligentnego systemu pomiarowego zostanie w wyniku oceny kosztów i korzyści, o której mowa w ust. 1, ocenione negatywnie, państwa członkowskie zapewniają rewizję oceny przynajmniej co cztery lata w odpowiedzi na istotne zmiany w założeniach, na których została oparta, oraz w odpowiedzi na rozwój technologii i rynku. Państwa członkowskie informują Komisję o wynikach przeprowadzonej przez nie zaktualizowanej oceny kosztów i korzyści niezwłocznie po ich uzyskaniu.**

Artykuł 18

Funkcjonalności inteligentnych systemów pomiarowych w systemie gazu ziemnego

Jeżeli wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostało pozytywnie ocenione w wyniku analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 16 ust. 2, lub inteligentne systemy pomiarowe są systematycznie wprowadzane po dniu [data wejścia w życie] r., państwa członkowskie wprowadzają te systemy pomiarowe zgodne z normami europejskimi, załącznikiem II oraz z następującymi wymogami:

- a) inteligentne systemy pomiarowe muszą dokładnie mierzyć rzeczywiste zużycie gazu ziemnego i być w stanie dostarczyć odbiorcom końcowym informacje o rzeczywistym czasie zużycia; w tym zatwierdzone dane dotyczące zużycia w przeszłości, do których dostęp musi być łatwy i bezpieczny, a na żądanie odbiorców końcowych dane te powinny być im wyświetlane bez dodatkowych kosztów; dostęp odbiorców końcowych do najbardziej aktualnych dostępnych niezatwierdzonych danych dotyczących zużycia, przez znormalizowany interfejs lub przez zdalny dostęp, także musi być łatwy i bezpieczny, bez dodatkowych kosztów, w celu wsparcia zautomatyzowanych programów efektywności energetycznej i innych usług;
- b) bezpieczeństwo inteligentnych systemów pomiarowych i wymiany danych musi być zgodne ze stosownymi przepisami unijnymi dotyczącymi bezpieczeństwa, z należyтым uwzględnieniem najlepszych dostępnych technik służących zapewnieniu najwyższego poziomu ochrony w zakresie cyberbezpieczeństwa, przy czym należy uwzględnić koszty i zasadę proporcjonalności;
- c) ochrona prywatności odbiorców końcowych i ich danych musi być zgodna ze stosownymi przepisami unijnymi o ochronie danych i prywatności;

- d) na żądanie odbiorców końcowych dane dotyczące ich zużycia gazu ziemnego są udostępniane, zgodnie z aktami wykonawczymi przyjętymi na podstawie art. [...] 22, odbiorcom końcowym lub stronie trzeciej działającej w ich imieniu – za pośrednictwem znormalizowanego interfejsu komunikacyjnego lub za pośrednictwem zdalnego dostępu, w łatwo zrozumiałym formacie, umożliwiającym porównywanie ofert z podobnymi ofertami;
- e) odbiorcom końcowym przekazuje się odpowiednie porady i informacje przy instalacji inteligentnych liczników lub przed taką instalacją, w szczególności informacje dotyczące pełnych możliwości liczników pod względem zarządzania odczytem i monitorowania zużycia energii oraz dotyczące gromadzenia i przetwarzania danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami unijnymi o ochronie danych;
- f) inteligentne systemy pomiarowe muszą stwarzać odbiorcom końcowym możliwość pomiaru i rozliczania ich zużycia w przedziałach czasowych odpowiadających najkrótszym okresom rozliczania na rynku krajowym.

Na użytek akapitu pierwszego lit. d) odbiorcy końcowi mają możliwość pobierania swoich danych ze swoich liczników lub przekazywania ich innym osobom bez dodatkowych kosztów i zgodnie z przysługującym im prawem do przenoszenia danych przewidzianym w unijnych przepisach dotyczących ochrony danych.

Artykuł 19

Prawo do inteligentnego licznika gazu ziemnego

1. Jeżeli wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostało ocenione negatywnie w wyniku analizy kosztów i korzyści, o której mowa w art. 16 ust. 2, a inteligentne systemy pomiarowe nie są systematycznie [...] wprowadzane, państwa członkowskie zapewniają, aby na żądanie oraz na sprawiedliwych rozsądnych i opłacalnych warunkach u każdego odbiorcy końcowego, który poniesie związane z tym koszty, zainstalowano lub, w stosownych przypadkach, zmodernizowano inteligentny licznik, który:
 - a) jest wyposażony, w przypadku gdy jest to technicznie wykonalne, w funkcjonalności, o których mowa w art. 18, lub w minimalny zestaw funkcjonalności, który zgodnie z załącznikiem II określą i opublikują państwa członkowskie na poziomie krajowym;
 - b) jest interoperacyjny i zdolny do zapewnienia pożądanej łączności między infrastrukturą pomiarową a konsumenckimi systemami zarządzania energią.
2. W przypadku gdy odbiorca wnioskuje o inteligentny licznik zgodnie z ust. 1 państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — wyznaczone właściwe organy:
 - a) zapewniają, by w ofercie składanej odbiorcy końcowemu wnioskującemu o instalację inteligentnego licznika wyraźnie podano i jasno opisano:
 - (i) funkcje, jakie posiada i interoperacyjność, jaką charakteryzuje się inteligentny licznik oraz usługi, jakie może zapewniać, a także korzyści, jakie można realnie osiągnąć dzięki posiadaniu danego inteligentnego licznika w danym momencie;
 - (ii) wszelkie powiązane koszty, jakie musi ponieść odbiorca końcowy;

- b) zapewniają, aby inteligentny licznik został zainstalowany w rozsądnym terminie, a w każdym razie nie później niż cztery miesiące po złożeniu wniosku przez odbiorcę;
- c) regularnie, a co najmniej co dwa lata, dokonują przeglądu powiązanych kosztów i upubliczniają informację o nich oraz śledzą ewolucję tych kosztów w następstwie rozwoju technologicznego i ewentualnych modernizacji systemu pomiarowego.

Artykuł 20

Liczniki konwencjonalne gazu ziemnego

1. W przypadku gdy odbiorcy końcowi gazu ziemnego nie posiadają inteligentnych liczników, państwa członkowskie zapewniają, by zostali oni wyposażeni w indywidualne liczniki konwencjonalne, które dokładnie mierzą rzeczywiste zużycie. **Państwa członkowskie mogą zwolnić z tego wymogu odbiorców będących gospodarstwami domowymi, którzy nie wykorzystują gazu do celów grzewczych. Zwolnienie to można również rozszerzyć na odbiorców niebędących gospodarstwami domowymi zlokalizowanych w budynkach, w których większość odbiorców to gospodarstwa domowe kwalifikujące się do zwolnienia, i jeżeli wprowadzenie takich liczników nie jest technicznie wykonalne.**
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby odbiorcy końcowi gazu ziemnego byli w stanie łatwo odczytywać stan swoich liczników konwencjonalnych, bezpośrednio lub pośrednio za pośrednictwem interfejsu internetowego lub innego odpowiedniego interfejsu.

Artykuł 21

Zarządzanie danymi

1. Ustanawiając przepisy w zakresie zarządzania danymi i ich wymiany, państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — wyznaczone właściwe organy, określają zasady dostępu uprawnionych stron do danych odbiorcy końcowego zgodnie z niniejszym artykułem i mającymi zastosowanie unijnymi ramami prawnymi. Na potrzeby niniejszej dyrektywy jako dane rozumie się dane pomiarowe i dane dotyczące zużycia, a także dane wymagane do zmiany dostawcy przez odbiorcę i innych usług.
2. Państwa członkowskie organizują zarządzanie danymi w celu zapewnienia skutecznego i bezpiecznego dostępu do danych i ich wymiany, a także ochrony i bezpieczeństwa danych.

Niezależnie od modelu zarządzania danymi stosowanego w każdym państwie członkowskim strony odpowiedzialne za zarządzanie danymi zapewniają każdej uprawnionej stronie dostęp do danych odbiorcy końcowego zgodnie z ust. 1. Żądane dane powinny być udostępniane uprawnionym stronom w sposób niedyskryminacyjny i jednocześnie. Zapewnia się łatwy dostęp do danych, a odnośne procedury uzyskiwania dostępu do danych podaje się do wiadomości publicznej.

3. Na potrzeby niniejszej dyrektywy zasady dostępu do danych i przechowywania danych muszą być zgodne z odpowiednim prawem Unii.

Przetwarzanie danych osobowych w ramach niniejszej dyrektywy odbywa się zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2016/679.

4. Państwa członkowskie lub — w przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło — wyznaczone właściwe organy, upoważniają strony odpowiedzialne za zarządzanie danymi i certyfikują je lub, w stosownych przypadkach, nadzorują je w celu zapewnienia spełnienia przez nie wymagań niniejszej dyrektywy.

Bez uszczerbku dla wynikających z rozporządzenia (UE) 2016/679 zadań inspektorów ochrony danych, państwa członkowskie mogą podjąć decyzję, że będą wymagać od stron odpowiedzialnych za zarządzanie danymi, by wyznaczyły one inspektorów do spraw zgodności, odpowiedzialnych za monitorowanie realizacji działań podejmowanych przez te strony w celu zapewnienia niedyskryminacyjnego dostępu do danych i zgodności z wymaganiami określonymi w niniejszej dyrektywie.

Państwa członkowskie mogą wyznaczyć inspektorów do spraw zgodności lub organy, o których mowa w art. 42 ust. 2 [...] niniejszej dyrektywy, do spełniania obowiązków wynikających z niniejszego ustępu.

5. Odbiorców końcowych nie obciąża się żadnymi dodatkowymi kosztami za dostęp do ich danych ani za wnioski o udostępnienie ich danych.

Państwa członkowskie odpowiadają za określenie wysokości odpowiednich opłat za dostęp uprawnionych stron do danych.

Państwa członkowskie [...] zapewniają, by opłaty nałożone przez podmioty regulowane świadczące usługi w zakresie danych były racjonalne i należycie uzasadnione.

Artykuł 22

Wymogi interoperacyjności i procedury dostępu do danych na rynku gazu ziemnego

1. W celu wspierania konkurencji na rynku detalicznym gazu ziemnego oraz unikania nadmiernych kosztów administracyjnych dla stron uprawnionych, państwa członkowskie ułatwiają pełną interoperacyjność usług energetycznych w Unii.
2. Komisja przyjmuje w drodze aktów wykonawczych wymogi interoperacyjności oraz niedyskryminacyjne i przejrzyste procedury dostępu do danych, o których mowa w art. 21 ust. 1. Takie akty wykonawcze przyjmuje się zgodnie z procedurą doradczą, o której mowa w art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. Państwa członkowskie zapewniają, by przedsiębiorstwa gazowe stosowały wymogi interoperacyjności i procedury dostępu do danych, o których mowa w ust. 2. Te wymogi i procedury muszą opierać się na istniejących praktykach krajowych.

Artykuł 23

Kompleksowe punkty kontaktowe

Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie kompleksowych punktów kontaktowych udostępniających odbiorcom wszystkie niezbędne informacje na temat ich praw, mających zastosowanie przepisów oraz dostępnych dla nich w razie zaistnienia sporu mechanizmów rozstrzygania sporów. Takie kompleksowe punkty kontaktowe mogą być elementem ogólnych punktów informacji dla konsumentów i mogą być takimi samymi podmiotami jak kompleksowe punkty kontaktowe w obszarze energii elektrycznej, o których mowa w art. 26 dyrektywy (UE) 2019/944 w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej.

Artykuł 24

Prawo do pozasądowego rozstrzygnięcia sporów

1. Państwa członkowskie zapewniają odbiorcom końcowym dostęp do prostych, sprawiedliwych, **racjonalnych**, przejrzystych, niezależnych, **opłacalnych** i sprawnie działających mechanizmów pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących praw i obowiązków ustanowionych na mocy niniejszej dyrektywy, za pośrednictwem niezależnego podmiotu, takiego jak rzecznik praw odbiorców energii, lub organ ochrony konsumentów, lub za pośrednictwem organu regulacyjnego. Jeżeli odbiorca końcowy jest konsumentem w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/11/UE⁽²³⁾, takie mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów muszą spełniać wymogi jakościowe wspomnianej dyrektywy oraz obejmować, w uzasadnionych przypadkach, systemy zwrotu kosztów i rekompensaty.
2. W razie potrzeby państwa członkowskie zapewniają współpracę podmiotów alternatywnych metod rozstrzygnięcia sporów, by zapewnić proste, sprawiedliwe, przejrzyste, niezależne, skuteczne i wydajne mechanizmy pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dotyczących produktów lub usług związanych lub wiązanych z jakimikolwiek produktami lub usługami objętymi zakresem niniejszej dyrektywy.
3. Udział przedsiębiorstw gazowych w mechanizmach pozasądowego rozstrzygnięcia sporów dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi jest obowiązkowy, chyba że zainteresowane państwo członkowskie wykaże Komisji, że inne mechanizmy są równie skuteczne.

Ochrona [...] odbiorców wrażliwych i dostawcy z urzędu

1. Państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, a w szczególności zapewniają odpowiednie środki ochrony odbiorców wrażliwych. W tym kontekście każde państwo członkowskie określa pojęcie odbiorców wrażliwych, które może odnosić się do ubóstwa energetycznego. [...] **Kryteria definicji pojęcia odbiorców wrażliwych mogą obejmować poziom dochodu, udział wydatków na energię w dochodzie do dyspozycji, efektywność energetyczną budynków mieszkalnych, krytyczną zależność od urządzeń gazowych ze względu na stan zdrowia, wiek lub inne kryteria.** Środki mające na celu ochronę odbiorców [...] wrażliwych mogą obejmować między innymi zakaz odłączania [...] takich odbiorców w sytuacjach krytycznych.

2. Państwa członkowskie podejmują w szczególności odpowiednie środki w celu ochrony odbiorców końcowych, którzy są podłączeni do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego na obszarach oddalonych. Państwa członkowskie mogą wyznaczyć dostawcę z urzędu dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, a jeżeli państwa członkowskie uznają to za stosowne, dla małych przedsiębiorstw i mikroprzedsiębiorstw [...] przyłączonych do systemu gazu **ziemnego** lub systemu **wodorowego**. **Państwa członkowskie** [...] zapewniają wysoki poziom ochrony konsumentów, w szczególności w odniesieniu do przejrzystości warunków umownych, oraz **konkurencyjnych, przejrzystych i niedyskryminujących cen**, informacji ogólnych i mechanizmów rozstrzygania sporów.

Rozdział IV

Dostęp stron trzecich do infrastruktury

SEKCJA I

DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY GAZU ZIEMNEGO

Artykuł 26

Dostęp do rynku dla gazów odnawialnych i niskoemisyjnych

Państwa członkowskie umożliwiają dostęp dla gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do rynku i infrastruktury bez względu na to, czy instalacje wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych są przyłączone do sieci dystrybucyjnych lub przesyłowych.

Dostęp stron trzecich do dystrybucji i przesyłu gazu ziemnego oraz terminali LNG

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do systemu przesyłowego i dystrybucyjnego oraz do instalacji LNG opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie do wszystkich odbiorców, w tym również do przedsiębiorstw dostarczających gaz, oraz stosowanego w sposób obiektywny i bez dyskryminacji między użytkownikami systemu. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy, lub metody stosowane do ich kalkulacji, były zatwierdzane przez organ regulacyjny, o którym mowa w art. 70, przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 72, a także zapewniają publikację tych taryf oraz metod — w przypadku gdy zatwierdzane są jedynie metody — przed ich wejściem w życie. Rabatów taryfowych **można [...]** udzielić, wyłącznie jeżeli zostało to przewidziane w ustawodawstwie unijnym.
2. **Operatorzy systemów przesyłowych mają dostęp do sieci innych operatorów systemów przesyłowych, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania ich funkcji w związku z przesyłem transgranicznym.**
3. Przepisy niniejszej dyrektywy nie uniemożliwiają zawierania umów długoterminowych na dostawę gazów odnawialnych i niskoemisyjnych, w zakresie, w jakim są one zgodne z Unijnymi zasadami konkurencji i przyczyniają się do dekarbonizacji. Nie można zawierać długoterminowych umów na dostawy gazu ziemnego o nieobniżonej emisji na okres wykraczający poza koniec 2049 r.;
4. Niniejszy artykuł stosuje się także do obywatelskich społeczności energetycznych, które zarządzają sieciami dystrybucyjnymi.

Artykuł 28

Dostęp do sieci gazociągów kopalnianych gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki w celu zapewnienia, aby przedsiębiorstwom gazowe i uprawnieni odbiorcy, niezależnie od miejsca gdzie się znajdują, mogli uzyskać dostęp do sieci gazociągów kopalnianych, w tym również do instalacji dostarczających usługi pomocnicze związane z tym dostępem, zgodnie z niniejszym artykułem, z wyjątkiem tych części takich sieci i instalacji, które są używane do lokalnej działalności produkcyjnej na obszarze złoża, gdzie produkowany jest gaz. Przyjęte środki powinny zostać zgłoszone do Komisji zgodnie z przepisami art. 88.
2. Dostęp, o którym mowa w ust. 1, przyznawany jest w sposób określony przez państwo członkowskie zgodnie z właściwymi aktami prawnymi. Państwa członkowskie stosują cele sprawiedliwego i otwartego dostępu, tworzenia konkurencyjnego rynku gazu ziemnego i unikania jakiegokolwiek nadużywania pozycji dominującej, uwzględniając bezpieczeństwo i regularność dostaw, dostępną lub możliwą do uzyskania zdolność oraz ochronę środowiska. Możliwe jest uwzględnienie następujących potrzeb:

- a) konieczności odmowy dostępu w przypadku niezgodności specyfikacji technicznych, której nie można wyeliminować w rozsądny sposób;
 - b) konieczności unikania trudności, których nie można przezwyciężyć w rozsądny sposób i które mogłyby zaszkodzić sprawnej bieżącej i planowanej przyszłej produkcji węglowodorów, w tym również pochodzących ze złóż o marginalnej opłacalności ekonomicznej;
 - c) konieczności poszanowania należycie uzasadnionych potrzeb właściciela lub operatora sieci gazociągów kopalnianych w zakresie transportu, oczyszczania i uzdatniania gazu oraz interesów wszystkich innych użytkowników tych gazociągów kopalnianych lub odnośnych instalacji przetwarzania i oddawania gazu do sieci, których może to dotyczyć; oraz oraz
 - d) konieczności stosowania ich przepisów i procedur administracyjnych, zgodnie z prawem unijnym, przy wydawaniu zezwoleń na produkcję lub rozbudowę sieci gazociągów kopalnianych.
3. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie odpowiednich środków rozstrzygania sporów, w tym również niezależnego od stron organu posiadającego dostęp do wszystkich istotnych informacji, aby umożliwić szybkie rozstrzygnięcie sporów związanych z dostępem do sieci gazociągów kopalnianych, uwzględniając kryteria określone w ust. 2 oraz liczbę stron, które mogą być zaangażowane w negocjowanie dostępu do tych sieci.

4. W przypadku sporów transgranicznych zastosowanie mają środki rozstrzygnięcia sporów państwa członkowskiego sprawującego jurysdykcję nad siecią gazociągów kopalnianych, do których odmówiono dostępu. W przypadku gdy w sporach transgranicznych dana sieć podlega więcej niż jednemu państwu członkowskiemu, państwa członkowskie, których to dotyczy powinny konsultować się wzajemnie, w celu zapewnienia spójnego stosowania przepisów niniejszej dyrektywy. W przypadku gdy sieć gazociągów kopalnianych rozpoczyna się w państwie trzecim i łączy się z co najmniej jednym państwem członkowskim, państwa członkowskie, których to dotyczy, konsultują się wzajemnie, a państwo członkowskie, w którym znajduje się pierwszy punkt wejścia do sieci państw członkowskich, konsultuje się z państwem trzecim, którego to dotyczy, w którym rozpoczyna się sieć gazociągów kopalnianych, w celu zapewnienia spójnego stosowania niniejszej dyrektywy w odniesieniu do danej sieci na terytorium państw członkowskich.

Artykuł 29

Dostęp do magazynowania gazu ziemnego

1. W celu zorganizowania dostępu do instalacji magazynowych i do kompresyjnego przechowywania w rurociągach, w przypadku gdy jest to niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców, a także w celu zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, państwa członkowskie mogą wybrać jedną lub obydwie procedury, o których mowa w ust. 3 i 4. Procedury te należy stosować zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami.

Przy wyborze procedury dostępu do magazynowania zgodnie z niniejszym artykułem państwa członkowskie uwzględniają wyniki wspólnych i krajowych ocen ryzyka przeprowadzonych zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938.

Organy regulacyjne określają oraz publikują kryteria, zgodnie z którymi można określić zasady dostępu mające zastosowanie w odniesieniu do instalacji magazynowych oraz kompresyjnego przechowywania w rurociągach. Podają one do wiadomości publicznej lub zobowiązują operatorów systemów magazynowania i przesyłowych do podania do wiadomości publicznej, które instalacje magazynowe lub które części instalacji magazynowych, oraz które zdolności kompresyjnego przechowywania w rurociągach są oferowane w ramach różnych procedur, o których mowa w ust. 3 i 4.

2. Ust. 1 nie ma zastosowania do usług pomocniczych i tymczasowego magazynowania związanych z instalacjami LNG, koniecznych do procesu regazyfikacji LNG i następującego po tym dostarczania gazu do systemu przesyłowego.
3. W przypadku dostępu negocjowanego organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki, aby przedsiębiorstwa i uprawnieni odbiorcy z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym mieli możliwość negocjowania dostępu do instalacji magazynowych i do kompresyjnego przechowywania w rurociągach, gdy jest to niezbędne z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia a także do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także dla zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Strony zobowiązane są do negocjowania w dobrej wierze dostępu do magazynowania, do kompresyjnego przechowywania w rurociągach i do innych usług pomocniczych.

Umowy dotyczące dostępu do magazynowania, do kompresyjnego przechowywania w rurociągach i do innych usług pomocniczych są negocjowane z odpowiednim operatorem systemu magazynowania . Organy regulacyjne wymagają od operatorów systemu magazynowania i przedsiębiorstw gazowych opublikowania co roku podstawowych warunków handlowych korzystania z magazynowania, z kompresyjnego przechowywania w rurociągach i z innych usług pomocniczych.

Opracowując te warunki operatorzy systemów magazynowania konsultują się z użytkownikami systemu.

4. W przypadku dostępu regulowanego, organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki, aby przyznać przedsiębiorstwom gazowym i uprawnionym odbiorcom z obszaru lub spoza obszaru objętego systemem wzajemnie połączonym prawo dostępu do magazynowania, do kompresyjnego przechowywania w rurociągach i do innych usług pomocniczych, na podstawie opublikowanych taryf lub innych warunków i obowiązków w odniesieniu do korzystania z tego magazynowania i z kompresyjnego przechowywania w rurociągach, gdy z technicznego lub z ekonomicznego punktu widzenia jest to niezbędne do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu, a także do zorganizowania dostępu do innych usług pomocniczych. Organy regulacyjne konsultują się z użytkownikami systemu przy opracowywaniu tych taryf lub metod ich ustalania. Prawo dostępu dla uprawnionych odbiorców może zostać przyznane przez umożliwienie im zawierania umów dostawy gazu z konkurencyjnymi przedsiębiorstwami, innymi niż właściciel lub operator systemu lub z przedsiębiorstwem powiązanym.

Artykuł 30

Gazociągi bezpośrednie gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie przyjmują niezbędne środki, aby umożliwić:
 - a) przedsiębiorstwom prowadzącym działalność na ich terytorium zaopatrywanie uprawnionych odbiorców gazociągiem bezpośrednim; oraz
 - b) zaopatrywanie gazociągiem bezpośrednim wszystkich odbiorców na ich terytorium przez przedsiębiorstwa gazowe.
2. W przypadkach gdy wymagane jest zezwolenie, na przykład: licencja, pozwolenie, koncesja, zgoda lub zatwierdzenie, na budowę lub eksploatację gazociągów bezpośrednich, państwa członkowskie lub każdy właściwy wyznaczony przez nie organ ustalają kryteria udzielania zezwoleń na budowę lub eksploatację takich gazociągów na ich terytorium. Kryteria te są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne.
3. Państwa członkowskie mogą uzależnić wydanie zezwolenia na budowę gazociągu bezpośredniego od odmowy dostępu do systemu na podstawie, w stosownych przypadkach, art. 34 lub od wszczęcia procedury rozstrzygania sporów zgodnie z art. 73.

SEKCJA II

DOSTĘP DO INFRASTRUKTURY WODORU

Artykuł 31

Dostęp stron trzecich do sieci wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu regulowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych opartego na opublikowanych taryfach, mającego zastosowanie w sposób obiektywny i bez dyskryminacji między użytkownikami sieci wodorowych.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy, lub metody stosowane do ich kalkulacji, były zatwierdzane przez organ regulacyjny, o którym mowa w art. 70, przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 72, a także zapewniają publikację tych taryf oraz metod — w przypadku gdy zatwierdzane są jedynie metody — przed ich wejściem w życie.
3. Operatorzy sieci wodorowych mają dostęp do sieci innych operatorów sieci wodorowych, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania ich funkcji m.in. w związku z transportem wodoru w sieci transgranicznej.

4. Do dnia 31 grudnia [2035] r. państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W takim przypadku państwo członkowskie zapewnia wdrożenie systemu negocjowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych zgodnie z obiektywnymi, przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi kryteriami. Organy regulacyjne przyjmują niezbędne środki w celu umożliwienia użytkownikom sieci wodorowych negocjowania dostępu do sieci wodorowych **oraz w celu zapewnienia, by strony były [...]** zobowiązane do negocjowania dostępu do sieci wodorowych w dobrej wierze.
5. W przypadku gdy wykorzystywany jest negocjowany dostęp, **o którym mowa w ust. 4**, organy regulacyjne zapewniają wytyczne dla użytkowników sieci wodorowych na temat tego, jaki wpływ na wynegocjowane taryfy będzie miało wprowadzenie regulowanego dostępu stron trzecich.

Artykuł 32

Dostęp stron trzecich do terminali wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do terminali wodorowych w oparciu o dostęp wynegocjowany w obiektywny, przejrzysty i niedyskryminacyjny sposób, zgodnie z którym organy regulacyjne wprowadzają środki niezbędne w celu umożliwienia użytkownikom terminali wodorowych negocjowania dostępu do tych terminali. Strony są zobowiązane do negocjowania dostępu w dobrej wierze. **Państwa członkowskie mogą również zdecydować o stosowaniu regulowanego dostępu stron trzecich [...] do terminali wodorowych.**
2. Organy regulacyjne monitorują warunki dostępu stron trzecich do terminali wodorowych i ich wpływ na rynki wodoru, a, w razie konieczności ochrony konkurencji, wprowadzają środki w celu poprawy dostępu zgodnie z kryteriami określonymi w ust. 1.

Dostęp do magazynów wodoru

1. **Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu dostępu stron trzecich do magazynów wodoru oraz – gdy jest to technicznie i ekonomicznie niezbędne do zapewnienia efektywnego dostępu do systemu na potrzeby dostaw do odbiorców – dostępu do kompresyjnego przechowywania w gazociągach, a także na potrzeby zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, w oparciu o dostęp wynegocjowany w obiektywny, przejrzysty i niedyskryminacyjny sposób lub wdrożenie systemu regulowanego dostępu stron trzecich zgodnie z ust. 2.**

2. **Od dnia 1 stycznia 2036 r.** państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu regulowanego dostępu stron trzecich do magazynów wodoru i – gdy jest to technicznie [...] lub ekonomicznie niezbędne do zapewnienia efektywnego dostępu do systemu [...] na potrzeby dostaw do odbiorców – **dostępu do kompresyjnego przechowywania w gazociągach**, a także na potrzeby zorganizowania dostępu do usług pomocniczych, w oparciu o opublikowane taryfy i stosowanego w sposób obiektywny i wolny od dyskryminacji wobec jakichkolwiek użytkowników systemu wodorowego. Państwa członkowskie zapewniają, aby te taryfy lub metody stanowiące podstawę ich obliczania były zatwierdzane przez organ regulacyjny przed ich wejściem w życie zgodnie z art. 72.

SEKCJA III

ODMOWA DOSTĘPU I PRZYŁĄCZENIA

Artykuł 34

Odmowa dostępu i przyłączenia

1. **Operatorzy systemu przesyłowego i operatorzy systemu dystrybucyjnego** oraz [...] **przedsiębiorstwa** zajmujące się wodorem mogą odmówić dostępu lub przyłączenia do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego z powodu braku zdolności. [...]
2. **Bez uszczerbku dla** [...] krajowych i unijnych celów w zakresie dekarbonizacji, państwa członkowskie przyjmują odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby **operator systemu przesyłowego, operator systemu dystrybucyjnego** [...] lub przedsiębiorstwo zajmujące się wodorem odmawiający dostępu lub przyłączenia do systemu gazu ziemnego lub systemu wodorowego ze względu na brak zdolności lub brak połączeń dokonali koniecznej rozbudowy, w zakresie, w jakim jest to opłacalne lub w przypadku gdy potencjalny odbiorca chce za taki dostęp lub przyłączenie zapłacić.
3. Odmowa dostępu do systemu w odniesieniu do gazów odnawialnych i niskoemisyjnych może mieć miejsce z zastrzeżeniem przepisów art. 18 i 33 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**].

4. W drodze odstępstwa od ust. 1[...]-3 państwo członkowskie może przewidzieć system, w którym operatorzy systemów przesyłowych i operatorzy systemów dystrybucyjnych będą mogli odmówić dostępu lub przyłączenia lub odłączyć użytkowników sieci gazu ziemnego, w szczególności w celu zapewnienia zgodności z realizacją celu dotyczącego neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119, w przypadku gdy:
- a) plan rozwoju sieci zgodnie z art. 51 [...] przewiduje wycofanie z eksploatacji systemu przesyłowego lub jego odpowiednich części; lub
 - b) odpowiedni organ krajowy zatwierdził wycofanie z eksploatacji [...] sieci dystrybucyjnej lub jej odpowiednich części.

Państwa członkowskie, które zezwolą na odmowę dostępu i przyłączenia lub na odłączanie użytkowników sieci zgodnie z niniejszym ustępem [...] zapewniają, by odbywało się to na podstawie obiektywnych, przejrzystych i niedyskryminacyjnych kryteriów [...] określonych przez krajowy organ regulacyjny, przy uwzględnieniu interesów dotkniętych tym stron. Pozwalając na odłączanie, państwa członkowskie podejmują odpowiednie środki w celu ochrony użytkowników sieci zgodnie z art. 11a.

5. W przypadku wszelkiej odmowy dostępu lub przyłączenia lub w przypadku każdego odłączenia dokonywanych zgodnie z niniejszym artykułem, podaje się należyte uzasadnienie.

Rozdział V

Zasady mające zastosowanie do operatorów systemów przesyłowego, magazynowania i LNG w obszarze gazu ziemnego

Artykuł 35

Zadania operatorów systemów przesyłowego, magazynowania lub LNG

1. Każdy operator systemu przesyłowego, magazynowania lub LNG:
 - a) eksploatuje, utrzymuje i rozbudowuje bezpieczne, niezawodne i wydajne instalacje przesyłowe, magazynowe lub instalacje LNG, w warunkach opłacalności ekonomicznej, w celu zagwarantowania otwartego rynku, z należyтым uwzględnieniem środowiska, obowiązków określonych w [rozporządzeniu (UE) 2022/ ... (rozporządzenie w sprawie metanu)] oraz zapewnia odpowiednie środki w celu spełniania obowiązków w zakresie świadczenia usług;
 - b) nie stosuje dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, szczególnie na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw;
 - c) dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu przesyłowego, każdemu innemu operatorowi systemu magazynowania, każdemu innemu operatorowi systemu LNG lub każdemu operatorowi systemu dystrybucyjnego wystarczającą ilość informacji, aby zapewnić, że transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywają się w sposób zgodny z bezpieczną i skuteczną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych;
 - d) dostarcza użytkownikom systemu informacji niezbędnych do skutecznego dostępu do systemu.

2. Każdy operator systemu przesyłowego tworzy wystarczającą transgraniczną zdolność przesyłową w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury przesyłowej zaspokajającej całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na zdolność oraz uwzględniającej bezpieczeństwo dostaw gazu.
3. Operatorzy systemów przesyłowych współpracują z operatorami systemów dystrybucyjnych w celu zapewnienia uczestnikom rynku podłączonym do ich sieci rzeczywistego udziału w rynku detalicznym, hurtowym i bilansującym.
4. Operatorzy systemów przesyłowych zapewniają efektywne zarządzanie jakością gazu w swoich instalacjach zgodnie z odpowiednimi normami jakości gazu.
5. Zasady przyjęte przez operatorów systemów przesyłowych dla bilansowania gazu w systemie przesyłu powinny być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, włączając w to zasady dotyczące opłat od użytkowników ich sieci w przypadku spowodowanego przez nich niezbilansowania energii. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemów przesyłowych, wraz z zasadami i taryfami, ustalane są według metody zgodnej z art. 72 ust. 7 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.
6. Organy regulacyjne — w przypadku gdy państwa członkowskie tak postanowiły — lub państwa członkowskie, mogą wymagać od operatorów systemów przesyłowych przestrzegania minimalnych wymogów związanych z utrzymaniem i rozbudową systemu przesyłowego, w tym również zdolności połączeń wzajemnych.

7. Państwa członkowskie mogą postanowić, że jeden lub kilka obowiązków wymienionych w ust. 1 nakłada się na operatora systemu przesyłowego innego niż operator będący właścicielem systemu przesyłowego, na którym w przeciwnym przypadku ciążyłyby odnośne obowiązki. Operator systemu przesyłowego, któremu powierza się te zadania, musi być certyfikowany jako operator z rozdziałem własności, niezależny operator systemu lub niezależny operator systemu przesyłowego i spełniać wymagania określone w art. 54, ale nie można wymagać, aby był właścicielem systemu przesyłowego, za który jest odpowiedzialny.
8. [...] Operator systemu przesyłowego **będący właścicielem tego systemu przesyłowego** musi spełniać wymagania przewidziane w rozdziale IX i być certyfikowany zgodnie z art. [...] **65**. Nie narusza to możliwości, by operatorzy systemów przesyłowych certyfikowani jako operatorzy z rozdziałem własności, niezależni operatorzy systemu lub niezależni operatorzy systemu przesyłowego delegowali, z własnej inicjatywy i pod swoim nadzorem, niektóre zadania innym operatorom systemów przesyłowych certyfikowanym jako operatorzy z rozdziałem własnościowym, niezależni operatorzy systemu albo niezależni operatorzy systemu przesyłowego, jeżeli oddelegowanie zadań nie naraża na szwank skutecznych i niezależnych uprawnień delegującego operatora systemu przesyłowego do podejmowania decyzji.

9. Operatorzy systemu LNG, **systemu przesyłowego** i systemu magazynowania współpracują ze sobą w ramach jednego państwa członkowskiego i regionalnie w celu zapewnienia najbardziej efektywnego wykorzystania zdolności instalacji i synergii między takimi instalacjami, z uwzględnieniem integralności i eksploatacji systemu **oraz przy unikaniu tworzenia ograniczeń w eksploatacji instalacji LNG i magazynowych.**
10. Operatorzy systemów przesyłowych zaopatrują się w energię, którą wykorzystują do prowadzenia swej działalności zgodnie z przejrzystymi i niedyskryminacyjnymi procedurami rynkowymi.

Artykuł 36

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów przesyłowych i właścicieli systemów przesyłowych

1. Bez uszczerbku dla art. 68 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu przesyłowego, magazynowego lub systemu LNG, oraz każdy właściciel systemu przesyłowego, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskali w trakcie swojej działalności, oraz zapobiegają ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych. W szczególności nie ujawniają oni żadnych informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie pozostałym częściom przedsiębiorstwa **niebędącym operatorami systemu przesyłowego lub systemu dystrybucyjnego lub operatorem sieci wodorowej**, chyba że jest to niezbędne do przeprowadzenia transakcji handlowej. W celu zapewnienia pełnego poszanowania zasad rozdziału informacyjnego, państwa członkowskie zapewniają, aby właściciel systemu przesyłowego, w tym również, w przypadku operatora systemów połączonych, operator systemu dystrybucyjnego, oraz pozostała część przedsiębiorstwa **niebędąca operatorem systemu przesyłowego lub systemu dystrybucyjnego lub operatorem sieci wodorowej** nie korzystali ze wspólnych służb, takich jak wspólna obsługa prawna, z wyjątkiem funkcji czysto administracyjnych lub informatycznych.

2. W ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, operatorzy systemu przesyłowego, magazynowania lub systemu LNG nie wykorzystują w niewłaściwy sposób informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.
3. Informacje niezbędne do skutecznej konkurencji i skutecznego funkcjonowania rynku są podawane do publicznej wiadomości. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla ochrony informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Artykuł 37

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączenia [...] instalacji wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do systemu przesyłowego

1. Operator systemu przesyłowego ustanawia i publikuje przejrzyste i skuteczne procedury niedyskryminacyjnego przyłączenia [...] instalacji wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organy regulacyjne.

[...] [...]

Artykuł 38

Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączenia do systemu przesyłowego i sieci wodorowej

1. Operator systemu przesyłowego i operator sieci wodorowej ustanawia i publikuje przejrzyste i skuteczne procedury i taryfy dotyczące niedyskryminacyjnego przyłączenia instalacji magazynowych gazu ziemnego i instalacji magazynowania wodoru, instalacji regazyfikacji LNG, terminali wodorowych oraz odbiorców przemysłowych do systemu przesyłowego i sieci wodorowej. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.
2. Operator systemu przesyłowego i operator sieci wodorowej nie są uprawnieni do odmowy przyłączenia nowej instalacji magazynowej gazu ziemnego lub instalacji magazynowania wodoru, instalacji regazyfikacji LNG, terminalu wodorowego lub odbiorcy przemysłowego ze względu na możliwe przyszłe ograniczenia dostępnych zdolności sieci lub ze względu na dodatkowe koszty związane z niezbędnym zwiększeniem zdolności. Operator systemu przesyłowego i operator sieci wodorowej zapewniają nowemu przyłączeniu wystarczającą zdolność na punktach wejścia i wyjścia.

Rozdział VI

Eksploatacja systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego

Artykuł 39

Wyznaczanie operatorów systemów dystrybucyjnych

Państwa członkowskie wyznaczają jednego lub większą liczbę operatorów systemów dystrybucyjnych — lub zobowiązują przedsiębiorstwa posiadające systemy dystrybucyjne lub które są odpowiedzialne za systemy dystrybucyjne do ich wyznaczenia — na okres czasu, który ma być określony przez państwa członkowskie, uwzględniając efektywność i rachunek ekonomiczny, oraz zapewniają, aby operatorzy systemów dystrybucyjnych działali zgodnie z art. 40, 42 oraz 43.

Artykuł 40

Zadania operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Każdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za zapewnianie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania w zakresie dystrybucji gazu oraz za eksploatację, utrzymanie i rozbudowę lub **wycofanie z eksploatacji** w warunkach opłacalności ekonomicznej bezpiecznego, niezawodnego i wydajnego systemu na swoim obszarze, z należyтым poszanowaniem środowiska, obowiązków określonych w [rozporządzeniu (UE) 2022/ ... (rozporządzenie w sprawie metanu)] i efektywności energetycznej.
2. Jeżeli organy regulacyjne podejmą taką decyzję, operatorzy systemów dystrybucyjnych mogą być odpowiedzialni za zapewnienie efektywnego zarządzania jakością gazu w swoich instalacjach zgodnie ze stosownymi normami jakości gazu, w przypadku gdy jest to niezbędne do celów zarządzania systemem w związku z zatłaczaniem gazów odnawialnych i niskoemisyjnych.
3. W żadnym przypadku operator systemu dystrybucyjnego nie stosuje dyskryminacji między użytkownikami systemu lub kategoriami użytkowników systemu, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw.
4. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza każdemu innemu operatorowi systemu dystrybucyjnego, przesyłowego, LNG, lub magazynowania wystarczającą ilość informacji w celu zapewnienia, aby transport i magazynowanie gazu ziemnego odbywał się w sposób zgodny z bezpieczną i skuteczną eksploatacją systemów wzajemnie połączonych.

5. Każdy operator systemu dystrybucyjnego dostarcza użytkownikom systemu informacje niezbędne im do skutecznego dostępu do systemu, w tym również korzystania z niego.
6. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest odpowiedzialny za bilansowanie systemu dystrybucyjnego, zasady przyjęte przez niego w tym celu są obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne oraz obejmują zasady dotyczące opłat od użytkowników systemu za niezbilansowanie energii. Warunki świadczenia takich usług przez operatorów systemów dystrybucyjnych, wraz z zasadami i taryfami, ustalane są według metody zgodnej z art. 72 ust. 7 w sposób niedyskryminacyjny i odzwierciedlający koszty oraz są publikowane.
7. Operatorzy systemów dystrybucyjnych współpracują z operatorami systemów przesyłowych w celu zapewnienia uczestnikom rynku podłączonym do ich [...] **infrastruktury** rzeczywistego udziału w rynku detalicznym, hurtowym i bilansującym w ramach systemu wejścia–wyjścia, do którego należy dany system dystrybucyjny.

[...] [...]

[...] *(Przeniesiono do art. 41)*[...]

Artykuł 41

**Uprawnienia do podejmowania decyzji w odniesieniu do przyłączenia [...] instalacji
wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych do systemu dystrybucyjnego**

Organy regulacyjne nakładają na operatora systemu dystrybucyjnego **wymóg** [...] publikacji przejrzystych i skutecznych procedur niedyskryminacyjnego przyłączenia [...] instalacji wytwarzania gazów odnawialnych i niskoemisyjnych. Procedury te podlegają zatwierdzeniu przez organy regulacyjne.

(Przeniesiono z art. 40)[...]

Rozdział operatorów systemu dystrybucyjnego

1. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny — przynajmniej w zakresie formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji — od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją. Zasady te nie tworzą obowiązku wydzielenia własności aktywów systemu dystrybucyjnego z przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.
2. Oprócz wymogów zawartych w ust. 1, w przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, musi on być niezależny w zakresie swojej organizacji i uprawnień do podejmowania decyzji od innych działalności niezwiązanych z dystrybucją. Aby to osiągnąć, stosuje się następujące kryteria minimalne:
 - a) osoby odpowiedzialne za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego nie mogą uczestniczyć w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego odpowiedzialnego, bezpośrednio lub pośrednio, za bieżącą działalność w zakresie produkcji, przesyłu, transportu [...] i dostaw gazów;
 - b) podjęte zostają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie operatorem systemu dystrybucyjnego były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;

- c) operator systemu dystrybucyjnego posiada skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy sieci. Aby móc wykonywać te zadania, operator systemu dystrybucyjnego dysponuje niezbędnymi zasobami, w tym zasobami ludzkimi, technicznymi, finansowymi i fizycznymi. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 72 ust. 7. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu dystrybucyjnego oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu na wydawanie poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji linii dystrybucyjnych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu;
- d) operator systemu dystrybucyjnego ustanawia program zgodności określający środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewnia odpowiednie monitorowanie jego przestrzegania. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności, inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego, przedkłada organowi regulacyjnemu, o którym mowa w art. 70 ust. 1, roczne sprawozdanie przedstawiające zastosowane środki; sprawozdanie to jest publikowane. Inspektor do spraw zgodności operatora systemu dystrybucyjnego musi być w pełni niezależny oraz mieć dostęp do wszystkich niezbędnych informacji operatora systemu dystrybucyjnego i wszelkich powiązanych przedsiębiorstw, w celu wypełniania swojego zadania.

3. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie zapewniają monitorowanie działalności operatora systemu dystrybucyjnego przez organy regulacyjne lub inne właściwe podmioty, tak, aby nie mógł on wykorzystywać swojego zintegrowania pionowego w celu zakłócania konkurencji. W szczególności operatorzy systemu dystrybucyjnego nie mogą powodować — w zakresie komunikacji i marki — nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo zajmującej się dostawami.
4. Państwa członkowskie mogą podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1, 2 i 3 wobec zintegrowanych przedsiębiorstw gazowych obsługujących mniej niż 100 000 przyłączonych odbiorców.

Artykuł 43

Zasady poufności obowiązujące operatorów systemów dystrybucyjnych

1. Bez uszczerbku dla art. 68 lub jakiegokolwiek innego prawnego obowiązku ujawnienia informacji, każdy operator systemu dystrybucyjnego zachowuje poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskał w trakcie swojej działalności, oraz zapobiega ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych.
2. Operatorzy systemów dystrybucyjnych, w ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, nie nadużywają informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.

Artykuł 44

Zamknięte systemy dystrybucyjne gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organy regulacyjne lub inne właściwe organy klasyfikują system dystrybuujący gaz ziemny na ograniczonym geograficznie obszarze zakładu przemysłowego, obiektu handlowego lub miejsca świadczenia usług wspólnych i niezaopatrujący odbiorców będących gospodarstwami domowymi, bez uszczerbku dla ust. 4, jako zamknięty system dystrybucyjny, jeżeli:
 - a) ze szczególnych względów technicznych lub bezpieczeństwa procesy eksploatacji lub produkcji użytkowników tego systemu są zintegrowane; lub lub
 - b) system ten dystrybuuje gaz ziemny głównie do właściciela lub operatora systemu lub do powiązanych z nim przedsiębiorstw.

2. Państwa członkowskie mogą postanowić, że organy regulacyjne zwolnią operatora zamkniętego systemu dystrybucji gazu ziemnego z wymogu przewidzianego w art. 27 ust. 1, zgodnie z którym taryfy lub metody stosowane do ich kalkulacji są zatwierdzane przed ich wejściem w życie zgodnie z przepisami art. 72.

3. W przypadku gdy przyznano zwolnienie zgodnie z ust. 2, mające zastosowanie taryfy lub metody stosowane do ich kalkulacji poddaje się przeglądowi i zatwierdzeniu zgodnie z art. 72 na wniosek użytkownika zamkniętego systemu dystrybucyjnego gazu ziemnego.
4. Użytkowanie systemu w niewielkim zakresie przez niewielką liczbę gospodarstw domowych pozostających z właścicielem systemu dystrybucyjnego w stosunku zatrudnienia lub podobnym oraz położonych na obszarze obsługiwanym przez zamknięty system dystrybucyjny nie wyklucza przyznania zwolnienia na mocy ust. 2.
5. Do celów niniejszej dyrektywy zamknięte systemy dystrybucyjne uznaje się za systemy dystrybucyjne.

Artykuł 45

Operator systemów połączonych

Art. [...] **42** ust. 1 nie uniemożliwia funkcjonowania operatora połączonego systemu przesyłowego, LNG, magazynowania i dystrybucyjnego, pod warunkiem że operator ten spełnia wymogi określone w art. 54 ust. 1, lub art. 55 i 56, lub w rozdziale IX.

Rozdział VII

Zasady mające zastosowanie do wyspecjalizowanych sieci wodorowych

Artykuł 46

Zadania operatorów sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru i terminali wodorowych

1. Każdy operator sieci, magazynów lub terminali wodorowych jest odpowiedzialny za:
 - a) eksploatację, utrzymywanie i rozwój – w warunkach opłacalności ekonomicznej – bezpiecznej, niezawodnej i wydajnej infrastruktury transportu lub magazynowania wodoru z należyтым uwzględnieniem środowiska, w ścisłej współpracy z operatorami przyłączonych lub sąsiednich sieci wodorowych;
 - b) zapewnienie długoterminowej zdolności systemu wodorowego do zaspokojenia uzasadnionych potrzeb w zakresie transportu i magazynowania wodoru;
 - c) zapewnienie odpowiednich środków w celu spełniania [...] swoich obowiązków;
 - d) dostarczanie operatorowi innych sieci lub systemów, z którymi jego system jest wzajemnie połączony, informacji wystarczających do zapewnienia bezpiecznego i wydajnego działania, skoordynowanego rozwoju i interoperacyjności wzajemnie połączonego systemu;
 - e) powstrzymanie się od stosowania dyskryminacji wobec użytkowników systemu **wodorowego** lub kategorii użytkowników infrastruktury, w szczególności na korzyść powiązanych z nim przedsiębiorstw; oraz

- f) dostarczanie użytkownikom systemu **wodorowego** informacji niezbędnych do skutecznego dostępu do infrastruktury;
 - g) przedsięwzięcie wszelkich dostępnych rozsądnych środków w celu zapobiegania emisjom wodoru i ich minimalizacji w swojej działalności oraz wykonywanie regularnych kontroli wykrywania nieszczelności i badań dotyczących napraw wszystkich istotnych komponentów wchodzących w zakres odpowiedzialności operatora;
 - h) przekazywanie właściwym organom sprawozdania z kontroli wykrywania nieszczelności i, w razie potrzeby, programu napraw lub wymiany komponentów.
2. [...] Operatorzy sieci wodorowej **dążą, by zapewnić** [...] transgraniczną zdolność w celu zintegrowania europejskiej infrastruktury wodoru zaspokajającej całe ekonomicznie uzasadnione i technicznie wykonalne zapotrzebowanie na zdolność oraz uwzględniającej bezpieczeństwo dostaw wodoru. **Po ich certyfikacji zgodnie z art. 65 niniejszej dyrektywy i art. 13 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804] właściwe organy państw członkowskich mogą zdecydować o powierzeniu jednemu operatorowi sieci wodorowej lub ich ograniczonej liczbie [...] odpowiedzialności za zapewnienie zdolności transgranicznej.**

3. **Organ regulacyjny może zdecydować o powierzeniu [...] operatorom sieci wodorowych odpowiedzialności [...] za zapewnienie efektywnego zarządzania jakością wodoru w ich sieciach zgodnie ze stosownymi normami jakości wodoru, w przypadku gdy jest to niezbędne do celów zarządzania systemem [...].**

4. **Operatorzy sieci wodorowych są odpowiedzialni za bilansowanie w swoich sieciach od dnia 1 stycznia 2036 r. lub od wcześniejszej daty, w przypadku gdy tak zdecyduje [...] organ regulacyjny. Zasady przyjęte przez operatorów sieci wodorowej dla bilansowania sieci wodorowej powinny być obiektywne, przejrzyste i niedyskryminacyjne, włączając w to zasady dotyczące opłat od użytkowników w przypadku spowodowanego przez nich niezbilansowania energii.**

Artykuł 47

Istniejące sieci wodorowe

1. Państwa członkowskie mogą **przewidzieć, że organy regulacyjne [...] mogą [...]** przyznawać odstępstwa od **wybranych** wymogów z art. 31, 62, 63, [...] 64 i 65 niniejszej dyrektywy oraz art. 6 i 47 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804] w stosunku do sieci wodorowych, które należały do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w dniu [data wejścia w życie] r. Odstępstwo to musi mieć zakres ograniczony do zdolności sieci eksploatowanej w dniu [data wejścia w życie] r.
2. Odstępstwo [...] wygasa:
 - a) gdy przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo przedłoży organowi regulacyjnemu wniosek o zakończenie odstępstwa, a taki wniosek zostanie zatwierdzony przez organ regulacyjny;
 - b) gdy sieć wodorowa korzystająca z odstępstwa zostanie przyłączona do innej sieci wodorowej;

- c) **gdy sieć wodorowa korzystająca z odstępstwa lub jej zdolność zostanie zwiększona o ponad [5%] pod względem długości lub zdolności w porównaniu z dniem [data wejścia w życie niniejszej dyrektywy]; [...]; lub**
- d) **[...] gdy organ regulacyjny stwierdzi w drodze decyzji, że dalsze stosowanie odstępstwa wiązałoby się z ryzykiem zakłócenia konkurencji lub ryzykiem negatywnego wpływu na wydajność rozmieszczania infrastruktury wodorowej lub rozwój rynku wodoru w danym państwie członkowskim lub w Unii.**

3. Organy regulacyjne mogą zwrócić się do operatorów istniejących sieci wodorowych o dostarczenie im wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania ich zadań.

Artykuł 48

Ograniczone geograficznie sieci wodorowej

1. Państwa członkowskie mogą przewidzieć, że organy regulacyjne mogą [...] przyznawać odstępstwa od art. 62 i art. 65 dla sieci wodorowych, które transportują wodór [...] do ograniczonej liczby punktów wyjścia w ograniczonym geograficznie obszarze [...]. **Na czas trwania odstępstwa sieć taka musi spełniać wszystkie następujące warunki:**
 - i. **W jej skład nie wchodzi wodorowe połączenia wzajemne. [...]**
 - ii. **Nie ma połączeń bezpośrednich z instalacjami [...] magazynowania wodoru lub z terminalami wodorowymi, chyba że takie instalacje magazynowania lub terminale są podłączone również do sieci wodorowej, która nie korzysta z odstępstwa na podstawie niniejszego artykułu lub art. 47.**
 - iii. [...]
 - iv. [...] Służy przede wszystkim do dostarczania wodoru odbiorcom bezpośrednio podłączonym do tej sieci.

2. **Krajowy organ regulacyjny przyjmuje decyzję o cofnięciu odstępstwa zgodnego z ust. 1, jeśli stwierdzi, że dalsze stosowanie odstępstwa wiązałoby się z ryzykiem zakłócenia konkurencji lub ryzykiem negatywnego wpływu na wydajność rozmieszczania infrastruktury wodorowej lub na rozwój rynku wodoru w danym państwie członkowskim lub w Unii lub jeżeli którykolwiek z warunków wymienionych w ust. 1 nie jest już spełniany.**

[...]

[...]

Wodorowe połączenia wzajemne z państwami trzecimi

- 1. Dla każdego wodorowego połączenia wzajemnego między państwami członkowskimi a państwami trzecimi Unia zgodnie z art. 218 zawiera przed rozpoczęciem jego eksploatacji umowę międzynarodową z połączonym państwem trzecim lub państwami trzecimi; w umowie tej określa się zasady eksploatacji danego wodorowego połączenia wzajemnego, w stosownych przypadkach z myślą o zapewnieniu spójności i zgodności z mającymi zastosowanie do sieci wodorowych przepisami określonymi w niniejszej dyrektywie oraz [przekształconym rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021)804]. Umowy międzynarodowej nie uznaje się za konieczną, w przypadku gdy państwo członkowskie połączone lub planujące połączenie za pomocą wodorowego połączenia wzajemnego wynegocjowało i zawarło umowę międzyrządową z danym państwem trzecim lub z danymi państwami trzecimi zgodnie z art. 82, w której to umowie określono zasady eksploatacji danego wodorowego połączenia wzajemnego z myślą o zapewnieniu spójności i zgodności z mającymi zastosowanie do sieci wodorowych przepisami określonymi w niniejszej dyrektywie oraz [przekształconym rozporządzeniu w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021)804].**

[...]

2. **Ustęp 1 pozostaje bez uszczerbku dla art. 79 oraz dla podziału kompetencji między Unią a państwami członkowskimi.**

[...]

3. **Państwa członkowskie zapewniają, aby egzekwowanie zasad, o których mowa w ust. 1, uwzględniało ich efektywne stosowanie na terytorium Unii oraz zintegrowany charakter połączenia wzajemnego.**

[...]

Zasady poufności obowiązujące operatorów sieci wodorowych, instalacji magazynowania wodoru i terminali wodorowych

1. Bez uszczerbku dla obowiązków prawnych w zakresie ujawniania informacji wszyscy operatorzy sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego oraz wszyscy właściciele sieci wodorowych zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, które uzyskali w trakcie swojej działalności, oraz zapobiegają ujawnieniu w sposób dyskryminacyjny informacji o swojej własnej działalności, które mogą być źródłem korzyści handlowych. W szczególności w przypadku gdy operator sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego bądź właściciel sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, nie może on ujawniać żadnych informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie pozostałym częściom przedsiębiorstwa **niebędącym operatorami systemu przesyłowego lub systemu dystrybucyjnego lub operatorem sieci wodorowej**, chyba że jest to niezbędne dla przeprowadzenia transakcji handlowej.

2. W ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa powiązane, operator sieci wodorowej, instalacji magazynowania wodoru lub terminalu wodorowego nie może wykorzystywać w niewłaściwy sposób informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, uzyskanych od stron trzecich w ramach udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.
3. Informacje niezbędne do skutecznej konkurencji i skutecznego funkcjonowania rynku są podawane do publicznej wiadomości. Obowiązek ten pozostaje bez uszczerbku dla ochrony informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Rozdział VIII

Zintegrowane planowanie sieci

Artykuł 51

Rozbudowa sieci gazu ziemnego i uprawnienia do podejmowania decyzji inwestycyjnych

1. Przynajmniej co dwa lata wszyscy operatorzy systemów przesyłowych przedstawiają właściwemu organowi regulacyjnemu dziesięcioletni plan rozwoju sieci oparty na istniejącej i prognozowanej podaży i istniejącym i prognozowanym popycie, po konsultacji ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami. W każdym państwie członkowskim musi być co najmniej jeden jednolity plan rozwoju sieci. Operatorzy infrastruktury, w tym operatorzy terminali LNG, operatorzy instalacji magazynowania, operatorzy systemów dystrybucyjnych, a także operatorzy infrastruktury wodoru i systemów ciepłowniczych oraz energii elektrycznej są zobowiązani do zapewnienia i wymiany wszystkich istotnych informacji z operatorami systemów przesyłowych na potrzeby opracowania jednolitego planu. Ten plan rozwoju sieci zawiera skuteczne środki w celu zagwarantowania wystarczalności systemu gazu ziemnego i bezpieczeństwa dostaw, w szczególności zgodność ze standardami w zakresie infrastruktury określonymi w rozporządzeniu (UE) 2017/1938. Dziesięcioletni plan rozwoju sieci jest publikowany i dostępny na stronie internetowej.

2. W szczególności dziesięcioletni plan rozwoju sieci:

- a) zawiera **kompleksowe i szczegółowe informacje o** najważniejszej infrastrukturze, którą należy zbudować lub zmodernizować w ciągu następnych dziesięciu lat, **z uwzględnieniem wszelkiej infrastruktury niezbędnej do podłączenia instalacji gazów odnawialnych i niskoemisyjnych oraz z uwzględnieniem infrastruktury, która powstała [...] w celu umożliwienia przepływów zwrotnych do sieci przesyłowej;**
- b) zawiera wszelkie inwestycje, o których już zdecydowano i określa nowe inwestycje, które muszą być zrealizowane w ciągu najbliższych trzech lat;
- c) zawiera **kompleksowe i szczegółowe** informacje o infrastrukturze, która może zostać lub zostanie wycofana z eksploatacji; [...]
- d) określa ramy czasowe dla wszystkich projektów inwestycji i wycofania z eksploatacji;
- e) opiera się na wspólnym scenariuszu ramowym opracowanym w gronie odpowiednich operatorów infrastruktury, obejmującym odpowiednich operatorów systemów dystrybucyjnych przynajmniej z obszarów gazu **ziemnego** i energii elektrycznej. **Takie scenariusze opierają się na rozsądnych założeniach dotyczących rozwoju produkcji, dostaw, zużycia i wymiany z innymi krajami;**

- f) jest spójny z wynikami wspólnych i krajowych ocen ryzyka zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938;
 - g) jest zgodny ze zintegrowanym krajowym planem w zakresie energii i klimatu oraz jego aktualizacjami i ze zintegrowanymi sprawozdaniami w dziedzinie energii i klimatu przedłożonymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 i wspiera realizację celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119.
3. Przy opracowywaniu dziesięcioletniego planu rozwoju sieci operator systemu przesyłowego w pełni uwzględnia potencjał rozwiązań alternatywnych do rozbudowy systemu, np. wykorzystanie odpowiedzi odbioru, oraz przewidywane zużycie w efekcie zastosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”, oraz **cele w zakresie zmniejszenia zapotrzebowania**, handel z innymi krajami i ogólnounijny plan rozwoju sieci. **Z myślą o integracji systemu energetycznego [...]** operator systemu przesyłowego ocenia sposób zaspokojenia, w miarę możliwości, potrzeby występującej w ramach całych systemów energii elektrycznej i gazów obejmującej informacje dotyczące optymalnej lokalizacji i rozmiaru aktywów w zakresie magazynowania energii i przetwarzania energii elektrycznej w gaz.

4. Organ regulacyjny konsultuje się w sprawie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci ze wszystkimi obecnymi lub potencjalnymi użytkownikami systemu w sposób otwarty i przejrzysty. Od osób lub przedsiębiorstw, które twierdzą, że są potencjalnymi użytkownikami systemu, można wymagać uzasadnienia tych twierdzeń. Organ regulacyjny podaje do publicznej wiadomości wyniki procesu konsultacji, w szczególności możliwe potrzeby inwestycyjne.
5. Organ regulacyjny bada, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci obejmuje wszystkie potrzeby inwestycyjne określone w procesie konsultacji i czy jest spójny z najnowszą ogólnounijną symulacją scenariuszy zakłócenia dostaw przeprowadzoną przez ENTSO gazu zgodnie z art. 7 rozporządzenia (UE) 2017/1938, z regionalnymi i krajowymi ocenami ryzyka oraz niewiążącymi dziesięcioletnimi planami rozwoju sieci o zasięgu unijnym („plan rozwoju sieci o zasięgu unijnym”), o których mowa w art. 30 ust. 1, lit. b) rozporządzenia (UE) 2019/943, **art. 29 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021)804] oraz art. 43 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021)804]**. Jeżeli pojawią się jakiegokolwiek wątpliwości co do spójności z planem rozwoju sieci o zasięgu unijnym, organ regulacyjny konsultuje się z ACER. Organ regulacyjny może zwrócić się do operatora systemu przesyłowego, aby zmienił swój dziesięcioletni plan rozwoju sieci.

Właściwe organy krajowe oceniają, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci jest spójny z **celem w zakresie neutralności klimatycznej określonym w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119**, krajowym planem w dziedzinie energii i klimatu i z jego aktualizacjami oraz ze zintegrowanymi sprawozdaniami w dziedzinie energii i klimatu przedkładanymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999, **oraz – w przypadku niespójności – mogą przedstawić organowi regulacyjnemu uzasadnioną opinię opisującą przedmiotową niespójność, która to opinia musi zostać należycie uwzględniona.**

6. Organ regulacyjny monitoruje i ocenia wdrażanie dziesięcioletniego planu rozwoju sieci.
7. W przypadku gdy niezależny operator systemu lub niezależny operator systemu przesyłowego — z przyczyn innych niż nadrzędne przyczyny niezależne od niego — nie zrealizuje inwestycji, która, zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju sieci, miała być zrealizowana w ciągu najbliższych trzech lat, państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny został zobowiązany do podjęcia co najmniej jednego z następujących środków w celu zapewnienia realizacji danej inwestycji, jeżeli inwestycja ta jest w dalszym ciągu istotna w oparciu o najnowszy dziesięcioletni plan rozwoju sieci:

- a) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego do zrealizowania danej inwestycji;
- b) zorganizowanie otwartej dla wszystkich inwestorów procedury przetargowej na daną inwestycję;
- c) zobowiązanie operatora systemu przesyłowego do zaakceptowania podwyższenia kapitału, aby sfinansować niezbędne inwestycje i umożliwić niezależnym inwestorom udział w kapitale.

W przypadku gdy organ regulacyjny wykonuje swoje uprawnienia zgodnie z lit. b) pierwszego akapitu, może on zobowiązać operatora systemu przesyłowego do zaakceptowania jednego lub większej liczby poniższych warunków:

- a) finansowania przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- b) budowy przez jakąkolwiek stronę trzecią;
- c) samodzielnej budowy odpowiedniego składnika aktywów;
- d) samodzielnej eksploatacji odpowiedniego składnika aktywów.

Operator systemu przesyłowego udziela inwestorom wszystkich informacji niezbędnych do realizacji inwestycji, przyłącza nowe aktywa do sieci przesyłowej oraz dokłada wszelkich starań, aby ułatwić realizację projektu tej inwestycji.

Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny.

8. W przypadku gdy organ regulacyjny wykonywał swoje uprawnienia zgodnie z ust. 7 , odpowiednie uregulowania taryfowe uwzględniają koszty danych inwestycji.

Artykuł 52

Sprawozdawczość w zakresie rozwoju sieci wodorowej

1. Operatorzy sieci wodorowych przekazują organowi regulacyjnemu [...] **co dwa lata [...]** przegląd infrastruktury sieci wodorowych, którą zamierzają rozwijać. **Pierwszy przegląd zostanie przedłożony w ciągu sześciu miesięcy od [...] certyfikacji operatora sieci wodorowej zgodnie z art. 65 niniejszej dyrektywy i art. 13 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804] lub w ciągu dwunastu miesięcy od otrzymania zgody na zastosowanie[...] odstępstwa na podstawie art. 47 lub 48, w zależności od tego, która z tych dat będzie wcześniejsza. W odniesieniu do operatorów sieci wodorowych istniejących w momencie wejścia w życie niniejszej dyrektywy pierwszy przegląd zostanie przedłożony w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie przedmiotowego aktu. W szczególności przegląd ten:**
 - a) **obejmuje informacje na temat potrzeb w zakresie zdolności, zarówno pod względem wolumenu, jak i czasu, wynegocjowanych między użytkownikami sieci wodorowych, a operatorami sieci wodorowych, a także na temat lokalizacji potencjalnych przyszłych [...] odbiorców końcowych sieci wodorowych, którym trudno jest obniżyć emisje, i dostaw wodoru.**

- b) obejmuje informacje dotyczące zakresu, w jakim zaadaptowane gazociągi gazu ziemnego będą wykorzystywane do transportu wodoru;
- c) jest zgodny ze zintegrowanym krajowym planem w zakresie energii i klimatu oraz jego aktualizacjami i ze zintegrowanymi sprawozdaniami w dziedzinie energii i klimatu przedłożonymi zgodnie z rozporządzeniem (UE) 2018/1999 i wspiera realizację celu neutralności klimatycznej określonego w art. 2 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2021/1119.
- d) obejmuje informacje wymieniane z operatorami sieci wodorowej w sąsiadujących państwach członkowskich zgodnie z ust. 2.**

2. Operatorzy wodorowych instalacji magazynowych i terminali **wodorowych** przedstawiają wszystkie istotne informacje potrzebne do opracowania przeglądu i wymieniają je z operatorami sieci wodorowych. **Operatorzy sieci wodorowych wymieniają z innymi operatorami sieci wodorowych, w tym z operatorami sieci wodorowych w sąsiadujących państwach członkowskich, wszystkie istotne informacje potrzebne do opracowania przeglądu [...].**

3. Organ regulacyjny dokonuje analizy przeglądu i **przedstawia zalecenia dotyczące zmian w przeglądzie przedstawionym przez operatora sieci wodorowej [...]**. W tej kontroli bierze pod uwagę ogólną potrzebę istnienia sieci wodorowej pod względem energetycznym i ekonomicznym, a także wspólny scenariusz ramowy opracowany zgodnie z art. 51 ust. 2 lit. e). **W przypadku przeglądów przedłożonych w odniesieniu do sieci wodorowych korzystających z odstępstwa zgodnie z art. 47 lub art. 48 organ regulacyjny może wstrzymać się od analizy takiego przeglądu i przedstawiania zaleceń dotyczących zmian.**
4. Organ regulacyjny bierze pod uwagę analizę przeglądu przy zatwierdzaniu opłat specjalnych w rozumieniu art. 4 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804].
5. Operatorzy sieci wodorowych [...] **co dwa lata** publikują wspólne sprawozdanie na temat rozwoju systemu wodorowego w oparciu o przegląd przedłożony organowi regulacyjnemu. Uwzględniają kontrolę i **zalecenia** ze strony organu regulacyjnego zgodnie z ust. [...]3. **Organ regulacyjny może wydać opinię na temat sprawozdania.**

- 5a. Do dnia 31 stycznia 2035 r. i bez uszczerbku dla uprawnień organu regulacyjnego dotyczących nadzoru nad zasadami dostępu do sieci państwa członkowskie mogą powierzyć innemu właściwemu organowi przeanalizowanie takiego przeglądu i przedstawienie zaleceń dotyczących zmian w przeglądzie przedstawionym przez operatora sieci wodorowej w celu zapewnienia spójności ze zintegrowanymi krajowymi planami w dziedzinie energii i klimatu i ich aktualizacjami. [...]**
- 6. W przypadku gdy państwa członkowskie zgodnie z art. 31 ust. 1 stosują system regulowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych, państwa członkowskie [...] stosują wymogi art. 51 do operatorów sieci wodorowych, z wyjątkiem tych wymogów, które są związane z rozporządzeniem (UE) 2017/1938. W takim przypadku organ regulacyjny bada również, czy dziesięcioletni plan rozwoju sieci przedłożony przez operatorów sieci wodorowych jest zgodny z ogólnounijnym dziesięcioletnim planem rozwoju sieci w odniesieniu do wodoru, o którym mowa w art. 43 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu].**
- 7. Zamiast stosowania niniejszego artykułu państwa członkowskie mogą zdecydować o stosowaniu z dniem [wejścia w życie niniejszej dyrektywy] w odniesieniu do operatorów sieci wodorowych wymogów określonych w [...] art. 51.**

Finansowanie transgranicznej infrastruktury wodoru

1. W przypadku **gdy państwa członkowskie stosują system regulowanego dostępu stron trzecich do sieci wodorowych na podstawie art. 31 ust. 1 oraz w przypadku gdy projekt wodorowego połączenia wzajemnego [...] nie jest projektem będącym przedmiotem wspólnego zainteresowania, o którym mowa w [rozdziale II i pkt 3 załącznika I do rozporządzenia xxx w sprawie wytycznych dotyczących transeuropejskiej infrastruktury energetycznej]**, operatorzy sąsiednich sieci wodorowych, na które ma wpływ ten projekt, **ponoszą koszty projektu i mogą uwzględnić je w swoich odpowiednich systemach taryfowych. Jeśli operatorzy ci stwierdzą znacząca rozbieżność między korzyściami a kosztami [...] mogą stworzyć plan projektu uwzględniający wniosek o transgraniczną alokację kosztów, i wspólnie przekazują go zainteresowanym organom regulacyjnym celem wspólnego zatwierdzenia.**

2. **W przypadku gdy operatorzy sieci wodorowej przedkładają plan projektu określony w ust. 1 niniejszego artykułu, zastosowanie mają [...] następujące zasady:**

- a) Planowi projektu i wnioskowi o transgraniczną alokację kosztów towarzyszy odnosząca się do konkretnego projektu analiza kosztów i korzyści, uwzględniająca korzyści wykraczające poza granice zainteresowanych państw członkowskich, a także biznesplan oceniający opłacalność projektu, który obejmuje wybrany wariant finansowania i określa, czy zainteresowani operatorzy sieci wodorowych zgadzają się na uzasadniony wniosek dotyczący transgranicznej alokacji kosztów.
- b) Po konsultacji z operatorami sieci wodorowych zainteresowane organy regulacyjne **mogą [...]** podjąć skoordynowane decyzje w sprawie alokacji kosztów inwestycji, które ma ponieść każdy operator sieci na rzecz projektu.
- c) W przypadku gdy zainteresowane organy regulacyjne nie mogą osiągnąć porozumienia w sprawie wniosku, [...] **mogą zdecydować o wspólnym przedłożeniu sprawy ACER.** ACER podejmuje decyzję w wyniku procedury określonej w art. 6 ust. 10 rozporządzenia (UE) 2019/942.

[...] [...] [...] [...] [...] [...]

Rozdział IX

Rozdział operatorów systemu przesyłowego

SEKCJA 1

ROZDZIAŁ WŁASNOŚCI

Artykuł 54

Rozdział systemów przesyłowych i operatorów systemów przesyłowych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby :
 - a) każde przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego działało jako operator systemu przesyłowego;
 - b) ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione:
 - (i) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego; ani
 - (ii) do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw;

- c) ta sama osoba lub te same osoby nie były uprawnione do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu ani organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, ani do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli lub wykonywania jakichkolwiek praw względem przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw;
- d) ta sama osoba nie była uprawniona do pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji przedsiębiorstwa, zarówno przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, jak i operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego.

2. Prawa, o których mowa w ust. 1 lit. b) i c), obejmują w szczególności:

- a) prawo do wykonywania prawa głosu;
- b) prawo do powoływania członków rady nadzorczej, zarządu lub organów uprawnionych do reprezentacji prawnej przedsiębiorstwa; lub
- c) posiadanie pakietu większościowego.

3. Do celów ust. 1 lit. b), termin „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw” jest rozumiane jako obejmujące „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie wytwarzania [...] lub dostaw” w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944²⁵, a pojęcia „operator systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” są rozumiane jako obejmujące „operatora systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” w rozumieniu tej dyrektywy.

²⁵ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/944 z dnia 5 czerwca 2019 r. w sprawie wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej oraz zmieniająca dyrektywę 2012/27/UE (Dz.U. L 158 z 14.6.2019, s. 125).

[...] [...]

5. Obowiązek określony w ust. 1 lit. a) niniejszego artykułu uważa się za spełniony w sytuacji, gdy dwa lub większa liczba przedsiębiorstw będących właścicielami systemów przesyłowych utworzyły wspólne przedsięwzięcie pełniące funkcję operatora systemu przesyłowego w dwóch lub większej liczbie państw członkowskich dla danych systemów przesyłowych. Żadne inne przedsiębiorstwo nie może być częścią tego wspólnego przedsięwzięcia, o ile nie zostało ono zatwierdzone zgodnie z art. 55 jako niezależny operator systemu lub jako niezależny operator przesyłu do celów sekcji 3.
6. Do celów wdrożenia niniejszego artykułu, jeżeli osoba, o której mowa w ust. 1 lit. b), c) i d) jest państwem członkowskim lub innym podmiotem publicznym, nie uznaje się za tę samą osobę lub te same osoby dwóch oddzielnych podmiotów publicznych sprawujących kontrolę nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, z jednej strony, oraz nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, z drugiej strony.

7. Państwa członkowskie zapewniają, aby informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie, o których mowa w art. 36, będących w posiadaniu operatora systemu przesyłowego, który był częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, ani personelu takiego operatora systemu przesyłowego, nie przekazywano ani nie przenoszono do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw.
8. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, przebiegającej między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1.

W takim przypadku państwa członkowskie, których to dotyczy:

- a) wyznaczają niezależnego operatora systemu zgodnie z art. 55; lub
- b) stosują się do przepisów sekcji 3.

9. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz istnieją rozwiązania gwarantujące skuteczniejszą niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu.

W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, przebiegającej między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należy do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz istnieją rozwiązania gwarantujące skuteczniejszą niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3, to państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1 niniejszego artykułu.

10. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego zgodnie z ust. 9 niniejszego artykułu, musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w art. 65 ust. 4, 5 i 6 niniejszej dyrektywy oraz w art. 13 **rozporządzenia COM(2021) 804 final [odesłanie do przekształconego rozporządzenia]**. [...] Następnie Komisja sprawdza, czy istniejące rozwiązania w sposób wyraźny gwarantują bardziej skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego niż przepisy sekcji 3.
11. W żadnym wypadku przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo będącemu właścicielem systemu przesyłowego nie uniemożliwia się podejmowania kroków zmierzających do zastosowania się do ust. 1.
12. Przedsiębiorstwa prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą w żadnym wypadku sprawować bezpośrednio ani pośrednio kontroli ani wykonywać jakichkolwiek praw względem wydzielonych operatorów systemów przesyłowych w państwie członkowskim, które stosuje przepisy ust. 1.

SEKCJA 2

NIEZALEŻNI OPERATORZY SYSTEMÓW

Artykuł 55

Niezależni operatorzy systemów

1. W przypadku gdy w dniu 3 września 2009 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu art. 54 ust. 1 i wyznaczeniu niezależnego operatora systemu na wniosek właściciela systemu przesyłowego.

W odniesieniu do części systemu przesyłowego łączącego państwo członkowskie z państwem trzecim, znajdującej się na odcinku między granicą tego państwa członkowskiego a pierwszym punktem połączenia z siecią tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy w dniu 23 maja 2019 r. system przesyłowy należał do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, to państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu art. 54 ust. 1 i wyznaczeniu niezależnego operatora systemu na wniosek właściciela systemu przesyłowego.

Wyznaczenie niezależnego operatora systemu podlega zatwierdzeniu przez Komisję.

2. Państwo członkowskie może zatwierdzić i wyznaczyć niezależnego operatora systemu jedynie w przypadku gdy:
- a) kandydat na operatora wykazał, że spełnia wymogi art. 54 ust. 1 lit. b), c) i d);
 - b) kandydat na operatora wykazał, że dysponuje wymaganymi zasobami finansowymi, technicznymi, fizycznymi i kadrowymi, aby wykonywać swoje zadania zgodnie z art. 35;
 - c) kandydat na operatora zobowiązał się do zastosowania się do dziesięcioletniego planu rozwoju sieci monitorowanego przez organ regulacyjny;
 - d) właściciel systemu przesyłowego wykazał zdolność do wypełnienia swoich obowiązków zgodnie z ust. 5; w tym celu przekazuje on wszelkie projekty umów z przedsiębiorstwem kandydującym oraz z każdym innym właściwym podmiotem;
 - e) kandydat na operatora wykazał zdolność do wypełnienia swoich obowiązków zgodnie z [przekształconym rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804], w tym również obowiązku współpracy operatorów systemu przesyłowego na poziomie europejskim i regionalnym.
3. Przedsiębiorstwa, które uzyskały certyfikację od organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 66 oraz ust. 2 niniejszego artykułu, są zatwierdzane i wyznaczane przez państwa członkowskie jako niezależni operatorzy systemów przesyłowych. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 65 niniejszej dyrektywy oraz w art. 3 rozporządzenia (WE) nr 715/2009 lub w art. 66 niniejszej dyrektywy.

4. Każdy niezależny operator systemu jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim i zarządzanie takim dostępem, w tym również za pobieranie opłat za dostęp i opłat ograniczeniowych, za eksploatację, utrzymywanie oraz rozbudowę systemu przesyłowego oraz za zapewnienie długoterminowej zdolności systemu do zaspokojenia uzasadnionego zapotrzebowania za pomocą planowania inwestycyjnego. Podczas rozbudowy systemu przesyłowego niezależny operator systemu odpowiedzialny jest za planowanie (w tym również za procedurę udzielania zezwoleń), budowę i oddawanie do eksploatacji nowej infrastruktury. W tym celu niezależny operator systemu działa jako operator systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Właściciel systemu przesyłowego nie jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim ani za zarządzanie takim dostępem, ani za planowanie inwestycyjne.
5. W przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu, właściciel systemu przesyłowego:
 - a) zapewnia wszelką stosowną współpracę i wsparcie niezależnemu operatorowi systemu w celu wykonywania jego zadań, w tym w szczególności wszelkie stosowne informacje;
 - b) finansuje inwestycje przewidziane przez niezależnego operatora systemu i zatwierdzone przez organ regulacyjny lub wyraża zgodę na ich finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu. Stosowne uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Przed takim zatwierdzeniem finansowania organ regulacyjny konsultuje się z właścicielem systemu przesyłowego oraz z innymi zainteresowanymi stronami;

- c) zapewnia pokrycie odpowiedzialności związanej z aktywami sieci, z wyłączeniem odpowiedzialności związanej z zadaniami niezależnego operatora systemu;
 - d) udziela gwarancji w celu ułatwienia finansowania wszelkiej rozbudowy sieci z wyjątkiem tych inwestycji, w których przypadku wydał zgodnie z lit. b) zgodę na finansowanie przez jakąkolwiek zainteresowaną stronę, w tym również przez niezależnego operatora systemu.
6. W ścisłej współpracy z organem regulacyjnym, właściwemu krajowemu organowi ochrony konkurencji przyznaje się wszelkie stosowne uprawnienia do skutecznego monitorowania wypełniania przez właściciela systemu przesyłowego jego obowiązków zgodnie z ust. 5.

Artykuł 56

Rozdział właścicieli systemu przesyłowego, właścicieli sieci wodorowej, operatorów systemu magazynowania i operatorów magazynowania wodoru

Właściciele systemu przesyłowego i właściciele sieci wodorowej — w przypadku gdy wyznaczony został niezależny operator systemu lub niezależny **operator** sieci wodorowej— oraz operatorzy systemu magazynowania lub operatorzy instalacji magazynowania wodoru, którzy są częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, muszą być niezależni, przynajmniej w zakresie swojej formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji, od wszelkich innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją, transportem i magazynowaniem gazów.

Niniejszy artykuł stosuje się jedynie do instalacji magazynowych gazu ziemnego, które są niezbędne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia do zapewnienia skutecznego dostępu do systemu w celu realizacji dostaw do odbiorców zgodnie z art. 29.

W celu zapewnienia niezależności właściciela systemu przesyłowego lub sieci wodorowej i operatora systemu magazynowania lub operatora magazynowania wodoru, o których mowa w **akapicie pierwszym** [...], stosuje się następujące kryteria minimalne:

- a) osoby, które są odpowiedzialne za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego lub sieci wodorowej i operatorem systemu magazynowania lub operatorem magazynowania wodoru, nie uczestniczą w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego odpowiedzialnego bezpośrednio lub pośrednio za bieżącą działalność w zakresie produkcji i dostaw gazów;
- b) podjęte zostają odpowiednie środki w celu zapewnienia, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za zarządzanie właścicielem systemu przesyłowego lub sieci wodorowej i operatorem systemu magazynowania lub operatorem magazynowania wodoru były uwzględniane w sposób pozwalający tym osobom na niezależne działanie;
- c) operator systemu magazynowania lub operator magazynowania wodoru posiada skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowego, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania lub rozbudowy instalacji magazynowych. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania odpowiednich mechanizmów koordynacyjnych dla zapewnienia ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru gospodarczego i nad zarządzaniem w odniesieniu do zysku z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, regulowanych pośrednio zgodnie z art. 72 ust. 7. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu magazynowania lub operatora magazynowania wodoru oraz ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużenia jego przedsiębiorstwa zależnego. Nie pozwala to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu na wydawanie poleceń w odniesieniu do bieżącej działalności ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji instalacji magazynowych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub jakiegokolwiek innego równoważnego instrumentu;

- d) właściciel systemu przesyłowego lub właściciel sieci wodorowej i operator systemu magazynowania lub operator magazynowania wodoru ustanawiają program zgodności, który określa środki podejmowane w celu wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych, a także zapewniają odpowiednie monitorowanie jego przestrzegania. W programie zgodności określa się również szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tych celów. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu roczne sprawozdanie przedstawiające podjęte środki; sprawozdanie to jest publikowane.

Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych zgodnie z art. 83, uzupełniających niniejszą dyrektywę, aby ustanowić wytyczne w celu zapewnienia pełnego i rzeczywistego przestrzegania ust. 2 niniejszego artykułu przez właściciela systemu przesyłowego lub sieci wodorowej i operatora systemu magazynowania lub operatora magazynowania wodoru.

SEKCJA 3

NIEZALEŻNI OPERATORZY SYSTEMU PRZESYŁOWEGO

Artykuł 57

Aktywa, urządzenia, pracownicy i tożsamość

1. Operatorzy systemów przesyłowych mają do dyspozycji wszelkie zasoby ludzkie, techniczne, fizyczne i finansowe niezbędne do wypełniania ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy i do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu; w szczególności:
 - a) aktywa, które są niezbędne do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu, w tym również system przesyłowy, są własnością operatora systemu przesyłowego;
 - b) pracowników niezbędnych do prowadzenia działalności w zakresie przesyłania gazu, w tym do wykonywania wszelkich zadań związanych z zarządzaniem przedsiębiorstwem, zatrudnionych przez operatora systemu przesyłowego;
 - c) wynajęcie pracowników od innych części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo oraz wynajęcie pracowników na rzecz tych części, a także świadczenie usług na rzecz tych części i korzystanie z ich usług są zabronione. Operator systemu przesyłowego może jednak świadczyć usługi na rzecz przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, pod warunkiem że:
 - (i) świadczenie tych usług nie wprowadza dyskryminacji między użytkownikami systemu, jest dostępne dla wszystkich użytkowników systemu na tych samych warunkach i nie ogranicza, nie zakłóca ani nie zapobiega konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw;
 - (ii) warunki świadczenia tych usług zostały zatwierdzone przez organ regulacyjny;

d) bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na mocy art. 60, odpowiednie zasoby finansowe na przyszłe inwestycje lub na zastąpienie istniejących aktywów udostępniane są operatorowi systemu przesyłowego we właściwym czasie przez przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, w następstwie stosownego wniosku operatora systemu przesyłowego.

2. Oprócz zadań wymienionych w art. 35, działalność w zakresie przesyłania gazu obejmuje przynajmniej następujące zadania:

- a) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego i utrzymywanie kontaktów ze stronami trzecimi i z organami regulacyjnymi;
- b) reprezentowanie operatora systemu przesyłowego w ramach europejskiej sieci operatorów systemów przesyłowych gazu („ENTSO gazu”);
- c) przyznawanie dostępu stronom trzecim bez dyskryminacji poszczególnych użytkowników systemu lub kategorii użytkowników systemu oraz zarządzanie tym dostępem;
- d) pobieranie wszystkich opłat związanych z systemem przesyłowym, w tym także opłat za dostęp, opłat bilansujących za usługi pomocnicze, takie jak uzdatnianie gazu, zakup usług (koszty bilansowania, straty energii);
- e) eksploatacja, utrzymywanie i rozbudowa bezpiecznego, sprawnego i opłacalnego systemu przesyłowego;

- f) planowanie inwestycyjne zapewniające długoterminową zdolność systemu do zaspokajania uzasadnionego zapotrzebowania i gwarantujące bezpieczeństwo dostaw;
 - g) tworzenie wspólnych przedsięwzięć, w tym również z jednym lub większą liczbą operatorów systemów przesyłowych, giełdami gazu i innymi właściwymi podmiotami w celu tworzenia rynków regionalnych lub ułatwiania procesu liberalizacji;
 - h) wszelką obsługę administracyjno-zarządczą, w tym obsługę prawną, rachunkowość i usługi informatyczne.
3. Operatorzy systemów przesyłowych działają w formie prawnej, o której mowa w **załączniku II do** [...] dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady [...] **(UE) 2017/1132**²⁶.
4. Operator systemu przesyłowego nie może powodować — w zakresie tożsamości korporacyjnej, komunikacji, marki i obiektów — nieporozumień w odniesieniu do odrębnej tożsamości przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.
5. Operator systemu przesyłowego nie może dzielić systemów ani urządzeń informatycznych, obiektów fizycznych i zabezpieczonych systemów dostępu z żadną częścią przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo ani nie korzysta z usług tych samych konsultantów ani wykonawców zewnętrznych w zakresie systemów i urządzeń informatycznych oraz systemów zabezpieczenia dostępu.
6. Rachunkowość operatorów systemów przesyłowych kontrolowana jest przez biegłego rewidenta innego niż biegły rewident kontrolujący rachunkowość przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub jakiegokolwiek jego części.

^[...] Dyrektywa 2009/101/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 16 września 2009 r. w sprawie koordynacji gwarancji, jakie są wymagane w państwach członkowskich od spółek w rozumieniu art. 48 akapit drugi Traktatu, w celu uzyskania ich równoważności, dla zapewnienia ochrony interesów zarówno wspólników, jak i osób trzecich (Dz.U. L 258 z 1.10.2009, s. 11).

Artykuł 58

Niezależność operatora systemu przesyłowego

1. Bez uszczerbku dla decyzji organu nadzorującego na mocy z art. 60, operator systemu przesyłowego posiada:
 - a) skuteczne uprawnienia do podejmowania decyzji, niezależne od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, w odniesieniu do aktywów niezbędnych do eksploatacji, utrzymywania i rozbudowy systemu przesyłowego;
 - b) uprawnienia do pozyskiwania środków pieniężnych na rynku kapitałowym, w szczególności poprzez zaciąganie pożyczek i podwyższanie kapitału.
2. Operator systemu przesyłowego w każdym przypadku działa tak, aby zapewnić sobie posiadanie zasobów niezbędnych do właściwego i skutecznego prowadzenia działalności przesyłowej oraz rozbudowy i utrzymywania sprawnego, bezpiecznego i opłacalnego systemu przesyłowego.

3. Podmioty zależne przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzące działalność w zakresie produkcji lub dostaw nie mogą mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji operatora systemu przesyłowego. Operator systemu przesyłowego nie może mieć bezpośrednio ani pośrednio jakichkolwiek udziałów lub akcji jakiegokolwiek podmiotu zależnego przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo prowadzącego działalność w zakresie produkcji lub dostaw ani nie może otrzymywać dywidend lub innych korzyści finansowych od tego podmiotu zależnego.
4. Ogólna struktura zarządcza i statut operatora systemu przesyłowego muszą zapewniać skuteczną niezależność operatora systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo nie może określać, bezpośrednio ani pośrednio, zachowań konkurencyjnych operatora systemu przesyłowego w zakresie jego bieżącej działalności oraz zarządzania siecią ani w zakresie działań niezbędnych do przygotowania dziesięcioletniego planu rozwoju zgodnie z art. 51.

5. Wykonując swoje zadania zgodnie z art. 35 i z art. 57 ust. 2 niniejszej dyrektywy oraz spełniając wymogi art. 15 ust. 1, art. 5 ust. 1 lit. a), art. 9 ust. 2, 3 i 5, art. 30 ust. 6 oraz art. 12 ust. 1 [przekształconego rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804], operatorzy systemów przesyłowych nie dyskryminują poszczególnych osób lub podmiotów, ani nie ograniczają, nie zakłócają ani nie zapobiegają konkurencji w zakresie produkcji lub dostaw.
6. Wszelkie powiązania handlowe i finansowe między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego, w tym również pożyczki udzielane przez operatora systemu przesyłowego przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo, muszą być zgodne z warunkami rynkowymi. Operator systemu przesyłowego prowadzi szczegółową dokumentację tych powiązań handlowych i finansowych i udostępnia ją na wniosek organowi regulacyjnemu.
7. Operator systemu przesyłowego przedstawia do zatwierdzenia organowi regulacyjnemu wszelkie umowy handlowe i finansowe z przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo.
8. Operator systemu przesyłowego informuje organ regulacyjny o zasobach finansowych, o których mowa w art. 57 ust. 1 lit. d), dostępnych na cel przyszłych inwestycji lub odtworzenia istniejących aktywów.

9. Przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo powstrzymuje się od wszelkich działań utrudniających operatorowi systemu przesyłowego przestrzeganie jego obowiązków przewidzianych w niniejszym rozdziale oraz nie wymaga od operatora systemu przesyłowego uzyskania zgody przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo na wypełnianie tych obowiązków.
10. Przedsiębiorstwo, które uzyskało od organu regulacyjnego certyfikat zgodności z wymogami niniejszego rozdziału, jest zatwierdzone i wyznaczone przez dane państwo członkowskie jako operator systemu przesyłowego. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 65 niniejszej dyrektywy oraz w art. 13 **[przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu [...] [...] zgodnie z wnioskiem COM X/Y]** lub w art. 66 niniejszej dyrektywy.
11. Na podstawie art. 16 i 17 rozporządzenia (UE) 2015/703 operator systemu przesyłowego podaje do wiadomości publicznej szczegółowe informacje dotyczące jakości gazów transportowanych w jego sieciach.

Artykuł 59

Niezależność pracowników i kierownictwa operatora systemu przesyłowego

1. Decyzje dotyczące powoływania i przedłużania okresu urzędowania, warunków zatrudnienia — w tym również wynagrodzenia i rozwiązania stosunku pracy — osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego podejmowane są przez organ nadzorujący operatora systemu przesyłowego powoływany zgodnie z art. 60.
2. Organowi regulacyjnemu zgłasza się dane osobowe oraz warunki regulujące kadencję, czas trwania i zakończenie okresu urzędowania osób wyznaczonych przez organ nadzorujący do powoływania lub przedłużania okresu urzędowania jako osoby odpowiedzialne za zarządzanie wykonawcze lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz uzasadnienie jakiegokolwiek proponowanej decyzji zakończenia okresu urzędowania tych osób. Warunki te oraz decyzje, o których mowa w ust. 1, stają się wiążące jedynie w przypadku gdy organ regulacyjny nie zgłosił żadnych zastrzeżeń w terminie trzech tygodni od powiadomienia.

Organ regulacyjny może zgłosić sprzeciw wobec decyzji, o których mowa w ust. 1 w przypadku gdy:

- a) powstają wątpliwości co do niezależności zawodowej powołanej osoby odpowiedzialnej za zarządzanie lub członka organów administracyjnych; lub
- b) w przypadku przedterminowego zakończenia okresu urzędowania — jeżeli istnieją wątpliwości co do uzasadnienia takiego przedterminowego zakończenia.

3. Nie jest dozwolone zajmowanie jakiegokolwiek stanowiska ani wykonywanie jakichkolwiek obowiązków zawodowych, posiadanie jakichkolwiek interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami innymi niż operator systemu przesyłowego przez okres trzech lat przed powołaniem osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, podlegających przepisom niniejszego ustępu.

4. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą zajmować jakiegokolwiek innego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek innych obowiązków zawodowych, posiadać jakichkolwiek innych interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w jakiegokolwiek innej części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami.
5. Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych oraz pracownicy operatora systemu przesyłowego nie mogą, bezpośrednio ani pośrednio, posiadać żadnych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innej niż operator systemu przesyłowego ani otrzymywać od niej żadnych korzyści finansowych. Ich wynagrodzenie nie zależy od działalności ani wyników przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo innych niż działalność lub wyniki operatora systemu przesyłowego.
6. Gwarantuje się skuteczne prawo odwołania do organu regulacyjnego w przypadku jakichkolwiek skarg wnoszonych przez osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego w związku z przedterminowym zakończeniem okresu urzędowania.
7. Po zakończeniu okresu urzędowania w strukturach operatora systemu przesyłowego, osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim lub członkowie jego organów administracyjnych nie mogą zajmować żadnego stanowiska ani wykonywać jakichkolwiek obowiązków zawodowych, mieć interesów lub powiązań gospodarczych, bezpośrednio lub pośrednio, w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo lub w jakiegokolwiek jego części lub z kontrolującymi go wspólnikami lub akcjonariuszami przez okres nie mniej niż czterech lat.

8. Ust. 3 ma zastosowanie do większości osób odpowiedzialnych za zarządzanie lub członków organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego.

Osoby odpowiedzialne za zarządzanie lub członkowie organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego, którzy nie podlegają przepisom ust. 3, nie mogą wykonywać jakiejkolwiek działalności zarządczej ani innej odnośnej działalności w przedsiębiorstwie zintegrowanym pionowo przez okres co najmniej sześciu miesięcy przed ich powołaniem.

Pierwszy akapit niniejszego ustępu oraz ust. 4–7 mają zastosowanie do osób należących do kierownictwa wykonawczego i do osób bezpośrednio im podległych w sprawach związanych z eksploatacją, utrzymywaniem lub rozbudową sieci.

Artykuł 60

Organ nadzorujący

1. Operator systemu przesyłowego posiada organ nadzorujący, odpowiedzialny za podejmowanie decyzji, które mogą mieć znaczący wpływ na wartość aktywów wspólników lub akcjonariuszy operatora systemu przesyłowego, w szczególności za decyzje dotyczące zatwierdzenia rocznych i długoterminowych planów finansowych, poziomu zadłużenia operatora systemu przesyłowego i wielkości dywidendy wypłacanej wspólnikom lub akcjonariuszom. Decyzje należące do kompetencji organu nadzorującego nie obejmują decyzji związanych z bieżącą działalnością operatora systemu przesyłowego i zarządzaniem siecią oraz działań związanych z przygotowaniem dziesięcioletniego planu rozwoju sieci opracowywanego zgodnie z art. 51.
2. Organ nadzorujący składa się z członków reprezentujących przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, członków reprezentujących wspólników lub akcjonariuszy będących stronami trzecimi oraz, w przypadku gdy jest to przewidziane w odpowiednich przepisach państw członkowskich — członków reprezentujących inne zainteresowane strony, takich jak pracowników operatora systemu przesyłowego.
3. Art. 59 ust. 2 akapit pierwszy oraz art. 59 ust. 3–7 mają zastosowanie do co najmniej połowy członków organu nadzorującego minus jedna osoba.

Art. 59 ust. 2 akapit drugi lit. b) ma zastosowanie do wszystkich członków organu nadzorującego.

Artykuł 61

Program zgodności i inspektor do spraw zgodności

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych ustanowili i wdrażali program zgodności, który określa środki podejmowane w celu zapewnienia wyeliminowania działań dyskryminacyjnych oraz zapewnienia odpowiedniego monitorowania zgodności z tym programem. W programie zgodności określa się szczegółowe obowiązki pracowników związane z osiągnięciem tego celu. Program podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Bez uszczerbku dla uprawnień krajowego organu regulacji energetyki, zgodność z programem jest niezależnie monitorowana przez inspektora do spraw zgodności.
2. Inspektor do spraw zgodności powoływany jest przez organ nadzorujący, z zastrzeżeniem zatwierdzenia przez organ regulacyjny. Organ regulacyjny może odmówić zatwierdzenia inspektora do spraw zgodności jedynie z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych. Inspektorem do spraw zgodności może być osoba fizyczna lub prawna. Art. 59 ust. 2–8 ma zastosowanie do inspektora do spraw zgodności.

3. Inspektor do spraw zgodności odpowiada za:
- a) monitorowanie wdrażania programu zgodności;
 - b) opracowywanie sprawozdania rocznego określającego środki podjęte w celu wdrożenia programu zgodności i za przedłożenie go organowi regulacyjnemu;
 - c) składanie sprawozdań organowi nadzorującemu i wydawanie zaleceń dotyczących programu zgodności i jego wdrażania;
 - d) powiadamianie organu regulacyjnego o wszelkich istotnych naruszeniach w zakresie wdrażania programu zgodności;
 - e) składanie organowi regulacyjnemu sprawozdań dotyczących wszelkich powiązań handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego.
4. Inspektor do spraw zgodności przedkłada organowi regulacyjnemu propozycje decyzji w sprawie planu inwestycyjnego lub w sprawie poszczególnych inwestycji w sieć. Ma to miejsce najpóźniej w chwili przedstawienia tych propozycji organowi nadzorującemu przez kierownictwo lub właściwy organ administracyjny operatora systemu przesyłowego.

5. W przypadku gdy przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo, podczas walnego zgromadzenia lub w drodze głosowania członków powołanego przez siebie organu nadzorującego, sprzeciwi się przyjęciu decyzji, czego skutkiem będzie niemożność dokonania lub opóźnienie inwestycji, które zgodnie z dziesięcioletnim planem rozwoju miały być zrealizowane w ciągu trzech kolejnych lat, inspektor do spraw zgodności powiadamia o tym organ regulacyjny, który działa w takim przypadku zgodnie z art. 51.
6. Warunki regulujące mandat lub warunki zatrudnienia inspektora do spraw zgodności, w tym czas trwania jego mandatu, podlegają zatwierdzeniu przez organ regulacyjny. Warunki te zapewniają niezależność inspektora do spraw zgodności, w tym poprzez zapewnienie mu wszystkich zasobów niezbędnych do wykonywania jego zadań. Przez czas trwania swojego mandatu inspektor do spraw zgodności nie może zajmować, pośrednio ani bezpośrednio, żadnego innego stanowiska, pełnić jakichkolwiek innych zadań ani mieć jakichkolwiek innych interesów w jakiegokolwiek części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub z taką jego częścią lub z jej wspólnikami lub akcjonariuszami posiadającymi pakiet kontrolny.
7. Inspektor do spraw zgodności składa organowi regulacyjnemu regularne sprawozdania, ustne lub pisemne i jest uprawniony do składania regularnego sprawozdania, ustnego lub pisemnego organowi nadzorującemu operatora systemu przesyłowego.
8. Inspektor do spraw zgodności może brać udział we wszelkich posiedzeniach kierownictwa lub organów administracyjnych operatora systemu przesyłowego oraz w posiedzeniach organu nadzorującego i w walnych zgromadzeniach. Inspektor do spraw zgodności bierze udział we wszystkich posiedzeniach, na których omawiane są następujące kwestie:

- a) warunki dostępu do sieci określone w [przekształconym rozporządzeniu w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804], w szczególności dotyczące taryf, usług związanych z dostępem stron trzecich, alokacji zdolności i zarządzania ograniczeniami, przejrzystości, bilansowania i rynków wtórnych;
 - b) przedsięwzięcia podjęte w celu eksploatacji, utrzymywania i rozbudowy systemu przesyłowego, w tym również inwestycje w nowe połączenia transportowe, w zwiększanie zdolności i w optymalizację istniejącej zdolności;
 - c) zakup lub sprzedaż energii niezbędnej do eksploatacji systemu przesyłowego.
9. Inspektor do spraw zgodności monitoruje przestrzeganie art. 36 przez operatora systemu przesyłowego.
10. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do wszystkich stosownych danych i do biur operatora systemu przesyłowego, a także do wszystkich informacji niezbędnych do wykonywania swojego zadania.
11. Po uprzednim zatwierdzeniu przez organ regulacyjny, organ nadzorujący może odwołać inspektora do spraw zgodności. Odwołuje on inspektora do spraw zgodności z przyczyn braku niezależności lub kompetencji zawodowych na wniosek organu regulacyjnego.
12. Inspektor do spraw zgodności ma dostęp do biur operatora systemu przesyłowego bez uprzedniego zawiadomienia.

SEKCJA 4

ROZDZIAŁ OPERATORÓW WYSPECJALIZOWANYCH SIECI WODOROWYCH

Artykuł 62

Rozdział operatorów sieci wodorowych

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby od dnia [...] **koniec** okresu transpozycji +1 rok] r. operatorzy sieci wodorowych byli rozdzieleni zgodnie z przepisami dotyczącymi operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego określonymi w art. 5[...]4 ust. 1–3, **6, 7 i 12 [...]**.
2. Do celów niniejszego artykułu, art. 42 i 54 oraz art. 35 i 43 dyrektywy (UE) 2019/944 „wytwarzanie lub dostawy” obejmują wytwarzanie i dostawy wodoru, a „przesył” obejmuje transport wodoru.
3. [...] **W odniesieniu do** sieci wodorowych **należących do** przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwo członkowskie może podjąć decyzję o niestosowaniu ust. 1. W takim przypadku dane państwo członkowskie wyznacza niezależnego operatora sieci wodorowej, rozdzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów systemów gazu ziemnego określonymi w art. 55. Operatorzy sieci wodorowych i operatorzy systemów przesyłowych gazu rozdzieleni zgodnie z art. 54 ust. 1 **mogą [...]** działać jako niezależny operator sieci wodorowej, z zastrzeżeniem wymogów określonych w art. 63.

4. [...] Na zasadzie odstępstwa od art. 54, w przypadku gdy sieć wodorowa należy do certyfikowanego operatora systemu przesyłowego gazu lub [...] w przypadku gdy w dniu [data wejścia w życie dyrektywy] [...] sieć wodorowa należała do przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, państwa członkowskie mogą zdecydować o niestosowaniu ust. 1 i wyznaczyć podmiot pozostający pod wyłączną kontrolą operatora systemu przesyłowego lub przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo [...] lub przedsiębiorstwa zajmującego się wodorem [...] jako zintegrowanego operatora sieci wodorowej, rozdzielonego zgodnie z przepisami dotyczącymi niezależnych operatorów przesyłu gazu ziemnego określonymi w rozdziale IX sekcja 3. [...]
5. Określone w art. 66 zasady mające zastosowanie do operatorów systemów przesyłowych mają zastosowanie do operatorów sieci wodorowych.

Artykuł 63

Rozdział poziomy operatorów sieci wodorowych

W przypadku gdy operator sieci wodorowej jest częścią przedsiębiorstwa prowadzącego działalność w zakresie przesyłu lub dystrybucji gazu ziemnego lub energii elektrycznej, musi on być niezależny przynajmniej pod względem formy prawnej.

Artykuł 64

Rozdział rachunkowości w przypadku operatorów systemów wodorowych

Państwa członkowskie zapewniają, aby rachunkowość operatorów systemów wodorowych była prowadzona zgodnie z art. 69.

SEKCJA 5

WYZNACZENIE I CERTYFIKACJA OPERATORÓW SIECI GAZU ZIEMNEGO I OPERATORÓW SIECI WODOROWYCH

Artykuł 65

Wyznaczenie i certyfikacja operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci wodorowych

1. Przed zatwierdzeniem i wyznaczeniem przedsiębiorstwa jako operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci wodorowej musi ono uzyskać certyfikację zgodnie z procedurami określonymi w ust. 4, 5 i 6 niniejszego artykułu oraz w art. 13 [przekształconego rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804].
2. Przedsiębiorstwa, które uzyskały certyfikację od organu regulacyjnego jako spełniające wymogi art. 54 lub 62, zgodnie z procedurą certyfikacji, zostają zatwierdzone i wyznaczane przez państwa członkowskie jako operatorzy systemów przesyłowych lub operatorzy sieci wodorowych. Informacja o wyznaczeniu operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci wodorowych zgłaszana jest Komisji oraz publikowana w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
3. Certyfikowane przedsiębiorstwa powiadamiają organ regulacyjny o wszelkich planowanych transakcjach, które mogą wymagać powtórnej oceny ich zgodności z wymogami art. 54 lub art. 62.

4. Organy regulacyjne monitorują stałe przestrzeganie przez certyfikowane przedsiębiorstwa wymogów art. 54 lub art. 62. Wszczynają one procedurę certyfikacji w celu zapewnienia takiej zgodności:
- a) po złożeniu przez certyfikowane przedsiębiorstwo powiadomienia zgodnie ust. 3;
 - b) z własnej inicjatywy, jeżeli dowiedziały się, że planowana zmiana w zakresie praw lub wpływu wobec certyfikowanych przedsiębiorstw lub właścicieli systemów przesyłowych może prowadzić do naruszenia art. 54 lub art. 62, lub w przypadku gdy mają powody, aby sądzić, że takie naruszenie mogło mieć miejsce; lub
 - c) na podstawie uzasadnionego wniosku Komisji.
5. Organy regulacyjne przyjmują decyzję w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego [...] lub operatora sieci wodorowej w terminie 100 dni roboczych od daty powiadomienia dokonanego przez operatora systemu przesyłowego [...] lub operatora sieci wodorowej lub od daty wniosku Komisji. Po upływie tego terminu certyfikację uznaje się za przyznaną. Wyrażna lub dorozumiana decyzja organu regulacyjnego staje się skuteczna jedynie po zakończeniu procedury określonej w ust. 6.

6. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o wyraźnej lub dorozumianej decyzji w sprawie certyfikacji , przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji. Komisja stanowi zgodnie z procedurą ustanowioną w art. 13 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804].
7. Organy regulacyjne oraz Komisja mogą zwrócić się do operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci wodorowych i do przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw o dostarczenie wszelkich informacji istotnych z punktu widzenia wypełniania ich zadań zgodnie z niniejszym artykułem.
8. Organy regulacyjne oraz Komisja zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

Artykuł 66

Certyfikacja w odniesieniu do krajów trzecich

1. W przypadku gdy o certyfikację zwraca się właściciel systemu przesyłowego, operator systemu przesyłowego, operator sieci wodorowej lub właściciel sieci wodorowej, który jest kontrolowany przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich, organ regulacyjny powiadamia o tym Komisję.

Organ regulacyjny powiadamia również niezwłocznie Komisję o wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym, nad operatorem systemu przesyłowego, nad [...] siecią wodorową lub nad **operatorem [...]** sieci wodorowej przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.

2. Operator systemu przesyłowego lub operator sieci wodorowej powiadamia organ regulacyjny o wszelkich okolicznościach, które mogłyby prowadzić do uzyskania kontroli nad systemem przesyłowym lub nad operatorem systemu przesyłowego **lub nad siecią wodorową lub nad operatorem sieci wodorowej** przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich.

3. Organ regulacyjny przyjmuje projekt decyzji w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci wodorowej w terminie 100 dni roboczych od daty powiadomienia przez operatora systemu przesyłowego **lub operatora sieci wodorowej**. Organ regulacyjny odmawia certyfikacji, jeżeli nie wykazano:
- a) że dany podmiot spełnia wymogi art. 54 lub art. 62; oraz
 - b) organowi regulacyjnemu lub innemu właściwemu organowi wyznaczonemu przez państwo członkowskie, że udzielenie certyfikacji nie stworzy zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii w danym państwie członkowskim i w Unii. Mając na uwadze tę kwestię, organ regulacyjny lub inny właściwy organ wyznaczony w ten sposób uwzględnia:
 - (i) prawa i zobowiązania Unii względem tego kraju trzeciego, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z jakiegokolwiek umowy zawartej z jednym lub większą liczbą krajów trzecich, której stroną jest Unia i która dotyczy kwestii bezpieczeństwa dostaw energii;
 - (ii) prawa i zobowiązania danego państwa członkowskiego względem tego kraju trzeciego, wynikające z umów zawartych z tym krajem trzecim, w zakresie, w jakim są one zgodne z prawem unijnym;
 - (iii) inne szczególne fakty i okoliczności dotyczące danego przypadku i danego kraju trzeciego.

4. Organ regulacyjny niezwłocznie powiadamia Komisję o decyzji, przekazując jednocześnie wszystkie stosowne informacje dotyczące tej decyzji.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby organ regulacyjny lub wyznaczony właściwy organ, o którym mowa w ust. 3 lit. b) — przed przyjęciem decyzji w sprawie certyfikacji przez organ regulacyjny — wystąpił z wnioskiem do Komisji o opinię:
 - a) że dany podmiot spełnia wymogi art. 54 lub art. 62; oraz
 - b) czy przyznanie certyfikacji nie będzie stanowiło zagrożenia dla bezpieczeństwa dostaw energii do Unii.
6. Komisja bada wniosek, o którym mowa w ust. 5, niezwłocznie po jego otrzymaniu. W terminie 50 dni roboczych od otrzymania wniosku Komisja wydaje swoją opinię dla organu regulacyjnego lub, jeżeli z wnioskiem wystąpił wyznaczony właściwy organ, dla tego organu.

Przygotowując opinię, Komisja może zwrócić się do ACER, danego państwa członkowskiego i zainteresowanych stron o przedstawienie przez nie swoich uwag.

W przypadku gdy Komisja występuje z takim wnioskiem, okres 50 dni roboczych ulega przedłużeniu o dodatkowe 50 dni roboczych.

W przypadku gdy Komisja nie wyda opinii w terminie, o którym mowa w akapicie pierwszym i drugim, uznaje się, że Komisja nie zgłasza żadnych zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.

7. Oceniając, czy kontrola wykonywana przez osobę lub osoby z kraju trzeciego lub z krajów trzecich będzie stanowiła zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii do Unii, Komisja uwzględni:
- a) szczególne okoliczności danego przypadku i danego kraju trzeciego lub krajów trzecich; oraz
 - b) prawa i zobowiązania Unii wobec tego kraju trzeciego lub krajów trzecich, wynikające z prawa międzynarodowego, w tym również z umowy zawartej z jednym lub większą liczbą krajów trzecich, której stroną jest Unia i która dotyczy kwestii bezpieczeństwa dostaw.
8. Organ regulacyjny przyjmuje ostateczną decyzję w sprawie certyfikacji w terminie 50 dni roboczych po upływie terminu, o którym mowa w ust. 6. Przyjmując ostateczną decyzję, organ regulacyjny w najwyższym stopniu uwzględnia opinię Komisji. W każdym przypadku państwa członkowskie mają prawo odmowy certyfikacji w przypadku gdy wydanie certyfikacji stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa dostaw energii tego państwa członkowskiego lub dla bezpieczeństwa dostaw energii innego państwa członkowskiego. W przypadku gdy państwo członkowskie wyznaczyło inny właściwy organ do oceny ust. 3 lit. b), może ono wymagać od organu regulacyjnego przyjęcia ostatecznej decyzji zgodnie z oceną dokonaną przez ten właściwy organ. Ostateczna decyzja organu regulacyjnego publikowana jest wraz z opinią Komisji. W przypadku gdy ostateczna decyzja odbiega od opinii Komisji, dane państwo członkowskie przedstawia i publikuje wraz z tą decyzją uzasadnienie takiej decyzji.

9. Niniejszy artykuł w żaden sposób nie narusza prawa państw członkowskich do wykonywania, zgodnie z prawem unijnym, krajowej kontroli sądowej w celu ochrony prawnie uzasadnionych interesów bezpieczeństwa publicznego.
10. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 w celu **uzupełnienia niniejszej dyrektywy przez zapewnienie** wytycznych ustalających szczegółowe zasady procedury, która ma być realizowana do celów stosowania niniejszego artykułu.

Artykuł 67

Wyznaczenie operatorów systemów magazynowania gazu ziemnego, magazynowania wodoru, instalacji LNG oraz terminali wodorowych

Państwa członkowskie wyznaczają lub wymagają od przedsiębiorstw będących właścicielami instalacji magazynowych gazu ziemnego, instalacji magazynowania wodoru, instalacji LNG i terminali wodorowych wyznaczenia na okres czasu określony przez państwa członkowskie jednego lub większą liczbę operatorów powyższej infrastruktury, uwzględniając efektywność i rachunek ekonomiczny.

SEKCJA 6

ROZDZIAŁ I PRZEJRZYSTOŚĆ RACHUNKOWOŚCI

Artykuł 68

Prawo wglądu do rachunkowości

1. Państwa członkowskie lub każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne, o których mowa w art. 70 ust. 1, oraz organy rozstrzygające spory, o których mowa w art. 24 ust. 3, w zakresie, w jakim jest to niezbędne do wykonywania ich zadań, uprawnione są do wglądu do rachunkowości przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem zgodnie z art. 71.
2. Państwa członkowskie i każdy wyznaczony przez nie właściwy organ, w tym również organy regulacyjne, o których mowa w art. 70 ust. 1, oraz organy rozstrzygające spory, zachowują poufność informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie. Państwa członkowskie mogą przewidzieć ujawnienie takich informacji, gdy jest to niezbędne do wykonywania przez właściwe organy ich funkcji.

Rozdział rachunkowości

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne kroki w celu zapewnienia, aby rachunkowość przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem prowadzona była zgodnie z ust. 2–5 .
2. Przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem, niezależnie od ich struktury własności lub formy prawnej, sporządzają, poddają kontroli i publikują swoje roczne sprawozdania finansowe zgodnie z przepisami prawa krajowego dotyczącymi rocznych sprawozdań finansowych spółek , przyjętymi zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE²⁷.

Przedsiębiorstwa, które nie mają obowiązku prawnego publikacji swoich rocznych sprawozdań finansowych, przechowują w swojej siedzibie głównej po jednym ich egzemplarzu do wglądu publicznego.

²⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/34/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie rocznych sprawozdań finansowych, skonsolidowanych sprawozdań finansowych i powiązanych sprawozdań niektórych rodzajów jednostek, zmieniająca dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2006/43/WE oraz uchylająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG (Dz.U. L 182 z 29.6.2013, s. 19).

3. Przedsiębiorstwa prowadzą w swej wewnętrznej rachunkowości odrębne księgi rachunkowe dla swojej działalności w zakresie przesyłu, dystrybucji, LNG, terminali wodorowych, magazynowania gazu ziemnego, i wodoru oraz transportu wodoru, tak jak byłyby do tego zobowiązane, gdyby odnośne działalności były prowadzone przez odrębne przedsiębiorstwa, w celu uniknięcia dyskryminacji, subsydiowania skrośnego i zakłócenia konkurencji. Prowadzą one również rachunkowość, która może być skonsolidowana, dla innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem, dystrybucją, LNG, terminalami wodorowymi, magazynowaniem gazu ziemnego, i wodoru oraz z transportem wodoru. W rachunkowości wykazuje się dochód wynikający z własności sieci przesyłowej, dystrybucyjnej lub wodorowej. W stosownych przypadkach przedsiębiorstwa gazowe prowadzą skonsolidowaną rachunkowość dla innych rodzajów działalności niezwiązanej z gazem. Wewnętrzna rachunkowość obejmuje bilans oraz rachunek zysków i strat dla każdego rodzaju działalności.
4. Kontrola, o której mowa w ust. 2, weryfikuje w szczególności przestrzeganie obowiązku unikania dyskryminacji i subsydiowania skrośnego, o którym mowa w ust. 3.
5. Przedsiębiorstwa określają w swojej wewnętrznej rachunkowości zasady księgowania aktywów i pasywów, wydatków i przychodów, jak również amortyzacji, bez uszczerbku dla stosowanych w kraju zasad rachunkowości, których przestrzegają przy prowadzeniu oddzielnej rachunkowości, o której mowa w ust. 3. Te wewnętrzne zasady mogą zostać zmienione tylko w wyjątkowych przypadkach. Takie zmiany powinny zostać wymienione i należyście uzasadnione.
6. W rocznych sprawozdaniach finansowych oznacza się w uwagach każdą transakcję o określonej wartości przeprowadzaną z przedsiębiorstwami powiązаныmi.

Rozdział X

Organy regulacyjne

Artykuł 70

Wyznaczanie i niezależność organów regulacyjnych

1. Każde państwo członkowskie wyznacza jeden organ regulacyjny na poziomie krajowym.
2. Ust. 1 pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia innych organów regulacyjnych na poziomie regionalnym w państwach członkowskich, pod warunkiem że istnieje jeden wyższej rangi przedstawiciel pełniący funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Unii w Radzie Organów Regulacyjnych ACER zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/942.
3. W drodze odstępstwa od ust. 1, państwo członkowskie może wyznaczyć organy regulacyjne dla małych systemów w odrębnym geograficznie regionie, w którym zużycie w roku 2008 wyniosło mniej niż 3 % całości zużycia państwa członkowskiego, którego stanowi on część. Odstępstwo to pozostaje bez uszczerbku dla możliwości wyznaczenia jednego wyższej rangi przedstawiciela pełniącego funkcje przedstawicielskie i kontaktowe na poziomie Unii w Radzie Organów Regulacyjnych ACER zgodnie z art. 7 ust. 1 rozporządzenia (UE) 2019/942.
4. Państwa członkowskie gwarantują niezależność organu regulacyjnego i zapewniają, aby wykonywał on swoje uprawnienia w sposób bezstronny i przejrzysty. W tym celu państwa członkowskie zapewniają, aby przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych powierzonych mu na mocy niniejszej dyrektywy i aktów powiązanych, organ regulacyjny:
 - a) był prawnie odrębny i funkcjonalnie niezależny od jakiegokolwiek innego podmiotu publicznego lub prywatnego;

- b) zapewniał, aby jego pracownicy oraz osoby odpowiedzialne za zarządzanie nim:
 - (i) działali niezależnie od wszelkich interesów rynkowych;
 - (ii) przy wykonywaniu swoich zadań regulacyjnych nie zwracali się o bezpośrednie polecenia ani nie wykonywali bezpośrednich poleceń któregośkolwiek rządu lub innego podmiotu publicznego lub prywatnego. Niniejszy wymóg pozostaje bez uszczerbku dla ścisłej współpracy, w stosownych przypadkach, z innymi właściwymi organami krajowymi oraz dla ogólnych wytycznych polityki opracowanych przez rząd i niezwiązanych z uprawnieniami i obowiązkami regulacyjnymi na podstawie z art. 72.

5. W celu ochrony niezależności organu regulacyjnego państwa członkowskie zapewniają w szczególności, aby:

- a) organ regulacyjny mógł podejmować niezależne decyzje, niezależnie od jakichkolwiek podmiotów politycznych;
- b) organ regulacyjny miał wszystkie zasoby kadrowe i finansowe, jakich potrzebuje, aby móc skutecznie i wydajnie spełniać swoje obowiązki i wykonywać swoje uprawnienia;
- c) organ regulacyjny miał odrębne środki w budżecie rocznym i niezależność w wykonywaniu przyznanego budżetu;
- d) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego byli powoływani na ustaloną kadencję od pięciu do siedmiu lat, z możliwością jednokrotnego odnowienia;

- e) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego byli powoływani w oparciu o obiektywne, przejrzyste i opublikowane kryteria, w wyniku niezależnej i bezstronnej procedury zapewniającej, by kandydaci posiadali umiejętności i doświadczenie niezbędne do zajmowania odpowiednich stanowisk w organie regulacyjnym; ;
- f) wprowadzono przepisy dotyczące konfliktu interesów, a obowiązek zachowania poufności obejmował również okres po zakończeniu mandatu członków zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego;
- g) członkowie zarządu organu regulacyjnego lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa organu regulacyjnego mogli zostać odwołani wyłącznie na podstawie ustanowionych przejrzystych kryteriów;
- h) państwa członkowskie mogą ustanowić kontrole ex post rocznych sprawozdań finansowych organów regulacyjnych przez niezależnego rewidenta.

W odniesieniu do lit. d) akapit pierwszy, państwa członkowskie zapewniają odpowiedni system rotacji w zarządzie lub ścisłym kierownictwie. Członkowie zarządu lub, w przypadku braku zarządu, ścisłego kierownictwa mogą zostać zwolnieni z pełnienia funkcji w trakcie swojej kadencji, jedynie w przypadku gdy nie spełniają już warunków określonych w niniejszym artykule lub dopuścili się uchybienia w rozumieniu prawa krajowego.

6. Do dnia 5 lipca 2022 r., a następnie co cztery lata Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie dotyczące przestrzegania przez organy krajowe zasady niezależności ustanowionej w niniejszym artykule.

Artykuł 71

Ogólne cele organu regulacyjnego

Wykonując zadania regulacyjne określone w niniejszej dyrektywie, organ regulacyjny podejmuje wszelkie rozsądne środki służące realizacji następujących celów w ramach swoich obowiązków i uprawnień określonych w art. 72, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi, w tym również z organami ochrony konkurencji oraz organami z państw sąsiednich, w tym z krajów trzecich, i bez uszczerbku dla ich kompetencji:

- a) promowanie, w ścisłej współpracy z organami regulacyjnymi innych państw członkowskich, Komisją oraz ACER, konkurencyjnego, elastycznego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem środowiskowym rynku wewnętrznego gazu ziemnego, gazów odnawialnych i niskoemisyjnych oraz wodoru w Unii oraz zapewnianie właściwych warunków dla wydajnej i niezawodnej eksploatacji sieci gazu ziemnego i wodorowych **i postępów w zakresie integracji systemu energetycznego**, przy uwzględnieniu celów długoterminowych, a tym samym przyczyniając się do spójnego, sprawnego i efektywnego stosowania przepisów Unii w celu osiągnięcia unijnych celów w zakresie klimatu i energii;
- b) rozwój konkurencyjnych i właściwie funkcjonujących transgranicznych rynków regionalnych w Unii, z myślą o osiągnięciu celów, o których mowa w lit. a);

- c) zniesienie ograniczeń w handlu gazem ziemnym i wodorem między państwami członkowskimi, w tym również zniesienie ograniczeń spowodowanych różnicami jakości gazów lub różnicami ilości wodoru domieszanego w systemie gazu ziemnego bądź różnicami jakości wodoru w systemie wodorowym, rozwój odpowiednich transgranicznych zdolności przesyłowych lub transportu w celu zaspokojenia popytu i wzmocnienia integracji rynków krajowych zapewniający interoperacyjność wzajemnie połączonego systemu gazu ziemnego UE lub unijnego systemu wodorowego, co może ułatwić swobodny przepływ gazu ziemnego w Unii;
- d) pomoc – **przy zastosowaniu zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim”** – w najbardziej opłacalnym rozwoju bezpiecznych, niezawodnych i skutecznych niedyskryminacyjnych systemów zorientowanych na konsumenta, wspieranie wystarczalności systemu oraz, zgodnie z ogólnymi celami polityki energetycznej i klimatycznej, efektywności energetycznej, a także integracji produkcji gazu ze źródeł odnawialnych na dużą i małą skalę oraz rozproszonej produkcji gazu zarówno w sieciach przesyłowych, jak i dystrybucyjnych oraz ułatwianie ich eksploatacji w związku z innymi sieciami energetycznymi energii elektrycznej i ciepła;
- e) ułatwianie dostępu do sieci dla nowych zdolności produkcyjnych, w szczególności usuwanie barier, które mogłyby uniemożliwić dostęp nowych podmiotów wchodzących na rynek oraz gazu i wodoru ze źródeł odnawialnych ;
- f) zapewnianie, aby operatorzy systemu i użytkownicy systemu otrzymywali stosowne zachęty, zarówno krótko-, jak i długoterminowe, zwłaszcza odnośnie do efektywności energetycznej, w celu zwiększenia wydajności w zakresie działania sieci oraz rozwijania integracji rynkowej;
- g) zapewnienie odbiorcom korzyści poprzez skuteczne funkcjonowanie ich rynku krajowego, wspieranie skutecznej konkurencji oraz pomoc w zapewnieniu ochrony konsumentów w ścisłej współpracy z właściwymi organami ochrony konsumentów;
- h) pomoc w osiągnięciu wysokich standardów usługi publicznej w odniesieniu do gazu ziemnego, przyczynianie się do ochrony odbiorców wrażliwych oraz do zgodności procesów wymiany niezbędnych danych w przypadku zmiany dostawcy przez odbiorcę.

Artykuł 72

Obowiązki i uprawnienia organu regulacyjnego

1. Do obowiązków organu regulacyjnego należy:
 - a) ustalanie lub zatwierdzanie, na podstawie przejrzystych kryteriów, taryf przesyłowych lub dystrybucyjnych lub metod ich ustalania lub zarówno taryf, jak i metod;
 - b) od dnia 1 stycznia [...] **2036** r. lub od dnia rozpoczęcia **stosowania** [...] art. 31 ust. 1 niniejszej dyrektywy – ustalanie lub zatwierdzanie, zgodnie z przejrzystymi kryteriami, taryf za dostęp do sieci wodorowych lub metod ich ustalania lub zarówno taryf, jak i metod;
 - c) ustalanie lub zatwierdzanie, zgodnie z przejrzystymi kryteriami:
 - (i) wysokości i czasu obowiązywania opłaty specjalnej, o której mowa w art. 4 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**], lub metod ich ustalania lub zarówno opłat, jak i metod,
 - (ii) wartości przenoszonych aktywów i przeznaczenia wszelkich zysków i strat, które mogą z tego wyniknąć, oraz (iii) przypisania wkładów na poczet opłaty specjalnej;

- d) zapewnienie wypełniania przez operatorów systemów przesyłowych i operatorów systemów dystrybucyjnych oraz, w stosownych przypadkach, właścicieli systemów, operatorów sieci wodorowych, jak również przez wszelkie przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem oraz innych uczestników rynku, w tym obywatelskie społeczności energetyczne ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą, [przekształconym rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**], kodeksami sieci i wytycznymi przyjętymi na podstawie art. 52 i 53 rozporządzenia w sprawie gazu, rozporządzeniem (UE) 2017/1938 i z innymi właściwymi przepisami unijnymi, w tym również w odniesieniu do kwestii transgranicznych, a także zgodnie z decyzjami ACER;
- e) zapewnienie, w ścisłej koordynacji z pozostałymi organami regulacyjnymi, przestrzegania przez ENTSO gazu, organizację OSD UE i ENNOH ich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**], kodeksów sieci i wytycznych przyjętych na podstawie art. 52–56 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**] oraz innych stosownych przepisów Unii, w tym w odniesieniu do kwestii transgranicznych, a także decyzji ACER, oraz wspólnego stwierdzenia braku wypełnienia przez ENTSO gazu, organizację OSD UE i ENNOH ich odpowiednich obowiązków; w przypadku gdy organy regulacyjne nie były w stanie osiągnąć porozumienia w terminie czterech miesięcy od rozpoczęcia konsultacji w celu wspólnego stwierdzenia przypadków niewypełniania obowiązków, sprawę przekazuje się do decyzji ACER zgodnie z art. 6 ust. 10 rozporządzenia (UE) 2019/942;

- f) monitorowanie zmian jakości gazu i zarządzania jakością gazu przez operatorów systemów przesyłowych oraz, w stosownych przypadkach, przez operatorów systemów dystrybucyjnych, w tym monitorowanie zmian kosztów związanych z zarządzaniem jakością gazu przez operatorów systemów oraz zmian związanych z mieszaniem wodoru w systemie gazu ziemnego i **jego separacją [...]; Jeśli w państwie członkowskim do gromadzenia tych informacji został już wyznaczony inny właściwy organ, organ ten udostępnia te informacje przedmiotowemu organowi regulacyjnemu.**
- g) monitorowanie zmian jakości wodoru i zarządzanie jakością wodoru przez operatorów sieci wodorowych, w stosownych przypadkach, jak określono w art. 46, w tym monitorowanie zmian kosztów związanych z zarządzaniem jakością wodoru;
- h) analizowanie i udostępnianie oceny, **a także wydawanie opinii i zalecanie zmian w odniesieniu do** przedstawionego przez operatorów sieci wodorowych **przeгляdu** rozwoju infrastruktury transportu wodoru zgodnie z art. 52, z uwzględnieniem w tej analizie ogólnej potrzeby istnienia sieci wodorowej pod względem energetycznym i ekonomicznym, a także wspólnego scenariusza ramowego na podstawie art. 51 ust. 2 lit. e), dotyczących planowania rozwoju sieci **oraz ogólnounijnego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci w odniesieniu do wodoru przewidzianego w art. 43 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu];**

- i) uwzględnianie analizy i oceny przeglądu rozwoju infrastruktury transportu wodoru zgodnie z lit. [...] **h**) przy zatwierdzaniu opłat specjalnych w rozumieniu art. 4 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**].
- j) współpraca w zakresie kwestii transgranicznych z organem regulacyjnym lub organami państw członkowskich, których to dotyczy, oraz z ACER, w szczególności poprzez udział w pracach rady organów regulacyjnych ACER na podstawie art. 21 rozporządzenia (UE) 2019/942. W odniesieniu do infrastruktury do i z państwa trzeciego organ regulacyjny państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego z siecią państw członkowskich, może współpracować z odpowiednimi organami państwa trzeciego, z uwzględnieniem umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej, po konsultacji z organami regulacyjnymi innych państw członkowskich, których to dotyczy, mając na celu spójne stosowanie na terytorium państw członkowskich niniejszej dyrektywy w odniesieniu do tej infrastruktury;

- k) przestrzeganie i wdrażanie wszelkich stosownych prawnie wiążących decyzji ACER oraz Komisji;
- l) przedkładanie właściwym organom państw członkowskich, ACER oraz Komisji corocznego sprawozdania z jego działalności i z wypełniania jego obowiązków. Sprawozdanie to dotyczy podjętych środków oraz uzyskanych wyników w zakresie każdego z zadań wymienionych w niniejszym artykule;
- m) zapewnienie, aby nie występowało subsydiowanie skrośne między działalnością w zakresie przesyłu, dystrybucji, transportu wodoru, magazynowania gazu ziemnego i wodoru, LNG oraz terminali wodorowych i w zakresie dostaw gazu ziemnego oraz wodoru, **o ile w prawie Unii nie przewidziano inaczej**;
- n) monitorowanie planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych, a także zamieszczanie w jego sprawozdaniu rocznym oceny planu inwestycyjnego operatorów systemów przesyłowych w zakresie ich zgodności z planem rozwoju sieci o zasięgu unijnym, o którym mowa w art. 29 ust. x [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**]; ocena taka może zawierać zalecenia dokonania zmian w planach inwestycyjnych;

- o) monitorowanie zgodności oraz dokonywanie przeglądu dotychczasowego funkcjonowania zasad dotyczących bezpieczeństwa i niezawodności sieci, a także ustalanie i zatwierdzanie standardów i wymogów jakości usług oraz dostaw lub przyczynianie się do tego wraz z innymi właściwymi organami;
- p) monitorowanie poziomu przejrzystości, w tym cen hurtowych, oraz zapewnianie przestrzegania przez przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem wymogów w zakresie przejrzystości;
- q) monitorowanie poziomu i skuteczności otwarcia rynku i konkurencji na poziomie hurtowym i detalicznym, w tym również na giełdach gazu ziemnego i wodoru, a także cen dla odbiorców będących gospodarstwami domowymi, w tym systemów przedpłat, częstotliwości zmian dostawców, częstotliwości odłączenia od sieci, opłat za usługi konserwacyjne i ich wykonanie oraz skarg zgłaszanych przez odbiorców będących gospodarstwami domowymi, jak również wszelkich zakłóceń lub ograniczeń konkurencji, łącznie z dostarczaniem wszelkich stosownych informacji oraz przekazywaniem właściwym organom ochrony konkurencji wszelkich istotnych spraw;

- r) monitorowanie występowania restrykcyjnych praktyk umownych, w tym klauzul wyłączności, które mogą uniemożliwiać dużym odbiorcom niebędącym gospodarstwami domowymi jednoczesne zawieranie umów z więcej niż jednym dostawcą lub ograniczać ich wybór w tym zakresie, a w stosownych przypadkach powiadamianie o takich praktykach krajowych organów ochrony konkurencji;
- s) poszanowanie swobody zawierania umów w odniesieniu do umów długoterminowych, pod warunkiem że są one zgodne z prawem unijnym oraz spójne z polityką Unii oraz pod warunkiem że wnoszą wkład w cele dekarbonizacji. Nie można zawierać długoterminowych umów na dostawy gazu ziemnego o nieobniżonej emisji na okres wykraczający poza koniec 2049 r.;
- t) monitorowanie czasu potrzebnego operatorom systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego lub operatorów sieci wodorowych do wykonania połączeń i napraw;
- u) monitorowanie i dokonywanie przeglądu warunków dostępu do magazynowania, kompresyjnego przechowywania w rurociągach i do innych usług pomocniczych przewidzianych w art. 29 lub art. 33. W przypadku gdy system dostępu do magazynowania gazu ziemnego jest określony zgodnie z art. 29 ust. 3, z zadania tego wyłączony jest przegląd taryf;

- y) pomoc w zapewnieniu, przy udziale innych właściwych organów, aby środki z zakresu ochrony konsumenta, w tym środki określone w załączniku I, były skuteczne i egzekwowane;
- w) publikowanie co najmniej raz w roku zaleceń dotyczących zapewnienia zgodności cen dostaw z art. 6 oraz w stosownych przypadkach przekazywanie ich organom ochrony konkurencji;
- x) zapewnianie niedyskryminacyjnego dostępu do danych dotyczących zużycia energii przez odbiorców, dostarczanie do ewentualnego wykorzystania łatwego do zrozumienia ujednoliconego na poziomie krajowym formatu w odniesieniu do danych dotyczących zużycia oraz szybkiego dostępu wszystkich odbiorców do tego rodzaju danych na podstawie art. 22 i 23;
- y) monitorowanie wdrażania zasad dotyczących funkcji i zakresu odpowiedzialności operatorów systemów przesyłowych, operatorów systemów dystrybucyjnych, operatorów sieci wodorowych, dostawców i odbiorców oraz innych uczestników rynku zgodnie z [przekształconym rozporządzeniem w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] 804];

- z) monitorowanie właściwego stosowania kryteriów określających, czy dana instalacja magazynowa gazu ziemnego objęta jest zakresem art. 29 ust. 3 lub 4; oraz
- aa) monitorowanie wdrażania środków zabezpieczających, o których mowa w art. 77;
- bb) przyczynianie się do zgodności procesów wymiany danych dla najważniejszych procesów rynkowych na poziomie regionalnym;
- cc) wdrażanie kodeksów sieci i wytycznych przyjętych na podstawie art. 52 **[przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu]** za pomocą środków krajowych lub, w razie potrzeby, skoordynowanych środków regionalnych lub ogólnounijnych;
- dd) zapewnienie przejrzystego i efektywnego procesu sporządzania krajowego planu rozwoju sieci zgodnie z wymogami określonymi w art. 51 i 52;
- ee) zatwierdzanie i zmiany planów rozwoju sieci, **o których mowa w art. 51, [...] art. 52 ust. 6 i art. 52 ust. 7;**

[...] [...];

- hh) monitorowanie dostępności porównywarek internetowych, w tym narzędzi porównawczych, spełniających kryteria określone w art. 12;
- ii) monitorowanie usuwania nieuzasadnionych przeszkód i ograniczeń dla rozwoju zużycia odnawialnego gazu ziemnego własnej produkcji i dla rozwoju obywatelskich społeczności energetycznych.

2. W przypadku gdy państwo członkowskie tak postanowiło, obowiązki monitorowania określone w ust. 1 mogą być wykonywane przez organy inne niż organ regulacyjny. W takim przypadku informacje będące wynikiem takiego monitorowania są jak najszybciej udostępniane organowi regulacyjnemu.

Bez uszczerbku dla swoich szczególnych kompetencji oraz zgodnie z zasadami lepszego stanowienia prawa, organy regulacyjne — zachowując jednocześnie swoją niezależność — konsultują się, w stosownych przypadkach, z operatorami systemów przesyłowych gazu ziemnego i sieci wodorowych oraz, w stosownych przypadkach, ściśle współpracują z innymi właściwymi organami krajowymi, podczas wykonywania obowiązków określonych w ust. 1.

3. Oprócz obowiązków powierzonych mu na mocy ust. 1 niniejszego artykułu, w przypadku gdy zgodnie z art. 55 lub art. 62 wyznaczony został niezależny operator systemu lub niezależny operator sieci wodorowej, organ regulacyjny:
- a) monitoruje wypełnianie przez właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu oraz właściciela sieci wodorowej i niezależnego operatora sieci wodorowej ich obowiązków na mocy niniejszego artykułu oraz nakłada sankcje za ich niewypełnienie zgodnie z ust. 4 lit. d);
 - b) monitoruje powiązania i przepływ informacji między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego lub właścicielem sieci wodorowej i niezależnym operatorem sieci wodorowej, aby zapewnić wypełnianie przez niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora sieci wodorowej jego obowiązków, a w szczególności zatwierdza umowy oraz pełni funkcję organu rozstrzygającego spory między niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego lub właścicielem sieci wodorowej i niezależnym operatorem sieci wodorowej w przypadku jakiegokolwiek skargi złożonej przez którąkolwiek ze stron zgodnie z ust. 11;

- c) bez uszczerbku dla procedury przewidzianej w art. 55 ust. 2 lit. c) zatwierdza, dla pierwszego dziesięcioletniego planu rozwoju sieci, plany inwestycyjne oraz wieloletni plan rozbudowy sieci, przedkładane co roku przez niezależnego operatora systemu lub niezależnego operatora sieci wodorowej;
- d) zapewnia, aby taryfy za dostęp do sieci, pobierane przez niezależnych operatorów systemów lub niezależnych operatorów sieci wodorowej, obejmowały wynagrodzenie dla właściciela sieci lub właścicieli sieci, zapewniające odpowiednie wynagrodzenie za korzystanie z aktywów sieci oraz wszelkich nowych inwestycji w sieci, pod warunkiem że są one przeprowadzane w warunkach opłacalności ekonomicznej i skutecznie;
- e) jest uprawniony do przeprowadzania inspekcji, w tym niezapowiedzianych inspekcji, w obiektach właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu lub właściciela sieci wodorowej i niezależnego operatora sieci wodorowej.

4. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy regulacyjne otrzymały uprawnienia umożliwiające im wykonywanie obowiązków, o których mowa w ust. 1, 3 i 6, w sposób skuteczny i szybki. W tym celu organ regulacyjny ma przynajmniej następujące uprawnienia:
- a) do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem;
 - b) do prowadzenia dochodzeń w sprawie funkcjonowania rynków gazów oraz do podejmowania decyzji i nakładania wszelkich niezbędnych i proporcjonalnych środków na rzecz wspierania skutecznej konkurencji oraz zapewniania właściwego funkcjonowania rynków gazów oraz, w stosownych przypadkach organ regulacyjny jest również uprawniony do współpracy z krajowym organem ochrony konkurencji oraz z organami regulacyjnymi rynków finansowych lub z Komisją przy prowadzeniu dochodzeń w zakresie prawa konkurencji;
 - c) do wymagania od przedsiębiorstw gazowych i przedsiębiorstw zajmujących się wodorem wszelkich informacji istotnych do wykonania jego zadań, w tym uzasadnienia każdej odmowy udzielenia dostępu stronom trzecim, oraz wszelkich informacji dotyczących środków niezbędnych do wzmocnienia sieci;

- d) do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji na przedsiębiorstwa gazowe i przedsiębiorstwa zajmujące się wodorem, które nie spełniają swoich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą lub ze wszelkimi właściwymi prawnie wiążącymi decyzjami organów regulacyjnych lub ACER , lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji , z uwzględnieniem uprawnienia do nakładania lub do zaproponowania nałożenia na operatora systemu przesyłowego grzywny w wysokości do 10 % rocznych obrotów operatora systemu przesyłowego lub operatora sieci wodorowej lub, w stosownych przypadkach, na przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo w wysokości do 10 % rocznych obrotów przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo lub na operatora systemu przesyłowego, lub operatora sieci wodorowej odpowiednio, za nieprzestrzeganie ich obowiązków zgodnie z niniejszą dyrektywą;
 - e) stosowne prawa do prowadzenia dochodzeń oraz odpowiednie uprawnienia do wydawania instrukcji w zakresie rozstrzygania sporów zgodnie z ust. 11 i 12.
5. Organ regulacyjny w państwie członkowskim, w którym ma siedzibę ENTSO gazu, europejska sieć operatorów sieci wodorowych lub organizacja OSD UE, jest uprawniony do nakładania skutecznych, proporcjonalnych i odstrasżających sankcji na te podmioty, jeżeli nie wykonują one swoich obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**] lub wszelkich właściwych prawnie wiążących decyzji organu regulacyjnego lub ACER, lub do zaproponowania właściwemu sądowi nałożenia takich sankcji.

6. Oprócz obowiązków i uprawnień przyznanych mu zgodnie z ust. 1 i 4 niniejszego artykułu, w przypadku gdy niezależny operator przesyłu lub zintegrowany operator sieci wodorowej został wyznaczony zgodnie z rozdziałem IX sekcja 3, organowi regulacyjnemu zostają przyznane przynajmniej następujące obowiązki i uprawnienia:
- a) do nakładania sankcji zgodnie z ust. 4 lit. d) za praktyki dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
 - b) do monitorowania przepływu informacji między operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci wodorowej a przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo w celu zapewnienia przestrzegania obowiązków przez operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci wodorowej;
 - c) do występowania jako organ rozstrzygający spory między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci wodorowej w odniesieniu do jakichkolwiek skarg wniesionych zgodnie z ust. 11;
 - d) do monitorowania powiązań handlowych i finansowych, w tym również pożyczek, między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci wodorowej;

- e) do zatwierdzania wszelkich umów handlowych i finansowych między przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo a operatorem systemu przesyłowego lub zintegrowanym operatorem sieci wodorowej, pod warunkiem że są one zgodne z warunkami rynkowymi;
- f) do żądania od przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo uzasadnienia w przypadku powiadomienia przez inspektora do spraw zgodności zgodnie z art. 64 ust. 4, zawierającego w szczególności dowody, że nie miało miejsca żadne zachowanie dyskryminacyjne na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo;
- g) do przeprowadzania inspekcji, w tym inspekcji niezapowiedzianych, w obiektach przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo i operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci wodorowej;
- h) do przekazywania wszystkich lub poszczególnych zadań operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci wodorowej niezależnemu operatorowi systemu przesyłowego lub niezależnemu operatorowi sieci wodorowej wyznaczonemu zgodnie z art. 64 w przypadku ciągłego naruszania przez operatora systemu przesyłowego lub zintegrowanego operatora sieci wodorowej jego obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy, w szczególności w przypadku powtarzającego się zachowania dyskryminacyjnego na korzyść przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

7. Organy regulacyjne są odpowiedzialne za ustalanie lub zatwierdzanie, z odpowiednim wyprzedzeniem przed ich wejściem w życie, przynajmniej metod stosowanych do kalkulacji lub ustanawiania warunków:
- a) przyłączenia i dostępu do sieci krajowych gazu ziemnego, w tym również taryf przesyłowych i dystrybucyjnych, a także zasad, warunków i taryf za dostęp do instalacji LNG, które to taryfy lub metody umożliwiają realizację niezbędnych inwestycji w sieci i instalacje LNG w sposób umożliwiający tym inwestycjom zapewnienie wykonalności sieci oraz instalacji LNG;
 - b) przyłączenia i dostępu do krajowych sieci wodorowych, w tym również, od dnia 1 stycznia 2031 r., taryf sieci wodorowych, **w stosownych przypadkach**, oraz warunków i taryf za dostęp do magazynów wodoru i terminali wodorowych [...];
 - c) zapewniania usług bilansowania systemu, które świadczone są w sposób najbardziej opłacalny i tworzą odpowiednie zachęty dla użytkowników sieci do bilansowania ich wkładu i poborów w sposób sprawiedliwy i niedyskryminacyjny oraz w oparciu o obiektywne kryteria;
 - d) zatwierdzania i monitorowania opłat specjalnych zgodnie z art. 4 [przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**].
 - e) dostępu do infrastruktury transgranicznej, łącznie z procedurami w zakresie alokacji zdolności przesyłowych i zarządzania ograniczeniami.
8. Metody lub warunki, o których mowa w ust. 7, są publikowane.

9. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf lub metod i usług bilansowania systemu, organy regulacyjne zapewniają, aby operatorzy systemów przesyłowych i dystrybucyjnych, a od dnia 1 stycznia 203[...]**6 r. lub od daty rozpoczęcia stosowania art. 31 ust. 1** – operatorzy sieci wodorowych otrzymywali stosowne zachęty – zarówno krótko-, jak i długoterminowe – do zwiększania wydajności, zwiększania integracji rynku i bezpieczeństwa dostaw oraz do wspierania odnośnej działalności badawczej.
10. Organy regulacyjne monitorują zarządzanie ograniczeniami krajowych sieci przesyłowych i sieci wodorowych, w tym połączeń wzajemnych, oraz wdrażanie zasad zarządzania ograniczeniami przesyłowymi. W tym celu operatorzy systemów przesyłowych, operatorzy sieci wodorowych lub podmioty rynkowe przedstawiają organom regulacyjnym swoje zasady zarządzania ograniczeniami, w tym mechanizmy alokacji zdolności. Organy regulacyjne mogą zwrócić się o zmianę tych zasad.

Decyzje i skargi

1. Organy regulacyjne są upoważnione do zobowiązania operatorów systemów przesyłowych gazu ziemnego, magazynowania, LNG i dystrybucyjnych, operatorów instalacji magazynowych i terminali wodorowych [...] oraz **operatorów** sieci wodorowych w razie konieczności do zmiany warunków, w tym również taryf lub metod, o których mowa w niniejszym artykule, w celu zapewnienia, aby były one proporcjonalne i stosowane w sposób niedyskryminacyjny. W przypadku gdy system dostępu do magazynowania jest określony zgodnie z art. 29 ust. 3, z zadania tego wyłączone jest dokonywanie zmiany taryf. **W przypadku gdy system dostępu do magazynowania wodoru lub do sieci wodorowych opiera się na negocjowanym dostępie stron trzecich zgodnie z art. 31 ust. 4, art. 32 ust. 1 lub art. 33 ust. 1, z zadania tego wyłączone jest dokonywanie zmiany taryf.** W przypadku opóźnienia w ustaleniu taryf przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego, i, w stosownych przypadkach, taryf dla sieci wodorowych, krajowe organy regulacyjne są uprawnione do ustalenia lub zatwierdzenia tymczasowych taryf przesyłowych i dystrybucyjnych lub metod i taryf oraz metod dla sieci wodorowych oraz do podjęcia decyzji w sprawie odpowiednich środków wyrównawczych jeżeli ostateczne taryfy lub metody odbiegają od tych taryf lub metod tymczasowych.

2. każda ze stron zgłaszających skargę na operatora systemu przesyłowego gazu ziemnego, magazynowego, LNG lub dystrybucyjnego lub operatora sieci, magazynów lub terminali wodorowych, odnoszącą się do obowiązków tego operatora na mocy niniejszej dyrektywy, może przekazać skargę do organu regulacyjnego, który, działając jako organ rozstrzygający spory, wydaje decyzję w terminie dwóch miesięcy od otrzymania skargi. Termin ten może zostać przedłużony o dwa miesiące, jeżeli organy regulacyjne zwracają się o przekazanie dodatkowych informacji. Ten przedłużony termin może zostać ponownie przedłużony za zgodą wnoszącego skargę. Decyzja organu regulacyjnego jest wiążąca, jeżeli nie zostanie unieważniona w wyniku odwołania.
3. Każda ze stron, której to dotyczy i która ma prawo do składania skargi dotyczącej decyzji w sprawie metod przyjętych zgodnie z niniejszym artykułem lub, w przypadku gdy organ regulacyjny ma obowiązek konsultować się w sprawie proponowanych taryf lub metod, może najpóźniej w terminie dwóch miesięcy od opublikowania decyzji lub propozycji decyzji lub w krótszym terminie określonym przez państwa członkowskie, złożyć skargę do rozpatrzenia. Taka skarga nie ma skutku zawieszającego.

4. Państwa członkowskie tworzą odpowiednie i skuteczne mechanizmy regulowania, kontroli i przejrzystości, aby nie dopuścić do nadużywania pozycji dominującej, w szczególności na szkodę odbiorców, oraz wszelkich wrogich zachowań. Mechanizmy te uwzględniają postanowienia TFUE, w szczególności jego art. 102.
5. Państwa członkowskie zapewniają podjęcie właściwych środków, w tym również wszczęcie postępowania administracyjnego lub karnego zgodnie z ich prawem krajowym, przeciwko osobom fizycznym lub prawnym odpowiedzialnym za nieprzestrzeganie zasad dotyczących poufności nałożonych niniejszą dyrektywą.
6. Skargi, o których mowa w ust. 2 oraz 3 pozostają bez uszczerbku dla możliwości wykonywania praw do odwołania zgodnie z prawem unijnym lub z prawem krajowym.
7. Decyzje podjęte przez organy regulacyjne są w pełni umotywowane i uzasadnione, tak, aby możliwa była kontrola sądowa. Decyzje są publicznie dostępne przy jednoczesnym zachowaniu poufności informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.
8. Państwa członkowskie zapewniają ustanowienie na poziomie krajowym odpowiednich mechanizmów przewidujących, że strona, której dotyczy decyzja krajowego organu regulacyjnego, ma prawo do odwołania się do organu niezależnego od zaangażowanych stron oraz od jakiegokolwiek rządu.

Współpraca regionalna między organami regulacyjnymi w kwestiach transgranicznych

1. Organy regulacyjne ściśle ze sobą współpracują i wzajemnie się konsultują, w szczególności w ramach ACER, oraz dostarczają sobie nawzajem i ACER wszelkich informacji niezbędnych do wykonywania swoich zadań zgodnie z niniejszą dyrektywą. W odniesieniu do wymienionych informacji organ otrzymujący zapewnia taki sam stopień poufności, jaki jest wymagany od organu udostępniającego informacje.
2. Organy regulacyjne współpracują przynajmniej na poziomie regionalnym, aby:
 - a) wspierać tworzenie ustaleń operacyjnych w celu umożliwienia optymalnego zarządzania siecią, promowania wspólnych giełd gazu i wodoru oraz alokacji zdolności transgranicznej, jak również umożliwienia właściwego poziomu zdolności połączeń wzajemnych — w tym również nowych połączeń wzajemnych — w obrębie regionu i między regionami, tak, aby umożliwić rozwój skutecznej konkurencji i poprawę bezpieczeństwa dostaw, bez dyskryminacji między przedsiębiorstwami dostarczającymi gaz w różnych państwach członkowskich;
 - b) koordynować rozwój wszystkich kodeksów sieci dla właściwych operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci wodorowych i innych podmiotów rynkowych;
 - c) koordynować opracowywanie zasad regulujących zarządzanie ograniczeniami;
 - d) zapewniać zgodność regulacyjną podmiotów prawnych wykonujących zadania operatorów systemów przesyłowych i operatorów sieci na szczeblu transgranicznym lub regionalnym.

3. Organy regulacyjne mają prawo do zawierania między sobą umów o współpracę w celu zacieśniania współpracy w zakresie regulacji.
4. Działania, o których mowa w ust. 2, wykonywane są, w stosownych przypadkach, w ścisłym porozumieniu z innymi właściwymi organami krajowymi i bez uszczerbku dla ich kompetencji szczególnych.
5. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez ustanowienie wytycznych dotyczących zakresu obowiązków organów regulacyjnych w ramach współpracy wzajemnej oraz współpracy z ACER.
6. Organy regulacyjne lub, w stosownych przypadkach, inne właściwe organy mogą konsultować się i współpracować z odpowiednimi organami państw trzecich, z uwzględnieniem umawiających się stron Wspólnoty Energetycznej, w odniesieniu do eksploatacji infrastruktury gazowej i wodorowej do i z państw trzecich w celu zapewnienia spójnego stosowania na terytorium i na morzu terytorialnym danego państwa członkowskiego niniejszej dyrektywy w odniesieniu do danej infrastruktury.

Artykuł 75

Zgodność z kodeksami sieci i wytycznymi

1. Każdy organ regulacyjny oraz Komisja mogą zwrócić się do ACER o opinię w sprawie zgodności decyzji podjętej przez organ regulacyjny z kodeksami sieci i wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w [przekształconym rozporządzeniu w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**].
2. ACER przekazuje swoją opinię, odpowiednio, organowi regulacyjnemu, który się o nią zwrócił, lub Komisji, a także organowi regulacyjnemu, który podjął daną decyzję, w terminie trzech miesięcy od daty otrzymania wniosku.
3. W przypadku gdy organ regulacyjny, który podjął decyzję, nie zastosuje się do opinii ACER w terminie czterech miesięcy od daty otrzymania tej opinii, ACER informuje odpowiednio Komisję.

4. Każdy z organów regulacyjnych może poinformować Komisję, jeżeli uważa, że decyzja dotycząca handlu transgranicznego podjęta przez inny organ regulacyjny nie jest zgodna z **kodeksami sieci i** wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w [przekształconym rozporządzeniu w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**], w terminie dwóch miesięcy od daty tej decyzji.
5. W przypadku gdy Komisja, w terminie dwóch miesięcy od poinformowania jej przez ACER zgodnie z ust. 3, lub przez organ regulacyjny zgodnie z ust. 4, lub z własnej inicjatywy, w terminie trzech miesięcy od daty decyzji, stwierdza, że decyzja organu regulacyjnego budzi poważne wątpliwości co do jej zgodności z kodeksami sieci i wytycznymi, o których mowa w niniejszej dyrektywie lub w [przekształconym rozporządzeniu w sprawie gazu zgodnie z wnioskiem przedstawionym w dokumencie COM(2021) [...] **804**], Komisja może podjąć decyzję o dalszym badaniu tej sprawy. W takim przypadku Komisja wzywa organ regulacyjny oraz strony postępowania przed organem regulacyjnym do przedłożenia uwag.
6. W przypadku podjęcia przez Komisję decyzji o dalszym badaniu tej sprawy, wydaje ona w terminie czterech miesięcy od daty takiej decyzji ostateczną decyzję:
 - a) o niezgłaszaniu zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego; lub
 - b) o zażądaniu od właściwego organu regulacyjnego cofnięcia jego decyzji z uwagi na to, że nie zachowano zgodności z kodeksami sieci i wytycznymi.

7. W przypadku gdy Komisja nie podejmie decyzji o dalszym badaniu sprawy ani ostatecznej decyzji w terminie określonym odpowiednio w ust. 5 i ust. 6, uważa się, że Komisja nie zgłosiła zastrzeżeń wobec decyzji organu regulacyjnego.
8. Organ regulacyjny stosuje się do decyzji Komisji o cofnięciu jego decyzji w terminie dwóch miesięcy i informuje o tym Komisję.
9. Komisja jest uprawniona do przyjmowania aktów delegowanych zgodnie z art. 83 **w celu** uzupełnienia [...] niniejszej dyrektywy przez określenie wytycznych ustalających szczegółowe zasady procedury, która ma być realizowana do celów stosowania niniejszego artykułu.

Prowadzenie dokumentacji

1. Państwa członkowskie wymagają, aby przedsiębiorstwa dostarczające gaz przechowywały przez okres co najmniej pięciu lat do dyspozycji organów krajowych, w tym również organu regulacyjnego, krajowych organów ochrony konkurencji oraz Komisji, na potrzeby wykonywania ich zadań, stosowne dane dotyczące wszelkich transakcji w ramach umów na dostawę gazu ziemnego i wodoru oraz derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru z odbiorcami hurtowymi i z operatorami systemów przesyłowych, z operatorami systemów magazynowania i LNG, jak również z operatorami sieci, magazynów i terminali wodorowych.
2. Dane te obejmują szczegółowe informacje dotyczące charakterystyki odpowiednich transakcji, takie jak czas trwania i zasady dostarczania oraz rozliczania, ilości, terminy i czas realizacji, a także ceny transakcji oraz środki identyfikacji danego odbiorcy hurtowego, jak również określone informacje dotyczące wszystkich nierozliczonych umów na dostawę gazu ziemnego i wodoru oraz derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru.
3. Organ regulacyjny może podejmować decyzje o udostępnieniu uczestnikom rynku niektórych elementów tych informacji, pod warunkiem że nie zostaną ujawnione informacje handlowe podlegające szczególnej ochronie dotyczące poszczególnych uczestników rynku lub poszczególnych transakcji. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do informacji dotyczących instrumentów finansowych, które są objęte zakresem dyrektywy 2014/65/UE.

4. Komisja jest upoważniona do przyjmowania aktów delegowanych **w celu** uzupełnienia [...] niniejszej dyrektywy zgodnie z art. 83 poprzez ustanowienie wytycznych określających metody i uzgodnienia w zakresie prowadzenia dokumentacji, jak również formę i treść danych, które należy przechowywać.
5. W odniesieniu do transakcji w ramach derywatów dotyczących gazu ziemnego i wodoru, zawieranych przez przedsiębiorstwa dostarczające gaz z odbiorcami hurtowymi i operatorami systemów przesyłowych gazu ziemnego, operatorami systemów magazynowania i LNG, a także z operatorami sieci, magazynów i terminali wodorowych, niniejszy artykuł stosuje się dopiero po przyjęciu przez Komisję wytycznych, o których mowa w ust. 4.
6. Przepisy niniejszego artykułu nie ustanawiają dodatkowych obowiązków względem organów, o których mowa w ust. 1, dla podmiotów objętych zakresem dyrektywy 2014/65/UE.
7. W przypadku gdy organy, o których mowa w ust. 1, potrzebują dostępu do danych przechowywanych przez podmioty objęte zakresem dyrektywy 2014/65/UE, organy odpowiedzialne zgodnie z tą dyrektywą przekazują im wymagane dane.

Rozdział XI

Przepisy końcowe

Artykuł 77

Środki zabezpieczające

1. W przypadku nagłego kryzysu na rynku energetycznym lub zagrożenia dla bezpieczeństwa fizycznego lub bezpieczeństwa osób, urządzeń, instalacji lub integralności systemu, państwo członkowskie może **wprowadzić środki przewidziane w krajowym planie na wypadek sytuacji nadzwyczajnej oraz, w stosownych przypadkach**, ogłosić stan nadzwyczajny zgodnie z art. 11 rozporządzenia (UE) 2017/1938[...].

Artykuł 78

Równe warunki działania

1. Środki, które państwa członkowskie mogą podejmować zgodnie z niniejszą dyrektywą w celu zapewnienia równych warunków działania, muszą być zgodne z TFUE , w szczególności z jego art. 36 i z prawem unijnym.
2. Środki, o których mowa w ust. 1, muszą być proporcjonalne, niedyskryminacyjne i przejrzyste. Środki te mogą być wprowadzane w życie jedynie po powiadomieniu Komisji i uzyskaniu jej zgody.
3. Komisja podejmuje działania w odniesieniu do powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, w terminie dwóch miesięcy od jej otrzymania. Termin ten rozpoczyna się w dniu następującym po otrzymaniu pełnej informacji. W wypadku, gdy Komisja nie podejmie działań w tym dwumiesięcznym terminie, uważa się, że nie zgłasza ona zastrzeżeń do zgłoszonych środków.

Artykuł 79

Porozumienia techniczne dotyczące eksploatacji gazociągów gazu ziemnego i wodoru z krajami trzecimi

Niniejsza dyrektywa nie narusza [...] swobody operatorów systemów przesyłowych, operatorów sieci wodorowych lub innych podmiotów gospodarczych do zachowania w mocy lub zawierania porozumień technicznych w kwestiach dotyczących eksploatacji gazociągów między państwem członkowskim a państwem trzecim w zakresie, w jakim porozumienia te są zgodne z prawem Unii i odpowiednimi decyzjami organów regulacyjnych państw członkowskich, których to dotyczy. Organy regulacyjne państw członkowskich, których to dotyczy, są powiadamiane o takich porozumieniach.

Artykuł 80

Odstępstwa dla systemu gazu ziemnego

1. Państwa członkowskie, które nie są bezpośrednio podłączone do systemu wzajemnie połączonych żadnego innego państwa członkowskiego, mogą **skorzystać [...]** z **odstępstwa** od art. 3, 7, **30**, 54 lub 27 ust. 1. Każde takie odstępstwo przestaje obowiązywać z chwilą ukończenia pierwszego połączenia wzajemnego z państwem członkowskim. **Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.**
2. Państwa członkowskie mogą się zwrócić do Komisji o odstępstwa od stosowania art. 3, 7, 54 lub 27 w odniesieniu do regionów najbardziej oddalonych w rozumieniu art. 349 TFUE lub innych obszarów odizolowanych geograficznie. Każde takie odstępstwo przestaje obowiązywać z chwilą ukończenia połączenia danego regionu lub obszaru z państwem członkowskim za pomocą systemu wzajemnie połączonych.
- 2a. **Luksemburg może korzystać z odstępstwa od art. 54. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.**
3. Przed podjęciem decyzji Komisja informuje państwa członkowskie o wnioskach o odstępstwa, o których mowa w ust. [...] 2 [...], uwzględniając uzasadnione wnioski o zachowanie poufności informacji handlowych podlegających szczególnej ochronie.

4. Odstępstwa przyznawane przez Komisję **zgodnie z ust. 2** są ograniczone w czasie i podlegają warunkom, które mają na celu zwiększenie konkurencji i integracji rynku wewnętrznego oraz zapewnienie, aby odstępstwa te nie utrudniały przejścia na energię ze źródeł odnawialnych lub stosowania zasady „efektywność energetyczna przede wszystkim” w rozumieniu art. 2 pkt 18 rozporządzenia (UE) 2018/1999.
5. Odstępstwa na podstawie dyrektywy 2009/73/WE bez daty wygaśnięcia **lub bez zdefiniowanego okresu stosowania** wygasają z dniem 31 grudnia 2025 r. Państwa członkowskie, które w momencie wejścia w życie niniejszej dyrektywy nadal korzystają z tych odstępstw, mogą **zdecydować się na nowe odstępstwo zgodnie z ust. 1 lub 5a lub mogą** zwrócić się do Komisji o nowe odstępstwo zgodnie z warunkami ustanowionymi w **ust. 2** [...].
- 5a.** [...] Państwa członkowskie, które otrzymają pierwszą handlową dostawę w ramach swojej pierwszej umowy długoterminowej na dostawę gazu ziemnego po wejściu w życie niniejszej dyrektywy mogą skorzystać z odstępstwa od [...] art. 3 ust. 1–4, art. 4 ust. 1, art. 7, art. 27 ust. 1, art. 30, art. 35 ust. 1–5, art. 39, art. 40 ust. 6, art. 42, 54, 55 i 69. [...] Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.
6. **Zgłoszenia [...]**odstępstw oraz decyzje o przyznaniu odstępstw, o których mowa w **ust. 1, 2, 2a i 5a**, zostają opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Artykuł 80a

Odstępstwa dla wodoru

Do dnia 31 grudnia 2030 r. Estonia, Łotwa i Litwa mogą korzystać z odstępstwa od art. 63. Każde takie odstępstwo jest zgłaszane Komisji.

Artykuł 81

Odstępstwa w odniesieniu do linii przesyłowych gazu ziemnego do i z państw trzecich

1. W odniesieniu do linii przesyłowych gazu między państwem członkowskim a państwem trzecim wybudowanych przed dniem 23 maja 2019 r. państwo członkowskie, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia takiej linii przesyłowej z siecią państwa członkowskiego, może podjąć decyzję o zastosowaniu odstępstwa od art. 54, 65, 66 i 27 oraz art. 72 ust. 7, 9 i art. 73 ust. 1 w odniesieniu do odcinków takiej linii przesyłowej gazu znajdujących się na jego terytorium lub morzu terytorialnym z powodów obiektywnych, takich jak umożliwienie odzyskania poczynionej inwestycji lub ze względów bezpieczeństwa dostaw, pod warunkiem że odstępstwo to nie ma szkodliwego wpływu na konkurencję na rynku wewnętrznym gazu ziemnego lub na skuteczne funkcjonowanie tego rynku ani na bezpieczeństwo dostaw w Unii.

Odstępstwo to jest ograniczone w czasie do 20 lat na podstawie obiektywnego uzasadnienia, jest odnawialne w uzasadnionym przypadku i może być warunkowane wymaganiami, które przyczyniają się do spełnienia warunków wymienionych w akapicie pierwszym.

Takie odstępstwa nie mają zastosowania do linii przesyłowych między państwem członkowskim a państwem trzecim, które ma obowiązek transpozycji niniejszej dyrektywy i które w sposób skuteczny wdraża tę dyrektywę do swojego porządku prawnego na mocy umowy zawartej z Unią.

2. W przypadku gdy dana linia przesyłowa znajduje się na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, decyzję o przyznaniu odstępstwa w odniesieniu do tej linii przesyłowej podejmuje – po konsultacji ze wszystkimi państwami członkowskimi, których to dotyczy – to państwo członkowskie, na którego terytorium znajduje się pierwszy punkt połączenia z siecią państw członkowskich.

Na wniosek państw członkowskich, których to dotyczy, Komisja może podjąć decyzję o występowaniu w charakterze obserwatora w konsultacjach prowadzonych między państwem członkowskim, na którego terytorium znajduje się pierwszy punkt połączenia, a państwem trzecim, które dotyczą spójnego stosowania niniejszej dyrektywy na terytorium i na morzu terytorialnym państwa członkowskiego, w którym znajduje się pierwszy punkt połączenia międzysystemowego, z uwzględnieniem przyznawania odstępstw dla takich linii przesyłowych.

3. Decyzje na podstawie ust. 1 i 2 przyjmuje się do dnia 24 maja 2020 r. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o wszystkich takich decyzjach i publikują je.

Procedura upoważnienia

1. Bez uszczerbku dla innych zobowiązań wynikających z prawa Unii i dla podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi istniejące umowy między państwem członkowskim a państwem trzecim w sprawie eksploatacji linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych mogą zostać zachowane w mocy do czasu wejścia w życie kolejnej umowy między Unią a tym samym państwem trzecim lub do czasu zastosowania procedury przewidzianej w ust. 2–15 niniejszego artykułu.
2. Bez uszczerbku dla podziału kompetencji pomiędzy Unią i państwami członkowskimi, w przypadku gdy państwo członkowskie zamierza rozpocząć negocjacje z państwem trzecim w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia z państwem trzecim umowy w sprawie eksploatacji linii przesyłowej **lub wodorowego połączenia wzajemnego z państwem trzecim** w odniesieniu do kwestii wchodzących – całkowicie lub częściowo – w zakres stosowania niniejszej dyrektywy lub **[przekształconego rozporządzenia w sprawie gazu]**, powiadamia ono pisemnie Komisję o tym zamiarze.

Takie powiadomienie zawiera odpowiednią dokumentację i wskazanie przepisów, które mają być przedmiotem negocjacji lub renegocjacji, cele negocjacji i wszelkie inne odpowiednie informacje; musi ono zostać przekazane Komisji co najmniej pięć miesięcy przed planowanym rozpoczęciem negocjacji.

3. W następstwie powiadomienia na podstawie ust. 2 Komisja upoważnia państwo członkowskie, którego to dotyczy, do rozpoczęcia formalnych negocjacji z państwem trzecim w odniesieniu do tych części, które mogą mieć wpływ na wspólne zasady Unii, chyba że uzna, że rozpoczęcie takich negocjacji:
- a) byłyby sprzeczne z prawem Unii w zakresie innym niż niezgodności wynikające z podziału kompetencji między Unią a państwami członkowskimi;
 - b) byłyby szkodliwe dla funkcjonowania rynku wewnętrznego gazu ziemnego **lub wodoru**, konkurencji lub bezpieczeństwa dostaw w jednym z państw członkowskich lub w Unii, **przy uwzględnieniu zasady solidarności między państwami członkowskimi na podstawie art. 194 ust. 1 TFUE**;
 - c) podważyłoby cele negocjacji umów [...] **międzynarodowych** prowadzonych przez Unię z państwem trzecim;
 - d) byłyby dyskryminujące.
4. Dokonując oceny na podstawie ust. 3, Komisja bierze pod uwagę, czy planowana umowa dotyczy linii przesyłowej lub sieci gazociągów kopalnianych, które dzięki nowym źródłom gazu ziemnego przyczyniają się do dywersyfikacji dostaw i dostawców gazu ziemnego.

5. W terminie 90 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 2, Komisja przyjmuje decyzję o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim. W przypadku gdy do przyjęcia decyzji niezbędne są dodatkowe informacje, bieg 90-dniowego terminu rozpoczyna się w dniu otrzymania takich dodatkowych informacji.
6. W przypadku przyjęcia przez Komisję decyzji o odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim, Komisja informuje o tym odpowiednio państwo członkowskie, którego to dotyczy, i podaje uzasadnienie swojej decyzji.
7. Decyzje o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do rozpoczęcia negocjacji w celu zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy z państwem trzecim przyjmuje się, w drodze aktów wykonawczych, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 83 ust. 2.
8. Komisja może zapewnić wskazówki i może zwrócić się o włączenie do przewidywanej umowy określonych klauzul w celu zapewnienia spójności z prawem Unii zgodnie z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/684²⁸.

²⁸ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/684 z dnia 5 kwietnia 2017 r. ustanawiająca mechanizm wymiany informacji w odniesieniu do umów międzyrządowych i instrumentów niewiążących w dziedzinie energii między państwami członkowskimi a państwami trzecimi i uchylająca decyzję nr 994/2012/UE (Dz.U. L 99 z 12.4.2017, s. 1).

9. Komisja jest na poszczególnych etapach negocjacji informowana na bieżąco o postępach i wynikach negocjacji w sprawie zmiany, rozszerzenia, dostosowania, odnowienia lub zawarcia umowy i może zwrócić się o włączenie jej w takie negocjacje między państwem członkowskim a państwem trzecim zgodnie z decyzją (UE) 2017/684.
10. Komisja informuje Parlament Europejski i Radę o decyzjach przyjętych na podstawie ust. 5.
11. Przed podpisaniem umowy z państwem trzecim państwo członkowskie, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o wyniku negocjacji i przekazuje Komisji tekst wynegocjowanej umowy.
12. Po powiadomieniu na podstawie ust. 11 Komisja dokonuje oceny wynegocjowanej umowy na podstawie ust. 3. W przypadku gdy Komisja uzna, że wynikiem negocjacji jest umowa, która jest zgodna z ust. 3, upoważnia państwo członkowskie do podpisania i zawarcia takiej umowy.

13. W terminie 90 dni od otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 11, Komisja przyjmuje decyzję o upoważnieniu lub odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim. W przypadku gdy do przyjęcia decyzji niezbędne są dodatkowe informacje, bieg 90-dniowego terminu rozpoczyna się w dniu otrzymania takich dodatkowych informacji.
14. W przypadku przyjęcia przez Komisję na podstawie ust. 13 decyzji o upoważnieniu państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim, państwo członkowskie, którego to dotyczy, powiadamia Komisję o zawarciu i wejściu w życie umowy oraz o wszelkich dalszych zmianach statusu tej umowy.
15. W przypadku przyjęcia przez Komisję na podstawie ust. 13 decyzji o odmowie upoważnienia państwa członkowskiego do podpisania i zawarcia umowy z państwem trzecim, Komisja informuje o tym odpowiednio państwo członkowskie, którego to dotyczy, i podaje uzasadnienie swojej decyzji.

Artykuł 83

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjmowania aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjmowania aktów delegowanych, o których mowa w art. 8, 56, 66, 74, 75 i 76, powierza się Komisji na czas nieokreślony od dnia [data wejścia w życie] r.
3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 8, 56, 66, 74, 75 i 76, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w późniejszym terminie określonym w tej decyzji. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.

6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 8, 56, 66, 74, 75 i 76 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie dwóch miesięcy od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o dwa miesiące z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Artykuł 84

Procedura komitetowa

1. Komisję wspomaga komitet. Komitet ten jest komitetem w rozumieniu rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
2. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 4 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.
3. W przypadku odesłania do niniejszego ustępu stosuje się art. 5 rozporządzenia (UE) nr 182/2011.

Przegląd i sprawozdawczość

1. Do dnia 31 grudnia 2030 r. Komisja przeprowadzi przegląd niniejszej dyrektywy i przedłoży sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, **któremu w miarę potrzeby będą towarzyszyły odpowiednie wnioski ustawodawcze**. W ramach przeglądu analizuje się w szczególności:
 - i. stosowanie art. 8 i powiązanych definicji zawartych w art. 2, aby ocenić, czy instalacje, których eksploatacja rozpocznie się od dnia 1 stycznia 2031 r., powinny wykazać większe ograniczenie emisji gazów cieplarnianych wynikające ze stosowania paliw niskoemisyjnych i wodoru niskoemisyjnego, aby otrzymać certyfikację zgodnie z tym artykułem.
 - ii. **stosowanie jednolitych ram regulacyjnych do operatorów sieci wodorowej bez rozróżnienia między funkcjami przesyłu i dystrybucji wodoru [...], w tym skutki stosowania wymogów określonych w art. 62 do wszystkich sieci wodorowych.**

2. **Do dnia 31 grudnia 2031 r. [...] Komisja oceni wdrożenie przepisów dotyczących niezależnych operatorów przesyłu gazu ziemnego oraz zintegrowanych operatorów sieci wodorowej, z uwzględnieniem funkcjonowania rynku wodoru, konkurencji, płynności i rozwoju infrastruktury wodorowej i przedłoży sprawozdanie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie. W sprawozdaniu zostaną przedstawione ustalenia z oceny Komisji. W stosownych przypadkach Komisja zaproponuje przegląd przepisów określonych w niniejszym ustępie.**

Artykuł 86

Zmiany w dyrektywie 2012/27/UE

W dyrektywie 2012/27/UE wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 9, 10 i 11;
- 2) uchyla się załącznik VII.

Artykuł 87

Transpozycja

1. Państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania **art. 2–5, art. 7–[...]27, art. [...]29, art. 31–34, art. 35 ust. 1 lit. a), art. 35 ust. 3, 4, 7, 8 i 9, art. 37 i 38, art. 40 ust. 1, 2, 7, 8 i 9, art. 41, art. 42 ust. 2, art. 46–53, art. 56 i art. 58 ust. 11, art. 62–69, art. 70 ust. 5 i 6, art. 71–73, art. 75 ust. 1, 5, 6 i 9, art. 76 i 77, załącznika I i załącznika II [...]** w terminie do dnia **[2 lata po wejściu w życie niniejszej dyrektywy]** r. Państwa członkowskie niezwłocznie przekazują Komisji tekst tych przepisów.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Sposób dokonywania takiego odniesienia i formułowania takiego wskazania określany jest przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinach objętych niniejszą dyrektywą.

Artykuł 88

Uchylenie

Dyrektywa 2009/73/WE, zmieniona aktami wymienionymi w załączniku III część A, traci moc ze skutkiem od dnia [1 stycznia 2023 r.], bez uszczerbku dla obowiązków państw członkowskich dotyczących terminów transpozycji do prawa krajowego i daty rozpoczęcia stosowania dyrektyw określonych w załączniku III, część B.

Odesłania do uchylonych dyrektyw odczytuje się jako odesłania do niniejszej dyrektywy, zgodnie z tabelą korelacji znajdującą się w załączniku IV.

Artykuł 89

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 90

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący / Przewodnicząca

W imieniu Rady
Przewodniczący / Przewodnicząca

ZAŁĄCZNIK I

**MINIMALNE WYMAGANIA DOTYCZĄCE ROZLICZEŃ ORAZ INFORMACJI
O ROZLICZENIACH ZA GAZY**

1. **MINIMUM INFORMACJI, JAKIE NALEŻY ZAWRZEĆ W RACHUNKU I W INFORMACJACH O ROZLICZENIACH ZA GAZY**
- 1.1. Na rachunkach przekazywanych odbiorcom końcowym zamieszcza się w dobrze widocznym miejscu następujące kluczowe informacje, wyraźnie wyodrębnione od innych części rachunku:
 - (a) cenę do zapłaty oraz – w miarę możliwości – elementy składowe ceny oraz wyraźne zaznaczenie, że wszystkie źródła energii mogą oprócz tego korzystać z zachęt, które nie są finansowane z opłat wskazanych w elementach składowych ceny;
 - (b) termin płatności.

- 1.2. Na rachunkach i w informacjach o rozliczeniach przekazywanych odbiorcom końcowym zamieszcza się w dobrze widocznym miejscu następujące kluczowe informacje, wyraźnie wyodrębnione od innych części rachunku i informacji o rozliczeniach:
- (a) zużycie gazów w danym okresie rozliczeniowym;
 - (b) nazwę i dane kontaktowe dostawcy, w tym numer telefonu i adres e-mail, pod którymi konsumenci mogą uzyskać wsparcie;
 - (c) nazwę taryfy;
 - (d) w stosownych przypadkach – termin wygaśnięcia umowy;
 - (e) informacje na temat dostępności i korzyści płynących ze zmiany dostawcy;
 - (f) kod odbiorcy końcowego do celów zmiany dostawcy lub niepowtarzalny kod identyfikacyjny punktu dostawy energii danego odbiorcy końcowego;
 - (g) informacje na temat praw odbiorców końcowych w odniesieniu do pozasądowego rozstrzygnięcia sporów, w tym dane kontaktowe podmiotu odpowiedzialnego, zgodnie z art. [...] 24;
 - (h) kompleksowy punkt kontaktowy, o którym mowa w art. [...] 23;
 - (i) jedynie w przypadku gazu ziemnego – link lub odniesienie informujące, gdzie można znaleźć narzędzia porównywania ofert zgodnie z art. [...] 12.

- 1.3. Jeżeli rachunki oparte są na rzeczywistym zużyciu lub zdalnym odczycie przez operatora, na rachunkach i w rozliczeniach okresowych odbiorców końcowych należy udostępnić lub dostarczyć wraz z takimi rachunkami i rozliczeniami następujące informacje, lub zamieścić w tych rachunkach i rozliczeniach informację, gdzie można te informacje znaleźć:
- (a) porównania bieżącego zużycia gazów przez odbiorcę końcowego ze zużyciem w takim samym okresie w roku poprzednim, przedstawione w formie graficznej;
 - (b) informacje kontaktowe organizacji konsumenckich, agencji ds. energii lub podobnych podmiotów, w tym adresy stron internetowych, na których można uzyskać informacje o dostępnych środkach poprawy efektywności energetycznej urządzeń pobierających energię;
 - (c) porównanie z przeciętnym znormalizowanym lub referencyjnym odbiorcą końcowym z tej samej kategorii użytkowników.

2. CZĘSTOTLIWOŚĆ ROZLICZEŃ I DOSTARCZANIE INFORMACJI O ROZLICZENIACH:

- (a) rozliczenia na podstawie rzeczywistego zużycia dokonuje się co najmniej raz w roku;
- (b) w przypadku gdy odbiorca końcowy nie posiada licznika umożliwiającego zdalny odczyt przez operatora lub gdy odbiorca końcowy aktywnie postanowił wyłączyć zdalny odczyt zgodnie z prawem krajowym, dokładne informacje o rozliczeniach oparte na rzeczywistym zużyciu są udostępniane odbiorcy końcowemu co najmniej co sześć miesięcy lub co trzy miesiące, na żądanie lub gdy odbiorca końcowy wybrał opcję otrzymywania elektronicznych rozliczeń;

- (c) w przypadku gdy odbiorca końcowy nie posiada licznika umożliwiającego zdalny odczyt przez operatora lub gdy odbiorca końcowy aktywnie postanowił wyłączyć zdalny odczyt zgodnie z prawem krajowym, wymogi lit. a) i b) mogą zostać spełnione za pomocą systemu wykonywania odczytów przez samych odbiorców końcowych, w przypadku którego odbiorca końcowy przekazuje odczyty licznika operatorowi; rachunki lub informacje o rozliczeniach mogą być oparte na zużyciu szacunkowym lub na stawce ryczałtowej jedynie w przypadku, gdy odbiorca końcowy nie przekaże odczytu licznika za dany okres rozliczeniowy;
- (d) jeżeli odbiorca końcowy posiada licznik umożliwiający zdalny odczyt przez operatora, dokładne informacje o rozliczeniach oparte na rzeczywistym zużyciu odczytuje się co najmniej raz w miesiącu; informacje te mogą być również udostępniane w internecie i są aktualizowane tak często, jak na to pozwalają stosowane urządzenia i systemy.

3. CENA DLA ODBIORCY KOŃCOWEGO w podziale NA SKŁADNIKI

Cena dla odbiorcy końcowego jest sumą trzech następujących składników: składnika „energia i dostawa”, składnika „sieć” (przesył, dystrybucja, transport) oraz składnika obejmującego podatki, opłaty, obciążenia i należności.

Jeżeli na rachunkach przedstawia się cenę dla odbiorcy końcowego w podziale na składniki, w całej Unii należy stosować wspólne definicje tych trzech składników, zapisane w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/1952.

4. Dostęp do informacji uzupełniających dotyczących zużycia w przeszłości

Państwa członkowskie wprowadzają wymóg, aby w zakresie, w jakim dodatkowe informacje o zużyciu w przeszłości są dostępne, informacje te były na żądanie odbiorcy końcowego udostępniane dostawcy energii elektrycznej lub dostawcy usług elektroenergetycznych wskazanemu przez odbiorcę końcowego.

Jeżeli odbiorca końcowy posiada zainstalowany licznik umożliwiający zdalny odczyt przez operatora, odbiorcy temu zapewnia się łatwy dostęp do informacji uzupełniających dotyczących zużycia w przeszłości, umożliwiających szczegółową samokontrolę.

Informacje uzupełniające dotyczące zużycia w przeszłości obejmują:

- (a) dane zbiorcze za co najmniej trzy poprzedzające lata lub za okres od rozpoczęcia umowy na dostawy [...] **gazu**, jeżeli okres ten jest krótszy. Dane te muszą odpowiadać okresom, za które podawano informacje dotyczące poszczególnych rozliczeń; oraz
- (b) szczegółowe dane według czasu użytkowania dla dowolnego dnia, tygodnia, miesiąca i roku, które udostępnia się odbiorcy końcowemu niezwłocznie przez internet lub interfejs licznika przynajmniej za okres poprzedzających 24 miesięcy lub za okres od rozpoczęcia obowiązywania umowy na dostawy [...] **gazu**, jeżeli okres ten jest krótszy.

5. Podawanie informacji o źródłach energii

Dostawcy podają na rachunkach informacje o udziale gazu odnawialnego i gazu niskoemisyjnego zakupionego przez odbiorcę końcowego zgodnie z umową o dostawę gazów (podawanie informacji na poziomie produktu). W przypadku mieszaniny dostawca przedstawia te same informacje oddzielnie dla poszczególnych kategorii gazów, w tym gazu odnawialnego lub gazu niskoemisyjnego.

Następujące informacje udostępnia się odbiorcy końcowemu na rachunkach i w rozliczeniach okresowych lub wskazuje w tych rachunkach i rozliczeniach okresowych, gdzie można je znaleźć:

- (a) informacje o udziale gazu odnawialnego i gazu odnawialnego w koszyku energetycznym dostawcy (na poziomie krajowym, to znaczy w państwie członkowskim, w którym została zawarta umowa na dostawę gazów, jak również na poziomie dostawcy, jeśli dostawca prowadzi działalność w kilku państwach członkowskich) w poprzednim roku, przedstawione w sposób zrozumiały i umożliwiający łatwe porównanie;
- (b) informacje dotyczące oddziaływania na środowisko, co najmniej pod względem emisji CO₂ powstałych w związku z gazami dostarczonymi przez dostawcę w poprzednim roku.

W odniesieniu do akapitu drugiego lit. a) w przypadku gazów otrzymanych za pośrednictwem giełdy gazów lub importowanych z przedsiębiorstwa znajdującego się poza Unią można wykorzystywać zbiorcze dane za poprzedni rok dostarczone przez giełdę lub przez dane przedsiębiorstwo.

Informacje na temat udziału gazu odnawialnego zakupionego przez odbiorców końcowych ujawnia się z wykorzystaniem gwarancji pochodzenia **na podstawie dyrektywy (UE) 2018/2001**.

W przypadku gdy odbiorcy zużywają gaz z sieci wodorowej lub sieci gazu ziemnego, należy zapewnić, by anulowane gwarancje pochodzenia odpowiadały stosownym parametrom sieci.

Organ regulacyjny lub inny właściwy organ krajowy podejmują niezbędne działania w celu zapewnienia rzetelności informacji dostarczanych odbiorcom końcowym przez dostawców zgodnie z niniejszym punktem i przedstawiania ich w sposób umożliwiający łatwe porównanie na poziomie krajowym.

ZAŁĄCZNIK II

INTELIGENTNE SYSTEMY POMIAROWE GAZU ZIEMNEGO I WODORU

[...] **1.** Państwa członkowskie zapewniają wprowadzenie na swoich terytoriach inteligentnych systemów pomiarowych, które mogą być uzależnione od ekonomicznej oceny wszystkich długoterminowych kosztów i korzyści dla rynku oraz indywidualnego konsumenta lub od oceny, która forma inteligentnego pomiaru jest uzasadniona z ekonomicznego punktu widzenia i najbardziej opłacalna oraz w jakim czasie ich dystrybucja jest wykonalna.

2. W ocenie tej uwzględnia się metody analizy kosztów i korzyści oraz minimalny zestaw funkcji inteligentnych systemów pomiarowych, przewidziany w zaleceniu Komisji 2012/148/UE²⁹, w zakresie, w jakim mają one zastosowanie do gazu ziemnego **i wodoru**, jak również najlepsze dostępne techniki służące zapewnieniu najwyższego poziomu cyberbezpieczeństwa i ochrony danych.

W ocenie tej należy uwzględnić również potencjalne synergie z już wprowadzoną inteligentną infrastrukturą pomiarową energii elektrycznej lub opcje selektywnego wprowadzania w przypadkach, które mogą szybko przynieść korzyści netto w celu utrzymywania kosztów pod kontrolą.

²⁹ Zalecenie Komisji z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie przygotowań do rozpowszechnienia inteligentnych systemów pomiarowych (2012/148/UE) (Dz.U. L 73 z 13.3.2012, s. 9).

3. Z zastrzeżeniem tej oceny, państwa członkowskie przygotowują harmonogram z terminem docelowym do dziesięciu lat wprowadzania inteligentnych systemów pomiarowych. W przypadku gdy wprowadzenie inteligentnych systemów pomiarowych zostanie ocenione pozytywnie, w ciągu 7 lat od daty uzyskania takiej oceny przynajmniej 80 % odbiorców końcowych wyposaża się w inteligentne liczniki.

ZAŁĄCZNIK III

Część A

Uchylona dyrektywa
wraz z wykazem jej kolejnych zmian
(o których mowa w art. 90)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE (Dz.U. L 211 z 14.8.2009, s. 94)	
Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 (Dz.U. L 328 z 21.12.2018, s. 1).	Tylko art. 51
Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/692 (Dz.U. L 117 z 3.5.2019, s. 1)	

Część B

Terminy transpozycji do prawa krajowego i data rozpoczęcia stosowania

(o których mowa w art. 90)

Dyrektywa	Termin transpozycji	Data rozpoczęcia stosowania
Dyrektywa 2009/73/WE	3 marca 2011 r.	3 marca 2011 r., z wyjątkiem art. 11
Dyrektywa (UE) 2019/692	24 lutego 2020 r.	3 marca 2013 r. w odniesieniu do art. 11

ZAŁĄCZNIK IV

TABELA KORELACJI

Dyrektywa 2009/73/WE	Niniejsza dyrektywa
art. 1 ust. 1	art. 1 ust. 1
art. 1 ust. 2	–
–	art. 1 ust. 2, 3 i 4
art. 2 formuła wprowadzająca	art. 2 formuła wprowadzająca
–	art. 2 pkt 1–13
art. 2 pkt 1	art. 2 pkt 14
art. 2 pkt 2	art. 2 pkt 15
art. 2 pkt 3	art. 2 pkt 16
art. 2 pkt 4	art. 2 pkt 17
art. 2 pkt 5	art. 2 pkt 18
art. 2 pkt 6	art. 2 pkt 19
–	art. 2 pkt 20–22
art. 2 pkt 7	art. 2 pkt 23
art. 2 pkt 8	art. 2 pkt 24
art. 2 pkt 9	art. 2 pkt 252
art. 2 pkt 10	art. 2 pkt 26
art. 2 pkt 11	art. 2 pkt 27
art. 2 pkt 12	art. 2 pkt 28
art. 2 pkt 13	art. 2 pkt 29

art. 2 pkt 14	art. 2 pkt 30
art. 2 pkt 15	art. 2 pkt 31
art. 2 pkt 16	art. 2 pkt 32
art. 2 pkt 17	art. 2 pkt 33
–	art. 2 pkt 34
art. 2 pkt 18	art. 2 pkt 35
art. 2 pkt 19	art. 2 pkt 36
art. 2 pkt 20	art. 2 pkt 37
art. 2 pkt 21	art. 2 pkt 38
art. 2 pkt 22	art. 2 pkt 39
art. 2 pkt 23	art. 2 pkt 40
art. 2 pkt 24	art. 2 pkt 41
art. 2 pkt 25	art. 2 pkt 42
art. 2 pkt 26	art. 2 pkt 43
art. 2 pkt 27	art. 2 pkt 44
art. 2 pkt 28	art. 2 pkt 45
–	art. 2 pkt 46–47
art. 2 pkt 32	art. 2 pkt 48
art. 2 pkt 34	art. 2 pkt 49
art. 2 pkt 35	art. 2 pkt 50
art. 2 pkt 36	art. 2 pkt 51

–	art. 2 pkt 52–71
art. 37	art. 3
–	art. 4
art. 3	art. 5 ust. 1 i 2
–	art. 5 ust. 3 i 4
art. 5 ust. 11	art. 5 ust. 5
art. 7	art. 6
art. 4 ust. 1	art. 7 ust. 1
–	art. 7 ust. 2
art. 4 ust. 2	art. 7 ust. 3
–	art. 7 ust. 4
–	art. 7 ust. 5–9
art. 4 ust. 3	art. 7 ust. 10
art. 4 ust. 4	art. 7 ust. 11
–	art. 8
art. 8	art. 9
–	art. 10
–	art. 11
–	art. 12
–	art. 13
–	art. 14

–	art. 15
–	art. 16
–	art. 17
–	art. 18
–	art. 19
–	art. 20
–	art. 21
–	art. 22
–	art. 23
–	art. 24
–	art. 25
–	art. 26
art. 32	art. 27
–	art. 27 ust. 3
art. 34	art. 28
art. 33	art. 29
art. 38	art. 30
–	art. 31
–	art. 32
–	art. 33
art. 35	art. 34

–	art. 34 ust. 3
art. 13 ust. 1–2	art. 35 ust. 1–2
–	art. 35 ust. 3–4
art. 13 ust. 3	art. 35 ust. 5
–	art. 35 ust. 7–9
art. 13 ust. 5	art. 35 ust. 10
art. 16	art. 36
–	art. 37
art. 23	art. 38
art. 24	art. 39
art. 25 ust. 1	art. 40 ust. 1
–	art. 40 ust. 2
art. 25 ust. 2	art. 40 ust. 3
art. 25 ust. 3	art. 40 ust. 4
art. 25 ust. 4	art. 40 ust. 5
art. 25 ust. 5	art. 40 ust. 6
–	art. 40 ust. 7–9
–	art. 41
art. 26	art. 42
art. 27	art. 43
art. 28 ust. 1–4	art. 44 ust. 1–4

–	art. 44 ust. 5
art. 29	art. 45
–	art. 46
–	art. 47
–	art. 48
–	art. 49
–	art. 50
art. 22	art. 51
–	art. 52
–	art. 53
art. 9	art. 54
art. 14	art. 55
art. 15	art. 56
art. 17	art. 57
art. 18 ust. 1–10	art. 58 ust. 1–10
–	art. 58 ust. 11
art. 19	art. 59
art. 20	art. 60
art. 21	art. 61
–	art. 62
–	art. 63

–	art. 64
art. 10	art. 65
art. 11	art. 66
art. 12	art. 67
art. 30	art. 68
art. 31	art. 69
art. 39	art. 70 ust. 1–5
–	art. 70 ust. 6
art. 40	art. 71
art. 41	art. 72
–	art. 72 ust. 5
art. 41 ust. 5–9	art. 72 ust. 6–10
art. 41 ust. 10–17	art. 73 ust. 1–8
art. 42 ust. 1–4	art. 74 ust. 1–4
–	art. 74 ust. 5
art. 42 ust. 6	art. 74 ust. 6
art. 43	art. 75
art. 44	art. 76
art. 46	art. 77
art. 47	art. 78
art. 48a	art. 79

–	art. 80
art. 49 a	art. 81
art. 49b	art. 82
–	art. 83
–	art. 84
–	art. 85
–	art. 86
art. 54	art. 87
art. 53	art. 88
art. 55	art. 89
art. 56	art. 90
Załącznik I	Załącznik I
–	Załącznik II
–	Załącznik III
Załącznik II	Załącznik IV